nere mech un déi Zäit, wou den Här Fayot Prof war an ech Schüler, datt e schonn heiansdo esou Froe gestallt huet, wou et schwéier war, him ze äntwerten.

(Hilarité)

Dat, gesinn ech, geet elo riicht weider esou.

Ech sinn elo amgaang ze probéieren, mech hei duerch d'Grammaire vum Saz ze bewegen, wéi déi ass, well ech mengen, datt mer hei haaptsächlech e grammatikalesche Problem hunn, manner wéi en technesche Problem.

Also, ech mengen, d'«remise en état des encorbellements, de l'étanchéité et des superstructures», do ass eng Klammer ze vill. «…suite à l'observation de désordres importants au niveau du tablier et de certaines déformations»: Jo, do ass zweemol «au niveau», deen dosteet. Quitte datt d'Logik richteg ass, mä de Saz ass am Opbau vläicht falsch. Da géif ech soen: «… suite à l'observation de désordres importants…»

M. Gast Gibéryen *(ADR).-* Solle mer se net an d'Kommissioun schécken?

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, *Ministre du Développement durable et des Infrastructures.-* Neen, neen. Neen, kommt! Mä dann, da waart. «Suite à l'observation du désordre important au niveau du tablier et de certaines déformations des âmes de la structure porteuse.»

(Interruptions diverses)

M. le Président.- Den Här Bettel freet d'Wuert.

M. Xavier Bettel *(DP).-* Här President, hei geet et jo ëm e grand Projet d'infrastructure de l'État. Mir sinn eis jo eens.

Ech muss awer soen, dass dat, wat déi lescht Woche jo op eis duerkomm ass an och wéi den Här Gibéryen probéiert huet, den Débat ze reduzéieren, géife mir proposéieren, ob et net méiglech wier, eben och nach eng Kéier, fir dem Här Gibéryen ze soen, dass mer nach ëmmer hannendrustinn an dat, wat hie virdrun hei gesot huet, jo net der Wourecht entsprécht, beim klengen „c": «en ce qui concerne le champ d'intervention du département des transports» e leschte klenge Punkt ze maachen, wou en einfach draschreift: «confirme son attachement au projet MoDu dans son intégralité». Punkt.

Einfach fir et nach eng Kéier ze soen, dass mer do hannendrustinn. An da kann ech mer virstellen, dass dat wierklech… Einfach fir ze soen: Dat, wat mer deemools gesot hunn, ass haut nach ëmmer richteg.

(Interruptions diverses)

M. Gast Gibéryen *(ADR).-* Ech verstinn lech, Här Bettel. Ech géif hinnen och net trauen.

Mme Josée Lorsché *(déi gréng).-* Da si mer derbäi.

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng).-* Dann dierf den Här Spautz erëm erakommen.

Une voix.- Den Här Spautz ass jo net hei.

(Hilarité)

M. le Président.- Mir hunn also elo hei eng Propositioun vum Här Bettel, fir déi Motioun liicht ëmzeänneren. Wéllt nach een där Demande de modification eppes bäifügen?

M. Jacques-Yves Henckes *(ADR).-* Ma Dir stëmmt souwisou géint d'Motioun.

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng).-* Neen!

Une voix.- Gast, stëmm mat!

M. Gast Gibéryen *(ADR).-* Ech verstinn lech, Här Bettel.

M. le Président.- Also…

M. Fernand Boden *(CSV), rapporteur.-* Dat war keng seriö Propositioun vum Här Bettel.

M. le Président.- Gutt.

M. Xavier Bettel *(DP).-* Also, eis Propos…

M. le Président.- Also mir stëmmen elo iwwert déi original Motioun of, esou wéi den Här Boden se eragereecht huet.

M. Xavier Bettel *(DP).-* Här President, ech hu jo eng Propositioun gemaach. Eise Vote hänkt jo of och vun deem, wat dosteet. Ech froe jo just, dass drasteet: «Confirme son attachement au projet MoDu dans son intégralité.» Punkt. Et steet hei iwwert dat Ganzt dran. An et ass ee Saz.

M. Gast Gibéryen *(ADR).-* Dir hutt se awer schonn ënnerschriwwen.

M. le Président.- Den Här Boden, wann ech gelift.

M. Fernand Boden *(CSV), rapporteur.-* Här Bettel, hei geet et ëm eng Motioun, déi soll erlaben, datt Projeten, déi op enger Lëscht waren, déi de Minister eis dëst Joer presentéiert huet, datt do ka mat de Planungen ugefaange ginn. An do ware bei der N3 zwee Modullen: Dat war de Module „nord" an de Module „central". Do ass also net déi ganz N3 drop, mä et sinn nëmmen zwee Modullen drop. An et steet also näischt vun deem drop, wat Dir elo gesot hutt.

Une voix.- Eben!

M. Fernand Boden *(CSV), rapporteur.-* Majo eben! An déi hei Motioun geet ebe just drëm, fir der Regierung ze erlaben, déi Planungen unzefänke vun deene Projeten, déi se presentéiert huet.

M. Xavier Bettel *(DP).-* Här President, den Här Boden seet et selwer. Et steet jo hei dran: «en amont du pont Buchler à Bonnevoie, ceci dans le contexte de la stratégie MoDu». De MoDu, ech erfannen deen net. Dee steet hei am éischte Paragraph. «Dans le cadre de la stratégie MoDu.» Da seet een einfach: «Dans le département du transport confirme son attachement au projet MoDu dans son intégralité.» Punkt.

Et ass driwwer gesot ginn, dass déi aner Aarbechte jo fir de MoDu gemaach ginn. Da soe mir: Och an deem leschten. A mir stinn nach ëmmer zum MoDu! Punkt. Et ass einfach, fir ze soen, dass dat, wat mer am Juni oder am Juli hei gestëmmt hunn, all 56 Leit, nach ëmmer richteg ass. Méi ass et net. Ech froen hei einfach, fir datt mer… Dat passt och ganz richteg heidranner.

M. le Président.- Den Här Minister, wann ech gelift.

M. Claude Wiseler, *Ministre du Développement durable et des Infrastructures.-* Also, ech mengen, éischtens, dem Ben Fayot säi Problem - dann deen aneren -, dee kann een domadder léisen, datt een einfach den zweeten «au niveau» ewechhëlt an ee seet: «…de certaines déformations des âmes de la structure porteuse de l'ouvrage.» Da gëtt de Saz erëm méi Sënn. En ass natierlech nach ëmmer ganz schlecht formuléiert.

M. Ben Fayot *(LSAP).-* Voilà! Et hätt ee léiwer solle Saachen…

M. Claude Wiseler, *Ministre du Développement durable et des Infrastructures.-* Dat huelen ech dann op mech.

M. Ben Fayot *(LSAP).-* Jo.

M. Claude Wiseler, *Ministre du Développement durable et des Infrastructures.-* Dat Zweet, wat ech wëll zu där ganzer Propositioun do soen: Ech mengen, d'Chamber huet mat 55 Stëmmen e Soutien vun dem Mobilité-durables-Konzept virun dräi, véier Méint, wéi mer en hei presentéiert hunn, wéi mer e laang diskutéiert hunn, en long et en large gestëmmt.

Dee Soutien, deen ass, wéi gesot, mat 55 Stëmmen duerchgaangen. Dee steet och nach ëmmer. Dovunner ginn ech aus. Deen ass nach do. Dee brauch net sechsmol répétéiert ze ginn. Deen ass kloer an däitlech do. Et steet och nach hei eng Kéier an der Motioun, esou wéi se elo formuléiert ass, absolut dran.

Dat huet och strictement näischt mam Finanzement ze dinn. Hei ass jo just d'Ënnerstëtzung vun engem Konzept MoDu, soudatt emol iwwerhaapt net déi Diskussioun, déi Dir elo opwerft, géif iergendeng Ausso maachen. D'Ënnerstëtzung ass do vum Konzept op där enger Säit. An d'Konzept ass nach eng Kéier hei erwähnt, soudatt ech net gesinn, firwat da muss modifizéiert ginn. Well dat, wat Der frot, steet schonn hei dran.

M. le Président.- Gutt! Ech géif proposéieren, mir stëmmen dann elo iwwert d'Motioun esou of, wéi den Här Boden se eragereecht huet. De Vote électronique gëtt jo wahrscheinlech verlaangt.

Vote sur la motion

D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. De Vote par procuration. De Vote ass ofgeschloss.

D'Motioun ass ugeholl mat 41 Jo-Stëmmen, géint 7 Neen an 11 Enthalungen.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, MM. Fernand Boden, Lucien Clement, Mme Christine Doerner, MM. Emile Eicher (par Mme Nancy Arendt), Félix Eischen, Mme Marie-Josée Frank, MM. Léon Gloden, Norbert Haupert, Ali Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen, MM. Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Mme Tessy Scholtes (par M. Jean-Paul Schaaf), MM. Marc Spautz (par Mme Martine Mergen), Robert Weber (par M. Marc Lies), Lucien Weiler, Raymond Weydert et Serge Wilmes;

MM. Marc Angel, Alex Bodry, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Fernand Diederich, Georges Engel, Ben Fayot, Claude Haagen, Jean-Pierre Klein, Lucien Lux, Mme Lydia Mutsch, MM. Roger Negri, Ben Scheuer et Roland Schreiner;

MM. Fernand Etgen, Claude Meisch et Carlo Wagner.

Ont voté non: MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché et Viviane Loschetter.

Se sont abstenus: MM. André Bauler, Eugène Berger, Xavier Bettel, Mme Anne Brasseur, M. Alexandre Krieps, Mme Lydie Polfer;

MM. Jean Colombera, Gast Gibéryen, Jacques-Yves Henckes et Fernand Kartheiser;

M. Serge Urbany.

Eise leschte Punkt vum Ordre du jour vun haut de Mëtten ass de Projet de loi 6103, eng Ofännerung vum Code pénal. Hei ass d'Riedezäit nom Modell 2 festgeluecht. Et hu sech bis elo ageschriwwen: d'Madame Polfer, den Här Bodry, d'Madame Loschetter, den Här Kartheiser, den Här Urbany an den Här Henckes. D'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Lucien Weiler.

Mme Marie-Josée Frank *(CSV).-* Här President, ech wëll och d'Wuert kréien, a mengem eegenen Numm.

M. le Président.- D'Madame Frank gëtt dann och nach ageschriwwen.

9. 6103 - Projet de loi portant modification des articles 351, 353 et 353-1 du Code pénal

Rapport de la Commission juridique

M. Lucien Weiler *(CSV), rapporteur.-* „Här President, Dir Dammen an Dir Hären, déi Texter, iwwert déi haut de Mëtteg diskutéiert gëtt, loosse keen heibanne gläichgülteg, well se e Sujet behandelen, deen äusserst delikat ass. All heibannen hu mer e Gewëssen. An no deem Gewësse musse mer handelen a bei dësem Gesetz eis voll Responsabilitéit iwwerhuelen. Mir sollen awer bei esou engem schwierege Problem probéieren, fair ze bleiwen, all Demagogie op der Säit ze loossen. Et ass ze vill eng eescht Saach, fir dass se politesch soll ausgeschluecht ginn."

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, dat sinn net meng Wierder als Introduktioun zu dësem Rapport, mä et ass en Zitat. Et ass en Zitat aus der Ried, déi viru 34 Joer op dëser Tribün d'Madame Marthe Bigelbach-Fohrmann gehalen huet; d'Ried, déi si 1978 als Rapportrice vum Projet de loi betreffend d'Reglementatioun vum Avortement gehalen huet.

Ech hunn dësen Extrait vun der Marthe Bigelbach-Fohrmann zitéiert, well ech mengen, dass si hei an einfache Wierder an an e puer Sätz eng Rei Eckpunkte gesat hat fir d'Debatt vun 1978. An ech mengen, dat sinn Eckpunkten, wou mer gutt berode wären, wa mir haut hei an der Diskussioun, déi mer féieren, eis un dësen Eckwäerter géifen orientéieren.

D'Madame Bigelbach-Fohrmann huet, wann ech dat emol a menge Wierder däerf résuméieren, am Fong geholl dräi Saache gesot.

Si huet fir d'Éischt gesot, dass déi ongewollt Schwangerschaft en äusserst delikaten a sensibele Sujet ass, dass et e Problemberäich ass, un deen ee muss ganz virsiichteg, ganz behutsam a ganz gewëssenhaft a mat Versteesdemech an Toleranz erugoen. Dat war hiren éischte Punkt.

Hiren zweete Punkt war deen, dass d'Konsequenzen, déi eng Fra aus enger ongewollter Schwangerschaft zéie soll, kann oder däerf, eng Gewëssensfro sinn. Et ass selbstverständlech eng Gewëssensfro fir d'Fra selwer, mä et ass och eng Gewëssensfro, déi ganz Problematik, fir de Législateur, fir eis heibannen, a fir jiddweree vun eis ass et eng Gewëssensfro.

An drëttens huet d'Madame Bigelbach-Fohrmann an hirer Interventioun plädéiert, fir bei esou enger schwiereger Fro fair ze bleiwen, all Demagogie op der Säit ze loossen an net ze versichen, de Problem politesch auszeschluechten.

Ech perséinlech géif mer wënschen, dass mer déi dräi Eckwäerter do, dass mer déi an dëser Debatt géife respektéieren. Ech sinn iwwregens och ganz optimistesch, dass dat eis ka gelëngen.

D'Reform vum Avortement, déi mer haut diskutéieren, déi schreift sech an an e gesellschaftlecht Klima, an eng politesch Ambiance, déi glécklecherweis anescht ass wéi déi, déi mer haten 1978, wéi mer dat éischt Gesetz iwwert den Avortement gestëmmt hunn.

D'Debatt vun dëser Reform, wann een déi an deenen zwee leschte Jore verfollegt huet, huet ee gesinn, dass et eng lieweg Debatt war, dass et eng engagéiert Debatt war an dass et zum gréissten Deel eng respektvoll Debatt war, d'Meenung vun deem enge vis-à-vis vun deem aneren, déi respektéiert ginn ass.

A wien haut de Mëtteg um Radio dat, wann ech däerf esou soen, Sträitgespréich - et war am Fong geholl kee Sträit, mä et war eng Diskussioun - héieren huet tëschent der Madame Igniti vum Planning Familial an dem Här Estgen vun dem Katholikerot, deen huet e gutt Beispill kritt, wéi ee ka respektvoll an tolerant ee vis-à-vis vun deem aneren oder ee mat deem aneren ëmgoen, och an enger ganz schwiereger Fro.

Ech war frou iwwert déi Debatt, déi, wéi gesot, och vläicht eis kann e Beispill ginn, wéi ee bei verschiddenaartege Meenungen tolerant a respektvoll ka mateneen ëmgoen. Op jidde Fall, mengen ech, géif dat ganzt Klima vun dëser Reform sech wohltuend ënnerscheede vun där dach zum Deel polemescher an zougespëtzter an zum Deel och intoleranter Debatt, déi mer 1978 haten.

Här President, d'Diskussioun oder d'Kontrovers iwwert d'Problematik, déi eis haut de Mëtteg beschäftegt, den Ufank vum mënschleche Liewen, de juristesche Status vun engem Fötus, huet an dëser Debatt eng minimal Roll gespillt. D'Regierung ass net op déi Diskussioun agaang: Wéini fänkt d'mënschlecht Liewen un? De Statsrot huet gesot, hie wéilt déi Debatt ausklammeren. Mir als Commission juridique hunn och déi Debatt net gefouert.

Et gëtt eng gutt Ursaach, firwat dass déi Debatt net gefouert ginn ass, an ech verweisen an deem Kontext op den Avis vun der Commission consultative des Droits de l'Homme, déi an hirem Avis geschriwwen huet, nodeems dass se rappeléiert huet den Artikel 2 vun der Convention européenne des droits de l'Homme, dee seet: «Le droit de toute personne à la vie est protégé par la loi», an da seet d'Cour européenne des droits de l'Homme, mir musse feststellen «que la solution à donner à ladite protection n'était pas arrêtée au sein de la majorité des États contractants et qu'aucun consensus européen n'existait sur la définition scientifique et juridique des débuts de la vie», d'Kommissioun fiert da virun a seet: «En l'absence d'un consensus tant au niveau national qu'au niveau international, la Commission approuve la décision de ne pas rouvrir ce débat.»

Déi Debatt iwwert den Ufank vum mënschleche Liewen ass 1978 ganz vehement gefouert ginn an d'Positioune si kloer: An deem enge Camp geet den Ufank vum mënschleche Liewen u mat der Befruchtung, währenddeems anerer eng ganz aner Opfaassung hunn zum Deel, déi esou wäit geet, dass gesot gëtt, d'mënschlecht Liewen ass eréischt als mënschlecht Liewen ze considéréieren dee Moment, wou et selwer vu sech aus liewensfäeg ass. Et gëtt an der Wëssenschaft keng Unanimitéit iwwert d'Fro: Wéini fänkt d'mënschlecht Liewen un?

A well dat esou ass a well mer wëssen, wéi d'Positioune sinn op där enger Säit an op där anerer Säit, a well et eben do Divergenze gëtt, déi mer en long et en large festgestallt hu viru laange Joren an déi an der Zwëschenzäit net changéiert hunn - déi sinn haut ee Mol wéi d'anert Mol figéiert an et sinn ee Mol wéi d'anert Mol déiselwecht Attitüden -, dofir huet et en fin de compte kee Sënn gemaach, fir déi Diskussioun elo nach eng Kéier ze féieren. Mir kënne se féieren, mais ça ne mène à rien, well déi Positiounen einfach arrêtéiert sinn an d'Wëssenschaft an der Zwëschenzäit kee Schrack weider ass wéi zu där Zäit, wéi mer déi Debatt deemools gefouert hunn.

Une voix.- Dat ass dann Är Positioun, déi Dir…

(Interruptions diverses)

M. Lucien Weiler *(CSV), rapporteur.-* Jo, ech…

M. le Président.- Ech géif lech elo bieden, dem Här Rapporteur Weiler nozelauschteren. Herno huet jiddwereen d'Méiglechkeet, hei ze intervenéieren.

Une voix.- Très bien!

M. Lucien Weiler *(CSV), rapporteur.-* Ech wëll och hei de Moment meng Meenung net soen. Ech sinn hei als Rapporteur vun der Commission juridique.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, déi sougenannten „ziviliséiert Gesellschaften", déi zeechne sech aus duerch en héije Stellewäert, dee mer de Grondrechter, de Grondwäerter, déi d'Mënschen hunn, araumen. Et gëtt d'Recht op d'Aarbecht, et gëtt d'Recht op d'Meenungsfräiheet, et gëtt de Schutz vun der Privatsphär an, an, an.

Dës fir eis zënter Jorhonnerten zum Deel gülteg a geschätzte Grondrechter a Grondwäerter hunn awer - an dat muss ee feststellen - am Laf vun der Zäit evoluéiert. Au fur et à mesure vun der Entwécklung vun eise moderne Gesellschafte sinn och eng ganz Rei vun dëse Grondrechter a Grondwäerter, déi mer scho laang hunn, déi mer schätzen, awer ugepasst ginn. Si sinn affinéiert ginn, si si preziséiert ginn. Si sinn a verschiddene Fäll moduléiert ginn, fir se de Realitéiten unzepassen, ouni dass awer jee de Prinzip vun deene Grondwäerter a Fro gestallt ginn ass.

Wann ech e Beispill däerft huelen: D'Recht op de Schutz vun der Privatsphär an d'Recht op de Schutz vun den Données personnelles. Dat Recht ass an enger Rei vu Länner an deene leschte Jore moduléiert ginn opgrond vun de Contrainten: Contrainten, déi mat Kriminalitéitsbekämpfung ze dinn hunn, Contrainten, déi mat der Bekämpfung vum Terrorismus ze dinn hunn, Contrainten, déi sech aus de Besoine vun der öffentlecher Sécherheet erginn hunn. Kee Mënsch huet gären un deem Grondrecht do vun dem Schutz vun der Privatsphär gefréckelt, mä et gouf duerch d'Realitéit eng Partie Contrainten, déi derzou gefouert hunn, dass dat Recht huet mussen op déi eng oder déi aner Manéier, an deem enge Land méi, an deem anere manner, moduléiert ginn.

A wann d'Politik gesäit, dass an der Gesellschaft e Problem evoluéiert, wa se och gesäit, dass Problemer entstinn, déi se net gäre gesäit, mä déi se awer op där anerer Säit net ka verhënneren, dann ass d'Politik gefuerdert, hir Responsabilitéit ze iwwerhuelen an e gesetzleche Kader ze schafen, fir déi Realitéiten, déi et gëtt an déi net ze ännere sinn, och wa se engem net gefalen, reglementaresch ze kanaliséieren. Et geet dobäi net drëm, fir dem Zäitgeescht nozelafen, mä et geet drëm, fir gesellschaftleche Realitéiten e legale Kader ze ginn a se domadder kanaliséiert ze kréien.

An dës generell Iwwerleeungen, Här President, déi treffe selbstverständlech och op d'Problematik vum Avortement zou. Kee Mënsch a kengem Land stellt prinzipiell d'Recht op Schutz vum ongebuerene Liewen a Fro. Kee Mënsch a kengem Land gesäit gären, dass d'Zuel vun den Ofdreiwunge sech op engem héijen Niveau agependelt huet, an dat trotz dem Risiko vu strofrechtleche Sanktiounen. Trotz villen Efforten, déi gemaach ginn, wat d'Sexualopklärung, wat d'Preventioun ubelaangt, ass awer d'Problematik vun den Avortementen op engem héijen Niveau.

Wann ee gesäit, dass zum Beispill a Frankräich - ronn 40%, gëtt geschat - 40% vun de Fraen zu iergendengem Moment an hirem Liewen eng IVG maachen, da stellt ee fest, dass déi Problematik, mat där mer eis hei befaassen, keen exzeptionelle Phenomeen ass, mä dass dat eng Composante ass, déi strukturell ass am Behuele vun de Fraen, am Ëmgoe vun de Frae mat ongewollte Schwangerschaften. Also nach eng Kéier: keen exzeptionelle Phenomeen, mä eng strukturell Composante.

Well dëst alles kengem Mënsch ka Satisfaktioun ginn, dofir hunn eis Nopeschlänner, d'Fransousen, d'Belsch, déi Däitsch, mä och mir am Gesetz vun '78 der Preventioun e ganz grousse Stellewäert ageraumt: Preventioun duerch Sexualinformatioun an -éducatioun an de Schoulen, d'Kontrazeptioun.

De Gesondheetsminister hat eis d'Éier gemaach, zesumme mat der Madame Jacobs an d'Kommissioun ze kommen an eis ze soen an ze weisen, wéi d'Bestëmmunge vum Gesetz vun 1978 an d'Praxis ëmgesat gi sinn. An en huet eis opgezielt déi Panoplie vu Mesuren, déi op allen Niveauen - an der Schoul an ausserhalb vun der Schoul bei de Jugendlechen an hiren Organisatiounen - sougutt vum Familljeministère wéi vum Gesondheetsministère geholl gi sinn.

Mä et muss een awer feststellen, wann een de Constat mécht ënnert dem Strëch, dass déi Bestëmmunge vun '78 an all Efforten, déi gemaach gi sinn, net zu deem Resultat gefouert hunn, wat mer eis erwënscht hunn. De Beweis ass do. D'Zuel vun den IVGen ass héich, virun allem och bei deene Jonken.

Am Exposé des motifs vum Projet vun '78 war gesot ginn: «L'avortement est à juste titre considéré comme un échec et ressenti comme tel par la femme, mais aussi échec des mesures mises en œuvre pour éviter ce dilemme dramatique.»

Dee Saz, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, zielt och haut nach, virun allem wann een, wéi ech virdru bewisen hunn, deen zweifelhafte Succès vun der Éducation sexuelle an och vun der Kontrazeptioun gesäit.

Här President, am Exposé des motifs vum Projet, deen de Justizminister, de François Biltgen, den 20. Januar 2010 an der Chamber déposéiert huet, gëtt ënner anerem gesot: «L'inadaptation de la loi luxembourgeoise conduit à des situations d'injustice sociale et d'injustice par rapport à l'accès à une médecine de qualité accessible à toutes et expose beaucoup de femmes à des risques pour leur santé, qui pourraient être évités. Nous sommes donc en présence d'une réelle nécessité d'adapter la législation relative à l'interruption volontaire de la grossesse aux réalités du pays.»

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, d'Commission juridique huet bei der Analys vun dësem Projet dës Approche vun der Regierung gedeelt, gradsou wéi mer déi generell Philosophie, déi an deem Projet enthalen ass, approuvéiert hunn. Allerdéngs hu mer eng Rei vun Amendementen, och opgrond vum Avis vum Conseil d'État, ugeholl, déi ech am Kader vu mengem Exposé wäert kommentéieren.

Ech hunn an deem schréftleche Rapport a virun allem och am Commentaire des articles versicht, déi eenzel Etappe vum Projet, d'Evolutioun vum Projet, och opgrond vun den eenzelnen Avisen, am Detail ze retracéieren. Dofir verweisen ech, wat deen Detail ubelaangt, op dee schréftleche Rapport.

Ech wëll mech a mengem mëndlechen Exposé hei op déi puer wesentlech Punkten, och Kritikpunkte vum Projet, an op déi puer wesentlech Neierungen, déi de Projet bréngt, beschränken.

An eiser Analys si mir als Commission juridique selbstverständlech ausgaange vum Projet vun der Regierung, dem Avis vum Conseil d'État, mä mir haten awer och den Avis vum Conseil national des Femmes, den Avis vum Ombuds-Comité fir d'Rechter vum Kand, zwee Avisë vun der Commission consultative des Droits de l'Homme, an do dernieft hu mer d'Associatioun vun de Gynekologen, d'A.s.b.l. Liewensufank an de Planning Familial empfaangen. An ech perséinlech hunn eleng zweemol d'Représentantë vun „Pour la vie naissante" empfaangen.

Bei der Analys vum Projet huet d'Commission juridique fir d'Éischt eng Partie vu Constatë gemaach. Mir hu gesinn d'Résolutioun vum Abrëll 2008 vun der Assemblée parlementaire vum Conseil de l'Europe, an där ënner anerem gesot gëtt: «que le choix d'avoir ou non recours à l'avortement devrait revenir à la femme qui devrait disposer des moyens d'exercer ce droit de manière effective».

Mir haten och d'Résolutioun vum Europaparlament vun 2010 virleien, wou Rieds geet vun der «autonomie physique et sexuelle totale de la femme». A mir hunn eis dat, wat d'Gynekologe soten, wéi se bei eis an der Réunioun waren, zu Gemitt gefouert, wéi se eis exposéiert hunn, dass et no hire Schätzungen hei am Land tëscht 1.500 an 2.000 Avortementen am Joer gëtt. Dobäi sinn net déi, déi am Ausland gemaach ginn. De Planning Familial huet ons gesot, dass si 2011 583 Fäll gehat hätten, vun deenen der 521 eng IVG gemaach hunn.

Mir sinn dovun ausgaangen, dass dat do Estimatioune sinn, well Statistiken hu mer jo keng. Mä et sinn awer Estimatiounen. Mir kënnen dovun ausgoen, dass se no bei der Realitéit leien.

A wann ech dann zu der Grondphilosophie vum Projet kommen, och opgrond vun deem, wat ech elo just exposéiert hunn, do kann ee véier Punkte gesinn:

éischtens, dass mer grad wéi 1978 musse feststellen a soen, dass all Avortement en Échec ass, dass all Effortë solle gemaach ginn, fir den Avortement ze vermeiden; dass den Avortement, esou wéi bei eisen Noperen och, strofbar bleift, wann en ausserhalb vun de gesetzleche Bestëmmunge stattfënnt; mä dass den Avortement erlaabt ass, am Fall wou d'Fra, déi betraffe Frau, an enger Situation de détresse ass, wann deen Avortement ënner gewësse Konditioune stattfënnt - e muss virun där zwielefter Woch vun der Schwangerschaft stattfannen. An e muss ënner enger Rei vu Bedingunge stattfannen, op déi ech nach am Detail zréckkomme wäert.

Ech wëll mech fir d'Éischt emol e bësse beschäftege mat deem, wat mer awer nennen: déi wesentlech Punkte vun deem Projet.

Fir d'Éischt ass et d'Fro, déi mer genannt hunn: d'Appréciation souveraine vun der Fra betreffend den État de détresse. Regierung, Kommissioun, mir sinn d'accord, den Avortement ass méiglech, wann d'Fra sech an enger Situation de détresse befënnt. Mä d'Fro ass: Wien appréciéiert dës Situation de détresse?

Am Kader vum Gesetz vun '78 war et esou, dass den Dokter huet misse feststellen, ob d'Fra an deene Konditioune war, déi eben am Gesetz virgesi waren, fir ze avortéieren. D'Fra huet do nëmmen e Rôle passif ze spille gehat. Den Dokter huet décidéiert a gesot: „An Ärer Situatioun sinn d'Konditiounen erfëllt, also kann en Avortement gemaach ginn." D'Fra hat also, wéi gesot, hei net vill ze soen.

Grouss Neierung an dësem Projet: Et ass elo d'Fra, an net méi den Dokter, d'Fra, déi eleng appréciéiert, ob si sech, laut hirem Emfannen, an enger Noutsituatioun befënnt.

Déi Appréciation souveraine vun der Fra, déi war am Regierungsprojet net textuell virgesinn. De Minister Biltgen hat allerdéngs am Commentaire, an der Introduktioun vum Projet respektiv am Commentaire vun den Artikelen ëmmer erëm geschwat vun der Autodeterminatioun vun der Fra. Also, et war och am Regierungsprojet virgesinn, dass d'Fra a si eleng sollt appréciéieren, ob se an enger Noutsituatioun, an engem État de détresse wär oder net.

De Conseil d'État huet ons gesot: „Wann Der dat scho mengt, wann dat Ar Iddi ass, wann Der dat wëllt, da schreift et och an den Text dran." A mir als Kommissioun sinn dem Conseil d'État gefollegt a mir hunn de Prinzip vun der Appréciation souveraine vun der Fra an den Text ageschriwwen.

Zweet Fro: den État de détresse. Am Regierungsprojet goung Rieds vun Détresse physique, Détresse psychique oder sociale. Am alen Text, am Text vun 1978, gouf geschwat vu Santé physique oder psychique. An an dëser Fro vun Détresse huet de Conseil d'État ons - d'Regierung an och eis als Kommissioun - beléiert a gesot, dat Wuert „détresse", dat Wuert „Nout", Détresse am Franséischen, dofir géif et keng juristesch Definitioun.

De Conseil d'État seet: «La détresse, si on la considère comme sentiment d'abandon, de solitude, d'impuissance que l'on éprouve dans une situation difficile et angoissante, a une valeur éminemment subjective. C'est un sentiment propre à la femme qui ne peut être soumis à une interprétation par autrui.» An deementspriechend: «L'évaluation d'une détresse ne peut donc être que totalement personelle.» Keen anere kann hei evaluéieren, ob ech mech an enger Noutsituatioun, an engem État de détresse befannen, wéi ech selwer.

Dofir si mer higaangen a mir hu gesot - well och bei deenen Terme vun „détresse" do d'Definitioun net kloer ass a well mer awer wëssen, dass mer eis hei am Kader vum Strofrecht befannen, da muss ee jo awer och wëssen, e Riichter muss jo wëssen, wann en eng Kéier soll dann eppes appréciéieren, muss en awer och wëssen, ëm wat dass et geet -, also, well dat heiten nëmmen eng subjektiv Appréciatioun ka sinn, déi vu kengem anere ka gemaach ginn, hu mer et vum Statsrot hei ugeholl a gesot: Mir brauche keng Déclinaisoune vun der Détresse, eng „physique", eng „psychique" oder eng „sociale".

D'Fra seet: „Ech sinn an enger Noutsituatioun." Si appréciéiert et. Si brauch keng Ofstufungen. Si weess jo, a wéi enger Zort vun Détresse dass se sech befënnt. An deementspriechend hu mer du gesot, dass mer den Terme générique vun „détresse" géifen zréckbehalen a keng Déclinaisoune méi géife maachen, wat aner Situatioune kéint ubelaangen.

Wa mer dat esou maachen, da falen dorënner natierlech och eng Rei vun anere Punkten, notamment d'Fro vun der Vergewaltegung, de Viol. Oder d'Fro vun der Gefor, dass e Kand kann op d'Welt kommen, wat schwéier handicapéiert ass. Déi Punkten, déi virgesi waren am fréieren Text als Indikatiounen, hu mer gesot; mä, de Viol: Par definition kann et jo nëmme sinn, dass eng Fra, déi violéiert ginn ass, dass déi an engem État de détresse ass! A well si jo selwer den État de détresse appréciéiert, brauche mer och déi Referenz op de Viol net méi ze maachen, well de Viol par essence même en État de détresse bei der Fra provozéiert. An deementspriechend ass och an deem Text, dee mir als Kommissioun proposéieren, net méi virgesinn, fir nach déi eenzel Hypotheesen opzezielen. Den État de détresse à lui seul apprécié par la femme, wann dee ginn ass, da kann et zu engem Avortement kommen.

Dann, Här President, wëll ech kommen zu engem aneren a vläicht deem kontroverséiertste Punkt vun deem ganze Projet, an dat ass d'Fro vun der Berodung, déi sougenannten „consultation préalable obligatoire". Et ass, wann ech dat u sech richteg aschätzen, en fin de compte wat d'Substanz ubelaangt vun deem, wat hei an deem ganze Projet erreecht gëtt, deen eenzege Substanzpunkt, deen en fin de compte d'Majoritéit an d'Oppositioun hei entzweit.

D'Regierung seet, et géif hir drëm goen, fir eng méiglechst breet an eng méiglechst komplett Informatioun a Berodung vun där betraffener Fra ze maachen, ze garantéieren, mat dem Zil, fir hir ze erlaben, e fräie Choix an e Choix en parfaite connaissance de cause ze maachen.

Dës breet a méiglechst komplett Informatioun vun enger Fra, déi an esou enger Situatioun ass, déi gëtt par ailleurs vun alle Säiten ënnerstëtzt an als noutwendeg ugesinn. De Conseil de l'Europe seet souguer an engem Passage vun enger Resolutioun, dass et sech misst ëm e Choix libre et éclairé vun der Fra handelen. An d'Gynekologen hu gesot an engem Schreiwes, wat se ons zoukomme gelooss hunn, si wären erfreet driwwer, dass et zu esou enger breeder Berodung an Informatioun vun där betraffener Fra kéim.

D'Berodung, zwee Voleten: Op där enger Säit déi medezinesch Berodung. Dat schéngt eis evident ze sinn. D'Fra geet bei de Gynekolog. Si schwätzt mam Gynekolog, Vertrauenspersoun vun hir. Do gëtt iwwert d'Problematik geschwat. Den Dokter informéiert, beréit d'Fra iwwert déi verschidde Methoden, wéi eng IVG ka gemaach ginn, iwwert d'Risike vun enger IVG an all déi Froen, déi eben eng Fra mat hirem Gynekolog an esou enger Situatioun diskutéiert.

Mä nieft där medezinescher gëtt et déi psychosozial Berodung. Ëm wat geet et hei? D'Fra soll nieft där medezinescher Berodung eng Berodung kréien, déi neutral sollt sinn, déi d'Fra net an déi eng oder an déi aner Direktioun soll bewegen, weder fir den Avortement nach géint den Avortement, mä einfach eng Informatioun. Informatioune ginn iwwer Hëllefen, Alternativen och zum Avortement, Hëllefe vum Stat, Méiglechkeeten iwwer Kannerbetreiung, Ugebuet vu psychologescher Hëllef, virun an no engem méiglechen Agréff. Eng neutral Informatioun, net eng Mise en tutelle vun der Fra. Et geet guer net dorëm. Et geet einfach hei ëm d'Suerg, dass déi Fra, déi sech an engem schwierege Moment vun hirem Liewe soll décidéieren esou oder esou, dass déi eng méiglechst breet Informatioun huet, objektiv Informatioun huet vun deem, wat ka geschéien.

Ech weess net a kee weess et, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, wéi vill Frae sech opgrond vun esou enger Berodung wäerten décidéieren oder géifen décidéieren, vläicht awer opgrond vun deenen Informatiounen, déi se kréien, da sech géint en Avortement ze décidéieren. Kee Mënsch kann dat wëssen.

Mä wann ech gesinn, dass déi Berodung, déi mir hei proposéieren an déi obligatoresch ass, dat ass keng Erfindung vun eis hei. Dës obligatoresch Berodung, déi gëtt et an der Belsch, déi gëtt et an Däitschland, déi gëtt et a Portugal. Portugal, wat jo ëmmer dohinner gestallt ginn ass, no de Referenden, déi se haten, als e ganz fortschrëttlecht Land mat Fristeléisung, déi dat esou nennen, a wou d'Portugise soen: Neen, et muss zwou Berodunge ginn.

Do gëtt et och déi psychosozial Berodung, déi mir hunn, sauf dass déi net, wéi bei eis, bei engem psychosoziale Service ugesiedelt ass, mä déi ass bei engem Dokter ugesiedelt. A Portugal...

(Interruption)

Jo, Här Bettel, ech wëll just hei soen, wéi et ass. An ech denken, dass d'Madame Polfer am Numm vun Ärer Fraktioun genee hei duerleeë wäert, wat ass. Ech wëll hei an aller Rou, wéi ech dat versicht hunn, versichen, d'Situatioun esou duerzeleeën, wéi se ass.

D'Belsch, déi Däitsch, d'Portugisen hunn, als grouss Länner, déiselwecht oder eng ähnlech gelagert zweet Consultatioun, wéi mir se hunn, an déi och obligatoresch ass.

D'Fransousen haten och an hunn dës Consultatiounen. Si hate se obligatoresch. Virun eelef Joer hu se aus dem „obligatoire" e „facultatif" gemaach.

Et ass eng Etüd gemaach ginn no där Décisioun, fir dës Berodung net méi obligatoresch ze maachen, vun enger Soziologin, déi eng Rei Fraen interviewt huet, zu där Zäit wou d'Consultatioun nach obligatoresch war. D'Resultat vun hirer Etüd ass, dass déi Frae soen, de Gros vun hinnen: „Wann déi Consultatioun net obligatoire gewiescht wär, wäre mir net dohinner gaangen." Mä si soen awer och zur selwechter Zäit, dass se sech zefridde gewisen hu mat dem Déroulement vun där Consultatioun. Iwwert d'Fro, awéiwäit déi Consultatioun si perséinlech an hirem Choix determinéiert hätt, dat eent oder dat anert ze maachen, doriwwer gëtt et keng Erkenntnisser. Mä ëmmerhi soen déi Fraen, dass se mat där Consultatioun a mat dem Déroulement dovunner zefridde gewiescht wären.

Also nach eng Kéier, déi Consultatioun en tant que tel, do si mer eis jo och alleguerten eens, dass déi schonn utile ass. D'Fro ass just vum Caractère obligatoire, dee contestéiert ass. Wéi gesot, d'Majoritéit huet sech derfir décidéiert, fir de Caractère obligatoire, währenddeems jo och vill vun onsen Noperen dat, esou wéi ech et gesot hunn, d'selwecht maachen.

Dann, Här President, kommen ech zu engem anere Punkt, deen och ëmstridde war, net esou séier bei ons an der Kommissioun, mä deen an

deene leschten Deeg och nach an der Opinion publique zu Diskussioune gefouert huet. An dat ass dee vun deene mannerjährege Fraen, deene jonke Meedercher, mannerjähreg Fraen, déi erwaarden.

Bis elo war et esou, dass d'Zoustëmmung vun den Elteren, wann en Avortement, eng IVG sollt gemaach ginn, dass d'Zoustëmmung vun den Elteren erfuerdert war. Mir si vun dëser prinzipieller Zoustëmmung vun den Eltere liicht ofgewach, andeems dass mer soen, am Prinzip ass d'Zoustëmmung vun den Elteren noutwendeg. Mä wann awer eng jonk Damm der Meenung ass, dass se hiren Elteren net onbedéngt wëllt matdeelen, dass si schwanger ass, an där Fäll gëtt et an et gëtt der eng ganz Rei, da brauch si laut de Propositiounen, esou wéi mir se maachen, net méi den Accord vun hiren Elteren. Mä si muss sech während där Prozedur, bis et gegebenenfalls zu enger IVG kënnt, vun enger Personne majeure de confiance begleede loossen.

Fir d'Éischt ass et esou, dass de Service psychosocial sech soll efforcéieren, fir dass awer d'Meedchen oder déi jonk Damm den Accord vun hiren Eltere kritt. Mä wann dat net geet oder wa se dat net wëllt, da begleet de Service psychosocial se, fir eben eng Personne de confiance ze fannen, déi se da während där ganzer Zäit begleet.

Déi Diskussioun, déi elo war, do gouf gesot: „Jo, et ass jo awer ganz schrecklech. D'Eltere mussen hiren Accord fir all méiglech Saache gi vun hire mannerjährege Kanner, mä wann et ëm esou fundamental Froe geet wéi an dësem Fall, ëm eng Schwangerschaft jo oder neen, da gëtt op eemol den Accord vun den Elteren oder d'Zoustëmmung vun den Elteren net méi noutwendeg an all Hypothees."

Ech wëll dozou zwou oder dräi Saache soen. Éischtens mengen ech emol, dass den Normalfall deen ass: Wann eng Famill normal fonctionnéiert an et geschitt an et ass geschitt, da schwätzt dat Meedche mat sengen Elteren, an da gëtt versicht, fir gemeinsam eng Léisung ze fannen. Dat ass den Normalfall. A wann et net esou ass a wann d'Meedche refuséiert, sengen Elteren et ze soen, oder fäert, fir sengen Elteren et ze soen, da weess et firwat. An dann hunn d'Eltere vläicht sech emol Froen ze stellen, ob alles da richteg gelaf ass…

(Interruptions)

…an d'Ursaachen, firwat dass hir Duechter hinnen net wëllt soen, wat geschitt ass.

A wann ech da gesinn, dass déi Kritiken awer och vun enger Säit kommen, déi, wat déi ganz Problematik ubelaangt, méi eng konservativ Haltung huet, da muss ech awer soen, et soll een awer och vläicht d'Realitéit kucken. Sou wéi ech virdru gesot hunn, dass bei engem ganze Koup vu Saachen et keng Beweiser gëtt, sou gëtt et och hei keng Beweiser, wéi dann an deenen eenzelne Fäll d'Haltung vun den Elteren ass. Ech sinn net sécher - well dat och vun där méi konservativer Säit gesot ginn ass -, dass all Elteren héich erfreet reagéieren a soen: „Mäi Kand, elo kucke mer, wéi mer dat gemeinsam gemaach kréien."

Ech stelle mer emol vir, an ech hunn och eng Partie Gespréicher esou gefouert an deene leschte sechs Woche mat enger Partie Mammen, wéi se da géife reagéieren, wann hiert Kand mat 14 oder 15 Joer kéim an et wär schwanger. An den Drock, deem hei déi Meedercher kéinten ausgesat ginn, grad just fir ze avortéieren, déi Gefor ass net vun der Hand ze weisen. A grad just aus deene Grënn och fanne mer et normal, dass, wann e Meedchen Angscht huet, fir doheem ze soen, wat geschitt ass, dass een dann op alternativ Léisunge muss a kann zréckgräifen.

Dat schéngt eis normal an et schéngt eis och ugesiichts de Realitéiten an deem dach psychesch ganz schwierege Moment wichteg ze sinn, dass d'Meedche sech net doheem weiderem Drock aussetze léisst, mä versicht, iwwert de Wee vun eben enger Personne de confiance mat der Problematik eens ze ginn.

Dofir, wéi gesot, hunn ech perséinlech Schwieregkeeten nozevollzéien, wéisou déi hei Dispositioun, fir an eenzelne Fäll ze autoriséieren, dass d'Eltere keen Accord musse ginn, mä dass dat eng Personne de confiance ass, fir dat nozevollzéien (veuillez lire: fir nozevollzéien, dass dat contestéiert gëtt).

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, hei waren elo déi puer méi controverséiert Punkten: d'Consultation préalable, dann déi psychosozial Berodung an och d'Problematik vun de Mineuren.

Ech wëll nach op e puer méi eenzel Punkten agoen, déi awer och zu Diskussioune gefouert haten. Dir wësst, bei engem Avortement gëtt et zwou Formen. Et gëtt déi medikamentös IVG an et gëtt déi IVG chirurgicale. Déi medikamentös, déi gëtt et an den éischten 49 Deeg vun enger Schwangerschaft; iwwer 49 Deeg eraus gëtt et eng chirurgesch Interventioun.

Heiriwwer waren e puer Konfusiounen opkomm. D'Regierung hat an hirem urspréngleche Projet d'Problematik scho richteg gesinn, andeems dass se gesot huet, mä souguer bei enger medikamentöser IVG, déi en ambulatoire ka gemaach ginn, géifen déi Dispositiounen hei spillen. Deen Term „en ambulatoire"huet zu Irritatioune gefouert, virun allem och beim Conseil d'État, deen a sengem Avis gesot hat: „Passt awer op, en ambulatoire, wa sech do Problemer stellen, da kënnen dat reell a seriö Problemer gi fir d'Gesondheet vun der Patientin."An deementspriechend war gesot ginn, dass dës missten dann an enger Klinik gemaach ginn.

Mir hunn eis awer opgrond och vun deem, wat d'Gynekologen ons gesot hunn, wéi dat praktesch fonctionnéiert, hei raviséiert a mir sinn zréckkomm, obscho mer schonn en Amendement gemaach haten, op d'Propositioun vun der Regierung.

Mir hunn allerdéngs zum Schluss enger Remarque vum Conseil d'État Rechnung gedroen. D'IVG médicamenteuse kann am Cabinet médical gemaach ginn, muss net an enger Klinik gemaach ginn, à condition allerdéngs, dass de betreffende Gynekolog eng Konventioun huet mat enger Klinik, fir dass am Fall, wou Schwieregkeete kéinten entstoen, déi Fra géif sofort en charge geholl gi vun där Klinik, wou en dann eng Konventioun huet.

Nach dräi eenzel Punkten: No der zwielefter Woch, wann zwee Dokteren attestéieren, dass Gefor fir d'Liewe vun der Fra oder vum Kand besteet - wann zwee Dokteren attestéieren -, kann en Avortement gemaach ginn.

An ech wëll, fir lech dat ze soen, an dësem Kontext drop hiweisen, ech weess net, awéiwäit dass Der dat matkritt hutt, déi schrecklech Geschicht, déi virun engem Mount an Irland geschitt ass, wou eng Fra, déi an der 17. Woch schwanger war, op eemol Péng am Réck krut an an d'Klinik gaangen ass. Dunn ass festgestallt ginn, dass si en cours de route vun enger Feelgebuert war. Dat ka sech ënner Ëmstänn laang hinzéien. An dunn huet d'Fra gesot zu den Dokteren: „Mä, wa mäi Kand schonn net ka gerett ginn, dann hätt ech gären, dass et elo sofort avortéiert gëtt, well, wa jo keng Chance do ass, da wëll ech net...". An d'Dokteren hu refuséiert. Obschonn eng fausse Couche en cours war, hunn d'Doktere refuséiert, well se gesot hunn: „Mä onst Gesetz, dat erlaabt ons dat doten net an deem Mooss. Mir ginn hei kee Risiko an. Mir maache keen Avortement."

An dunn, no zwee Deeg huet d'Häerz vum Kand opgehale mat Schloen. Dat gesäit ee jo. An dunn hu se dann e Curetage gemaach. Zwou Stonnen nom Curetage ass d'Fra ageliwwert ginn op d'Intensivstatioun mat enger Bluttvergëftung. An zwee Deeg drop ass d'Fra gestuerwen. Et muss ee gesinn: d'Resultat vun där ganzer Operatioun. Mir hunn e Kand, wat keng Chance méi hat opgrond vun där Périodde de fausse couche, an där d'Fra war. Et gëtt keen Avortement gemaach aus Prinzip, well d'Gesetz et net erlaabt. An zwee Deeg drop ass d'Fra dout opgrond vun enger Bluttvergëftung.

Ech mengen, dat Beispill beweist jo awer, dass, wa mer iwwert déi ganz Problematik hei diskutéieren, mer ni kënnen esou am Vage bleiwen. All eenzelne Fall en matière vun Avortement ass e Fall fir sech, ass ganz oft e ganz dramatesche Fall. An dofir, all déi pauschal Jugementer, esou oder esou oder esou, do solle mer eis schéin dovun zréckhalen, well déi Fraen, déi am Fall sinn, an déi Geforen, déi se lafen, déi Risiken, déi se lafen, an déi Ängschten, déi se lafen, an déi Geforen en fin de compte - well d'irlännescht Beispill weist et -, déi loossen eis ganz humble ginn. Mir solle ganz humble sinn, wa mer déi dote Froe considéréieren, an eis prezis Fäll ukucken.

Da wollt ech nach just soen, dass keen Dokter ka forcéiert ginn, fir en Avortement ze maachen am Kader vun deene Froen, déi sech stellen no der zwielefter Woch, wa Gefor besteet fir d'Gesondheet vun der Mamm respektiv vum Kand.

An ech wëll schlussendlech soen, am Gesetz war eng Residenzklausel virgesinn. Et kann nëmmen en Avortement hei gemaach ginn, wann d'Fra minimum dräi Méint hei ass. Ech wëll net dorobber agoen, mir hunn dat gestrach opgrond vun de Propositioune vum Conseil d'État.

Ech kommen zum Schluss, Här President. Ech hu versicht, de Projet an d'Aarbechte vun der Kommissioun esou korrekt wéi méiglech erëmzeginn. Ech wëll Merci soen de Membere vun der Kommissioun fir eng - esou hunn ech se wéinstens emfonnt - wierklech fair, eng konstruktiv Diskussioun an eng Diskussioun, déi an enger roueger Atmosphär erofgaangen ass. Et war en fin de compte bei engem schwieregen Thema agréabel, zesummen ze schaffen.

Ech wëll och all deenen, déi Avisë ginn hunn, Merci soen, och virun allem eisem Sekretär, dee mat deene villen Amendementen hin an hier a mat ville Minipunkte seng Aarbecht hat. An ech hoffen, dass deen Text, deen d'Commission juridique lech proposéiert ze stëmmen, eng large Majoritéit fënnt.

Här President, ech wëll zum Schluss e puer Remarquë maachen, kuerz, am perséinlechen Numm. Ech mengen och, dass ech déi am Numm vun der CSV-Fraktioun ka maachen.

Eng Remarque wéilt ech maachen à l'adresse vun deenen, déi mat vollster Iwwerzeegung fir den Avortement sinn, an ech wëll och eng Remarque maache fir déi, déi mat vollster Iwwerzeegung géint den Avortement sinn, an déi allen zwee, déi zwee Campen, alleguerte mengen, si hätte recht.

Fir d'Éischt eng Remarque à l'adresse vun deenen, déi aus hirer Iwwerzeegung - an déi hu mer ze respektéieren, sou wéi mer och déi aner ze respektéieren hunn - fir den Avortement sinn. Ech wëll hinne soen, dass et vill Mënschen hei am Land gëtt - ech weess net wéi vill, d'Majoritéit oder d'Minoritéit, ech weess et net -, vill Mënschen hei am Land gëtt, déi net där Meenung sinn an déi och d'Recht hunn, hir Meenung ze soen, déi och d'Recht hunn, dass hir Meenung gehéiert gëtt an dass se respektéiert ginn.

An ech wëll hinne soen, deenen, déi d'Selbstbestëmmungsrecht vun der Fra iwwer hire Kierper als absolut ugesinn, dass et international Bestëmmunge gëtt. Mir hunn d'Convention européenne des droits de l'Homme a mir hunn Décisioune vun der Cour européenne des droits de l'Homme. An d'Cour européenne des droits de l'Homme, déi seet - d'Cour européenne des droits de l'Homme! - dass: «Le droit de la femme enceinte au respect de sa vie privée doit se mesurer à l'aune d'autres droits et libertés concurrents, y compris ceux de l'enfant à naître.»

Ech mengen, dat ass kloer. D'Cour seet, dass ee Recht muss considéréiert ginn à l'aune vun deem anere Recht. Et gëtt hei keen absolut Recht, wat iwwert deenen anere Rechter steet, mä dat eent muss considéréiert ginn an Ubetruecht vun deem aneren.

Ech denken awer, den Europäesche Geriichtshaff, dat ass jo awer net iergendee Geriicht, et ass dat héchste Geriicht, wat mer hunn iwwert d'Mënscherechter, dass een awer och d'Décisioune vun deem Geriicht net einfach esou kann an en Tirang leeën a maachen, wéi wann et se net géif ginn.

A wann ech da vu Respekt an Toleranz schwätzen, da wéilt ech ee Wuert soen - well et mech u sech e bësse gestéiert huet - iwwert d'Positioun vun der kathoulescher Kierch. Wéi déi erauskomm ass, du gouf et eng Partie Prises de position, déi zum Deel awer relativ virulent waren. Ech hu mer déi Positioun ugekuckt an ech muss soen, ech géif net all Wuert, wat an där Prise de position steet, ënnerschreiwen.

Mä ech muss awer soen, dass d'kathoulesch Kierch sech Méi ginn huet, hei ee gemässegten Text virzeleeën. En Text, wou se keen Uelech op d'Feier geschott huet; en Text, an deem se emol fir d'Eischt nach eng Kéier selwer mea culpa gemaach huet fir alles dat, wat an der kathoulescher Kierch an deene leschte Méint a Joren zudag komm ass. Woufir ech iwwregens ganz vill Respekt hunn, well et war hei keng absolut Noutwendegkeet, fir an dësem Kontext nach eng Kéier dorobber hinzeweisen. Ech hunn dat fair a korrekt fonnt an där Prise de position.

Mä wat mech do gestéiert huet, dat ass, dass d'kathoulesch Kierch an den Äerzbëschof sech ënner anerem, fir hir Positioun ze ënnermaueren, beruffen op d'Europäesch Mënscherechtskonventioun. Or, ech liesen awer a Prises de position, dass dat onerhéiert wär, dass dat e staarkt Stéck wär, dass déi Kierch do géif higoen an, fir hir Positioun ze ënnermaueren, d'Europäesch Mënscherechtskonventioun géif invoquéieren.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, bei all Décisioun, déi den Europäesche Mënscherechtsgeriichtshaff an deene leschte Joren a puncto Avortement geholl huet: Ma deen huet sech selbstverständlech op seng eege Konventioun beruff! Wéisou kann een der kathoulescher Kierch refuséieren, déi Konventioun, déi an hiren Aen hir Positioun confortéiert, ze invoquéieren?

Ech muss soen, ech hunn dat net verstanen. An ech hunn et net ganz korrekt respektiv net ganz fair fonnt, fir dat esou ze maachen.

Da kommen ech zu där Remarque, déi ech wëll maachen à l'adresse vun deenen, déi sech vehement gläich all Zort vun Avortement widdersetzen. Jo, et gëtt all Joer 1.500 oder 2.000 Avortementen, dat ass gewosst! A kann een dann einfach esou maachen, wéi wann et déi gesellschaftlech Realitéit net géif ginn? Et gëtt se, ob se engem gefält oder net! An deementspriechend, mengen ech, muss jiddwereen, dee sech da mat der Problematik auserneesetzt an dee weess, dass eng Défense totale zu guer näischt géif féieren…

Zu wat géif dat da féieren? Dass d'Frae géifen iwwert d'Grenz goen? Oder nach méi erëm géifen iwwert d'Grenze goen? Dass d'Fraen an d'Clandestinitéit géife goen? Dass déi fort ginn an d'Ausland fir Avortementen, déi sech et kënne leeschten, währenddeems déi, déi sech et net kënne leeschten, mussen hei an der Clandestinitéit kucken, iergendwéi mat hirem Problem eens ze ginn.

Et ass e seriöen an e gravë gesellschaftleche Problem, a keng Gesellschaft a kee Politiker kann de Kapp an de Sand stiechen an e muss Décisiounen huelen!

An da wëll ech soen, dass do och eng Partie vu Froe keng Äntwerte fannen: d'Froe vum Viol; d'Froe vu Schwangerschaften, déi duerch Inzest zustane kommen; d'Froen, déi ech virdru mam Beispill Irland opgewisen hunn.

Jo, et geet net duer, fir ze soen, dat si Froen, do hu mir keng Äntwert, oder et geet net duer, fir ze soen, dat si Froen, déi iwwerloosse mir den Dokteren! Et kann een d'Dokteren an deenen dote Froen net eleng loossen! Den Dokter wëllt net eleng sinn. Den Dokter däerf net eleng sinn. Den Dokter muss e Kader hunn, an deem e kann agéieren. An dofir feele mir do eng Partie vun Äntwerten op Froen, déi ech zwar fir mech an déi mir fir eis gi wäerten, mä wann een d'Diskussioun awer wëllt ganzheetlech féieren, da muss een och op déi do Froen eng Äntwert ginn.

Da wëll ech soen, dass zënter dem Gesetz vun '78, mä virun allem an deene leschten zéng a 15 Joer, et Dausende vun Avortementen hei am Land gouf. An dat ass eppes, wat bekannt ass! Déi Leit, déi sech mat där Problematik ofginn, déi wëssen, dass et dat zënter laange Jore gëtt an dass Dausenden an Dausende vun Ofdreiwungen an deene leschte Jore gemaach gi sinn.

An ech muss soen, dass déi kritesch Stëmm par rapport zu dësem Gesetz u Kredibilitéit gewonnen hätt, wann een och an deene leschte Joren ëmmer erëm d'Stëmm haart héieren hätt géint dat, wat dann d'Realitéit dobaussen am Land ass. Eng Stëmm, déi ech seelenst héieren hunn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, mat deene Remarquen, déi eng an déi eng Richtung, déi aner an déi aner Richtung, wollt ech soen, dass an där Fro hei vun den ongewollte Schwangerschafte keen d'Wourecht do gepacht huet - kee soll mengen, en hätt d'Wourecht gepacht - an dass et drëm geet, no Ofweiung vum Recht vum ongebuerene Liewen op Schutz a vun dem Recht vun der Fra op Selbstbestëmmung, dass déi betraffe Fra hir Entscheedung selwer fräi an no hirem eegene Gewësse kann, soll a muss huelen. An ech hoffen, dass dee Projet, deen d'Commission juridique lech proposéiert huet, dass deen där do Ambitioun gerecht gëtt.

Ech soen lech Merci.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. le Président.- Merci dem Här Rapporteur Lucien Weiler. Als éischt Riednerin ass d'Madame Lydie Polfer agedroen. Madame Polfer, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- Merci, Här President. Ech wéilt fir d'Alleréischt, sou wéi dat üblech ass, mä awer och ganz éierlech, dem Rapporteur Merci soe fir säi Rapport an och awer déi gediegen Aart a Weis, wéi en déi Diskussioun de Mëtteg elo hei gefouert huet.

Ech wëll och dem President vun der Commission juridique Merci soen, well effektiv an deene bal dräi Joer, wou mer elo iwwert dee Projet hei geschwat hunn - a mir hunn oft an intensiv a kontrovers geschwat -, hunn ech awer eng Ouverture gespuert, fir sech esou wäit wéi méiglech eben déi verschidde Standpunkten och unzehéieren, an ech wäert nach drop zréckkommen.

Besonnesch wéi mer eben d'Gynekologen, d'Sociétéit vun de Gynekologen héieren hunn, du koumen eng ganz Rei Ännerungen, well mer ganz einfach vun de Fachleit eng Realitéit beschriwwe kruten, déi fir déi Allermeescht eppes Onbekanntes war. An och de Statsrot - mä ech kommen nach drop zréck -, huet ee Moment Propositioune gemaach, déi, obschonn en eng Rei ganz gudder gemaach huet, gekennzeechent waren duerch einfach en Onwës-

sen iwwer eng Realitéit, wéi zum Beispill eben, wann ee vun „avortement médicamenteux" schwätzt, wat dat heescht, well dat gëtt weder am Spidol nach och beim Dokter an der Praxis gemaach, dat gëtt doheem gemaach, dat leeft doheem. Mä ech kommen nach dorop zréck.

Et war also eng Ouverture do, fir e ganz oppenen Dialog ze féieren, an ech mengen och, mir hunn haut deen Text, deen elo virläit - an ech wëll natierlech ganz kloer soen, do ass eppes dran, mat deem ech net kann, net nëmmen ech, mä meng ganz Fraktioun, net kann d'accord sinn -, mä deen awer besser ass wéi deen, dee mer den 20. Januar 2010 vum Minister Biltgen presentéiert kritt haten.

Ech gi kuerz drop zréck. De Minister Biltgen huet den 20. Januar 2010 hei e Projet de loi presentéiert, fir eben déi Artikele vum Code pénal nei ze iwwerschaffen, déi sech eben ëm den Avortement dréien.

An, wéi den Zoufall et gewollt huet, hate mir deen nämlechten Dag mëttes hei an der Chamber eng Debatt, déi vun der Madame Loschetter gefrot gi war, iwwert d'Situatioun och besonnesch vu Jugendlechen, déi ongewollt schwanger gi sinn, a wat een alles do misst maachen.

Ech hat also den 20. Januar schonn d'Geleeënheet, op déi Punkten anzegoen, déi mer direkt deen nämlechten Dag also, wéi dee Projet déposéiert ginn ass, wierklech - ech bleiwen dann och ganz roueg - net gefall hunn.

Dat eent war, et war keng kloer Linn: War et dann elo eng Fristeléisung, esou wéi d'sozialistesch Kolleegen et duergestallt hunn? Et ass vun „Fristeléisung light" geschwat ginn. Mir wëssen, Fristeléisung ass einfach: Eng Fra ka bis zu engem gewëssenen Datum vun der Schwangerschaft op hir Demande hin ofdreiwen.

Oder ass et awer nach ëmmer eng Indikatiounsléisung? Dat heescht, nëmmen a verschiddene Fäll - wann dat ginn ass - kann eng Fra ofdreiwen. Do war tëschent deenen engen, wéi gesot de sozialistesche Kolleegen, an dem Justizminister eng aner Aschätzung. An ech hunn dee Moment vun „Wischiwaschi-Duerleeung" geschwat, well déi eng schwätze vun „Fristeléisung light" an déi aner vun Indikatiounsléisung.

Ech wëll hei och direkt eppes drop äntwerten, wat den Här Weiler gesot huet. Här Weiler, an Dir wësst et, keen - keen! - ass fir den Avortement a fënnt, datt den Avortement misst…

Une voix.- Très bien!

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- …déi Léisung sinn, fir Schwangerschaftsverhütung ze maachen. Keen ass dofir! An natierlech: Keen denkt och emol nëmmen drun, dat egal wéi an ënner wéi enge Konditiounen ze erlaben!

Natierlech gesinn all international Institutiounen, déi Der jo och an Ärem Rapport opféiert, an zu Recht, alleguerten, ob dat de Conseil de l'Europe ass, ob dat d'Europäesch Unioun iwwert de Parlement européen oder ob dat och d'UNO ass, si gesinn alleguerten dat nämlecht vir. Si pochen alleguerten op d'Recht vun der Fra, fir kënnen iwwer sech, iwwer hire Kierper ze décidéieren, mä natierlech an dem Respekt vun ebe gewëssenen Délaien. Dat steet ganz kloer do, Dir hutt et an Ärem Rapport selwer erwähnt. An dat ass och richteg esou. A kee vun eis géif och iergendeppes aneschters do fuerderen.

Mä ech kommen op den 20. Januar 2010 zréck. Ech hunn also gesot, et ass net kloer: Ass et dat eent? Ass et dat anert?

Eng zweet Kritik war, datt hei Délaien agefouert gi sinn, eng Residenz (veuillez lire: eng Residenzklausel). Et huet ee misse säin Domicile légal während dräi Méint hei hunn. An dann…

(Interruption)

Jo, jo, jo. D'Welt huet jo geännert. Ech kommen och dorop nach zréck. Zënter '78 huet d'Welt geännert.

An déi Haaptkritik, déi ech direkt ubruecht hunn, war déi vun der zweeter obligatorescher Consultatioun, wou ech dee Moment - dat kënnt Der alleguerten noliesen - schonn dat gesot hunn, wat ech och haut nach soen, datt et eng Zoumuddung fir eng Fra ass, déi an enger sensibeler Situatioun ass, an enger Noutsituatioun, fir déi wierklech ze obligéieren, bei e frieme Mënsch ze goen, dee se net kennt, dee se net erausgesicht huet, a fir deem sech ze offenbaren a mussen ze soen: „An ech sinn ongewollt schwanger ginn an ech wëll vläicht ofdreiwen." Dat ass wierklech eng Zoumuddung! An dat hunn ech, wéi gesot, viru bal dräi Joer gesot. An ech kommen nach herno drop zréck, fir ze soen, wéi dat dann elo evoluéiert ass.

Et war awer och, an dat hunn ech och ënnerstrach, eppes Guddes dran. Dat war, wat den Här Weiler elo just och scho gesot huet, déi nei Reglementatioun fir Mineuren, fir Jugendlecher, déi also mineur sinn an déi dat kënnen eben ënner verschiddene Bedéngungen dann awer ouni de Consentement vun hiren Eltere maachen, wann déi en dann net ginn oder wann e Jugendleche sech net wëllt u seng Eltere wennen, fir datt dat awer ka geschéien.

Ech hunn och nach ënnerstrach, datt an deem Gesetz net genuch oder näischt géif stoen, wéi mer dann elo géifen a wat mer méi prezis géife maachen, fir ze versichen, dach awer déi ganz grouss Zuel vun Avortementen (veuillez lire: vun Avortemente vu Mannerjähregen) ze verhënneren. Well dat läit eis alleguerten… Ech mengen, dat kann net déi normal Manéier sinn, fir Schwangerschaftsverhütung ze maachen. A mir hunn an ech hunn dee Moment gesot: „An dem Gesetz feelt dee ganze Volet (veuillez lire: Volet vun der Preventioun)."

Bon, wat ass du geschitt? Du koum dat Gesetz an d'Kommissioun. An ech wëll nach vläicht eng Kéier soen: Firwat ass iwwerhaapt déi Reform komm? Mä, well tëschent '78 an 2010 d'Welt effektiv geännert huet. Erënnert lech un '78 - an ech si frou, datt mer dat haut an engem ganz anere Klima kënne maache wéi an deem Klima do, wéi dat dote Gesetz geholl ginn ass.

Wann ee bedenkt, datt bis '75 et verbuede war, fir Publizitéit ze maache fir Kontrazeptiounsmëttelen, da kann ee sech virstellen, a wéi enger Atmosphär dat Gesetz geholl ginn ass. An den Här Weiler huet d'Madame Bigelbach ernimmt. Ech si frou, well déi, déi dat gemaach hunn, déi hunn dee Moment mat ganz vill Courage wierklech eng historesch Wend geholl.

Mä nawell hu mer alleguerte misse feststellen, datt, wéi gesot, dat och net méi eisen heitege Gegebenheeten ugepasst ass. Firwat? Well engersäits d'Mentalitéite geännert hunn, mä virun allem, well och ganz aner Moyenen um Marché sinn. Erënnert lech, vun 2005 u kritt een „la pilule du lendemain" fräi an der Apdikt. Wou sinn do déi Kritiken, déi sech dann op de Prinzip wierklech beruffen? Well „la pilule du lendemain", da si mer jo och schonn deen éischten Dag duerno!

Zënter 2008, 2009 koumen du ganz nei Mëttelen op de Maart, déi den Avortement médicamenteux erlaben. An datt déi Konsequenzen haten, dat gesi mer jo an den Zuelen, déi mer vum Planning Familial virgeluecht kruten. De Planning Familial huet ons déi Zuele ginn an der Kommissioun - mir sinn do wierklech gutt informéiert ginn -, datt ongeféier bis 2008 am Joer tëschent 150 an 200 Avortemente gemaach gi sinn. An op eemol, ruckaarteg, vun 2008 un ass déi Zuel wierklech an d'Luucht gaangen.

Dat heescht awer net - an dat ass ganz kloer gesot ginn -, datt méi Avortemente gemaach gi sinn. Mä déi Dausende Fraen, déi bis dohinner hu missen an d'Ausland fueren, fir en Avortement ze maachen, well hei eben awer mat eisem klenge Land a mat deene Gegebenheeten, wéi dat applizéiert ginn ass, et ze schwéier war, déi konnten elo, wa se da fréi genuch bei den Dokter gaange sinn oder eben an de Planning, déi konnten en Avortement médicamenteux maachen, wat vill manner traumatisant ass a wat och vill manner Konsequenzen hannerléisst.

Ech ginn nëmmen eng Zuel. An déi Zuel, déi fanne mer an der Proposition de loi, déi d'Madame Err 2007 gemaach huet: Souguer 2001 sinn 1.334 Lëtzebuerger Fraen an Holland gefuer, fir do ze avortéieren. Datt dat eng Situatioun ass, déi mer net… An dat sinn Zuelen, déi vun der Inspection sanitaire aus Holland kommen. Dat sinn also elo net Suppositiounen, dat si Realitéiten!

Et war also schonn un der Zäit, fir eng Reform ze maachen a fir ze kucken, net fir méi Avortementen ze maachen - just de Contraire! -, mä fir dat Ganzt op eng méi respectueux an eng manner traumatisant Aart a Weis ze maachen. An och op eng Aart a Weis, déi deene Fraen, déi an esou enger Situatioun sinn, déi nämlecht Méiglechkeete gëtt, well, wéi gesot, si konnte sech net alleguer d'Rees an Holland leeschten, an do sinn der oft, déi ënner méi schwéiere Situatiounen (veuillez lire: Konditiounen) dat gemaach hunn.

Well mir awer déi Propositioun, déi am Januar 2010 gemaach ginn ass, op deene Punkten, déi ech elo just gesot hunn, net gefall huet, hunn ech mer erlaabt - an ech hunn dat awer net einfach esou aus heiterem Himmel gemaach -, deen nämlechten Dag nees d'Proposition de loi vun der Madame Err hei an der Chamber virzebréngen. Firwat? Mä, well déi Proposition de loi eng vill méi équilibréiert Äntwert op déi Problematik, déi sech stellt, gëtt.

Mä ech kommen nach drop zréck, well vill vun deene Kritiken, déi ech elo just gesot hunn, sinn entre-temps duerch d'Aarbechten an der Kommissioun effektiv verbessert ginn.

Wat ass nämlech geschitt an deenen dräi Joer, wou mer geschwat hunn a wou mer diskutéiert hunn? Mir hu ville Leit nogelauschtert a mir sinn iwwer villes besser informéiert ginn.

Ech huelen elo zum Beispill eben dee Punkt vun dem Avortement médicamenteux:

De Statsrot, deen hat a sengem éischten Avis, wou en eng Rei Saache wierklech dénoncéiert huet a wou herno och deem Rechnung gedroe ginn ass, mä en hat do eng schlecht Iddi. En hat eng schlecht Iddi, well do huet e gesot, am Regierungsprojet, do stoung, et kéint een en Avortement médicamenteux en ambulatoire maachen. An do muss iergendeen (veuillez lire: de Statsrot) eppes net richteg verstanen hunn, well et ass gesot ginn: Wéi kann een dat dann en ambulatoire maachen? Do muss d'Fra dach an der Klinik sinn. Déi muss dach ënner medezinescher Opsiicht sinn, soss ass dat jo eng grouss Gefor.

Wéi mer dunn d'Gynekologen awer gehéiert hunn an déi ons erkläert hunn - well et muss awer schonn e Fachmann engem dat erklären, wéi dat geet -, dunn ass ganz kloer ginn, datt dat weder am Spidol geschitt nach souguer onbedéngt - iwwerhaapt net - an dem Cabinet vum Dokter, mä datt déi Fra, déi wëllt avortéieren, vun dem Dokter eng Pëll kritt. Si hëlt déi dann a se geet heem a waart da 36 Stonne bis 48 Stonnen. Déi Pëll, déi bewierkt, datt d'Grossesse gestoppt gëtt, an da kënnt se nees erëm an da kritt se eng zweet Pëll an da geet se och nees heem. Da waart se, an dat ka bei deenen enge méi schnell goen a bei aneren e bësse méi laang daueren, an da gëtt dat ausgescheet. Dat kann, wéi gesot, dann nach eng Kéier 20 bis 30 Stonnen daueren. Dat weist natierlech, datt, wann ee seet, dat muss am Spidol gemaach ginn, datt dat eng komplett irrealistesch Situatioun war!

Mir hunn dat alleguerte gehéiert a mir hunn och zesummen direkt dorophin nees en Amendement proposéiert, fir nees op den alen Text vun der Regierung zréckzekommen, fir ze soen, datt een dat (veuillez lire: den Avortement médicamenteux) natierlech - elo kann ee soen „dans le cabinet médical", mä et ass emol net do, et ass effektiv „en ambulatoire" - ka maachen.

De Statsrot seet duerno: Bon, wann dat dann esou ass, da sinn ech d'accord, mä den Dokter, de Gynekolog muss awer eng Konventioun mat engem Spidol hunn, wann dann nach...

Natierlech! Dat ass och souwisou esou!

Et ass villes geschitt. Ech hunn elo ee Punkt geholl. Wou ass nach verbessert ginn?

Et ass besonnesch verbessert ginn op dem Niveau vun der Determinatioun vun der Détresse vun der Fra. Ech kann dat méi kuerz maachen. De Rapporteur huet dat laang erkläert.

Virdrun, an dem Gesetz vun '78, do ass geschwat gi vun der «détresse physique et psychique» vun der Fra. An, Här Rapporteur, erlaabt mer do elo just eng kleng Kritik un Ärer Duerstellung. Et kann een net soen - an ech hat lech dat scho gesot an Dir hutt dee Saz och aus Ärem Rapport erausgeholl, mä Dir hutt en elo an Ärem Virtrag awer nees erageholl -, et kann een net soen, sou wéi Dir et ee Moment am Rapport geschriwwen hutt: «il appartient donc exclusivement au médecin d'apprécier s'il existe ou non une indication légale permettant le recours à une IVG. La situation de la femme et notamment la façon dont elle vit sa grossesse importe peu».

Neen, dat ass net richteg gewiescht, well et ass jo net den Dokter, deen d'Initiativ hëlt, fir ze soen: „Komm mer maachen en Avortement."! Et ass jo d'Fra, déi bei den Dokter geet a seet, ech sinn entweder an enger Détresse psychique oder physique, an deementspriechend gëtt dann eben déi Décisioun geholl. Mä maache mer déi Klammer zou.

De Projet de gouvernement, deen hat virgesinn, datt mer dann elo méi wäit ginn a mer huelen net nëmmen d'Détresse physique a psychique, mä mer huelen och nach derbäi d'Détresse sociale. Ech hat direkt gesot... Well wou ass do elo dee wierkleche Pluspunkt? Well wann een eng Détresse sociale huet, dann ass se meeschtens och psychique, well dat ass fir eng Fra dee Moment schwéier ze erdroen!

Jee, wat ass derbäi erauskomm, aus all eisen Diskussiounen, a besonnesch op den Avis vum Conseil d'État hin? De Conseil d'État sot genau dat nämlecht, e sot: „Maacht keng Schattéierungen an der Détresse. Maacht net déi eng an déi aner, an nach vläicht eng aner. Wann eng Fra en détresse ass, dann ass se et, a si eleng kann dat och determinéieren. Dofir huelt och all déi aner Fäll, ob dat elo Viol ass oder ob dat Krankheet ass, alles dat, wann dat ass, dann ass déi Fra en détresse, an dat eleng geet duer."

Dorophin ass den Text esou ëmgeännert ginn. Dat ass och ganz gutt esou an dat ass och vill besser! Den Text ass also do geännert ginn.

Wat ass nach geännert ginn? Mä et ass geännert ginn, datt mer déi dräi Méint erausgeholl hunn, wou ee muss den Domicile légal hunn. Well och do huet de Statsrot gesot: „Mä dat bréngt jo wierklech näischt, well eis Nopeschlänner, a besonnesch Frankräich oder och an Holland, déi gi vill méi wäit. Mir brauchen also net ze fäerten, datt hei iergendeen Tourisme sanitaire kéim, well, wéi gesot, déi aner sinn do vill méi large."

Dat ass also verbessert ginn, mä eng Haaptkritik, déi, wéi gesot, vun Ufank un do war an déi op alle Fall, leider, bis elo och nach bleift, dat ass déi vun der zweeter Consultation obligatoire. Den Här Rapporteur huet dorop Stellung geholl.

Mä souguer bei der zweeter Consultation obligatoire ass eppes geschitt, ass souguer villes geschitt, mä dat wat geschitt ass, ass awer eppes, wat ech net ka mat droen, well - wéi huet haut d'„Tageblatt" geschriwwen? - do muss ee wierklech soen: „Ende schlecht, alles schlecht."

Wat ass nämlech geschitt? Wat war fir d'Éischt virgesinn an dem Projet vun der Regierung? Déi zweet Consultation obligatoire, déi sollt stattfannen an engem Centre de consultation familiale agréé vun dem Familljeministère, an dann hätt d'Fra missen dohinnergoen - déi wieren och extra geschaf ginn - an d'Fra hätt e Certificat kritt, e Stempel also, datt se do war. Da wier se mat deem Stempel, esou steet et am Gesetz - also, esou stoung et am Projet vun der Regierung -, da wier se mat deem Stempel zréckgaange bei den Dokter, an den Dokter hätt, wann all déi aner Konditiounen (veuillez lire: Konditiounen erfëllt wieren), dat heescht, wa mer virun der zwielefter Woch Grossesse, oder siwent Woch Grossesse, wann et en Avortement médicamenteux ass, wieren, dann hätt den Dokter misse kontrolléieren, ob dee Stempel dann och do wier an dann eréischt kënnen dat maachen.

Vu datt déi zweet Consultation obligatoire awer wierklech vun alle Säiten - vun alle Säiten! - kritiséiert ginn ass, all déi Avisen, déi als Document parlementaire virleien, ob dat den Avis vun der Commission consultative des Droits de l'Homme ass, ob dat den Avis vun dem Conseil national des Femmes ass, ob dat den Avis vum Conseil d'État ass, all déi Avisen, déi soen, datt déi zweet Consultation obligatoire wierklech inacceptabel ass!

Datt ech mech och direkt kloer ausdrécken: Datt eng Fra, déi an enger Situation de détresse ass, wann déi Hëllef brauch oder Hëllef wëllt siche goen, datt se déi ugebuede kritt an datt déi esou wäit gefächert ass wéi méigleich, do si mer alleguer d'accord ! Souguer - mir hunn nämlech an der Kommissioun och d'Représentantë vun „Liewensufank" empfaangen, souguer déi soten, datt se géife fannen, datt déi nei Propositioun, op déi ech elo kommen, dat heescht, datt elo déi Consultatioun an de Klinike virgesinn ass, datt se déi net onbedéngt gutt fannen, well dat en Environnement ass, deen net wierklech esou positiv ass, an datt si éischter derfir wieren, datt d'Fra an aller Rou ka mat engem doriwwer schwätzen. Mä mat engem, dee si erausgesicht huet!

Dat ass et jo! An dat ass dee groussen Ënnerscheed och, Här Weiler, par rapport zu an der Belsch. Wann Dir bei den Dokter gitt, da gitt Der bei deen Dokter, deen Dir eraussicht. Dat ass eng Vertrauenspersoun.

Esou wéi et elo virgesinn ass - well wéi ass et elo virgesinn: Elo ass virgesinn, datt déi Consultation, se ass nach ëmmer, esou steet et op alle Fall am Pabeier, se ass nach ëmmer obligatoresch, mä Dir gitt elo an de Service de consultation vun der Klinik. Dir kritt awer kee Pabeier méi, Dir kritt och kee Stempel méi. Dir braucht och net dem Dokter dat méi… (veuillez lire: dat méi ze ginn). Den Dokter muss dat net kontrolléieren. D'Fra muss just ënnerschreiwen, datt si do war. A wat geschitt da mat deem Schreiwes? Dat gëtt an den Dossier médical geluecht.

Ech muss lech éierlech soen, dat do ass fir mech wierklech - wéi hat ech et gesot an engem Interview elo viru Kuerzem? -, dat ass fir mech de Summum vun der Schäinhellegkeet. Well hei kënnen elo déi zwou Parteien, déi dat hei concoctéiert hunn... A mir wëssen, wéi et zustane komm ass. Mir wëssen, datt dat do eben eng Demande war, eng absolut Demande, den Här Spautz huet et oft genuch rappeléiert, vun der CSV. Mat där dote Manéier kann d'CSV soen, oder ka se sech selwer hypokritesch soen: „Ah dach, mir si bei der zweeter Consultation obligatoire bliwwen! Dach, et steet dran."

Mä, vu datt kee Mënsch dat do jo ka kontrolléieren, vu datt jo näischt virgesinn ass, fir iwwerhaapt dat do ze kontrolléieren, kënnen d'Sozialisten - a si kënnen et net nëmmen, mä si maachen et och - soen: „Mä am Fong, déi zweet Consultatioun, also, déi ass am Fong ënnert dem Dësch." Mä, fir datt se ënnert dem Dësch ass, do muss d'Fra awer dann e bësse léien.

Ech muss Iech éierlech soen, ech fannen, fir eng Situatioun, déi esou delikat ass, wou Frae kënne wierklech an enger Noutsituatioun sinn, ass dat do net déi richteg Manéier. Et gëtt wahrscheinlech keng Décisioun an enger Fra hirem Liewen, déi méi wichteg ass, wéi d'Décisioun ze huelen, engem Kand d'Liewen ze schenken, well et geet wäit iwwert déi néng Méint eraus. An déi Décisioun, wann eng Fra ongewollt schwanger ginn ass... Mir schwätze jo elo hei nëmme vun deenen ongewollte Schwangerschaften. All déi Kéieren, wou eng Fra schwanger ass a se kann hiert Kand ausdroen a si frou ass, hiert Kand auszedroen, dat wënsche mer jiddwerengem. A mir wënschen och jiddwerengem Kand, datt et als gewënschte Kand op d'Welt kënnt.

Dofir, eng Fra, déi an enger Noutsituatioun ass, déi ongewollt schwanger ginn ass, et geet net drëm, déi ze stigmatiséieren, déi ze culpabiliséieren! Et geet drëm, wa se et freet, hir ze hëllefen, an esou breet gefächert wéi méiglech ze hëllefen. An et geet net an et hëlleft net, se - wéi gesot - hei op eng Manéier ze behandelen, wéi wa se net volljäreg wier, wéi wa se net kéint fir sech selwer décidéieren!

Frae kënne ganz gutt an hunn d'Recht - an alle Konventiounen hirem Sënn -, fir iwwer sech ze décidéieren, an ech géif dofir bieden, Här President, an ech géif hoffen, datt d'Chamber sech et nach eng Kéier iwwerleet an datt deen obligatoresche Charakter vun där Consultatioun, déi zu näischt féiert...! Well eng Fra, déi gezwonge gëtt, dat do ze maachen, an déi net wëllt nolauschteren, dat ass jo nëmme Schikanerei, richteg Schikanerei!

Ech géif Iech am Fong gären eppes virliesen, well, wéi mer nach bei de Centrë (veuillez lire: Familljecentrë) waren, wéi d'Fraen nach hätte sollen an d'Centrë goen an en Zertifikat kréien, du war sech schonn ausgeduecht ginn: Jo, wat maache mer dann, wann eng Fra kënnt a si wëllt näischt soen?

Et kann ee jo kee forcéieren, engem ze soen: Ech sinn ongewollt schwanger ginn. Du war gesot ginn, an dat stoung an dem Projet de règlement grand-ducal: Jo, mä mir kënne se net forcéieren. Souguer wa se net wëllt schwätzen, bon, mir kënne se net forcéieren! Et war nach Chance, datt se net forcéiert ginn ass! Ech weess net, wéi se se forcéiert hätten, mä dat stoung dran. Dat, fir Iech nëmmen ze soen, wéi wäit et gaangen ass.

Dat do ass jo elo alles vum Dësch, mä dat, wat elo um Dësch läit, dat ass wierklech eng hypokritesch Léisung an déi ass onwierdeg. Déi ass onwierdeg fir esou e ganz, ganz sensibele Sujet.

Dofir proposéieren ech Iech, an ech déposéieren deen Amendement am Numm vun der Madame Loschetter a vu mir selwer, fir an dem Projet de loi - an et ass ganz einfach, et ass net vill, wat ee muss änneren - einfach am Artikel 353, do wou gesot gëtt: «que la femme enceinte ait consulté avant que ne soit pratiquée l'interruption volontaire de grossesse un service d'assistance psycho-sociale établi auprès d'un établissement hospitalier», datt dat einfach ersat gëtt duerch: «que la femme enceinte ait été invitée à consulter».

Amendement 1

Art. 2. *L'article 353 du Code pénal est modifié comme suit:*

Art. 353. (1) Il n'y a pas d'infraction lorsque l'interruption volontaire de grossesse est pratiquée avant la fin de la 12e semaine de grossesse ou avant la fin de la 14e semaine d'aménorrhée, et lorsque la femme enceinte, appréciant souverainement la situation de détresse dans laquelle elle se trouve, la demande, à condition:

1. que la femme enceinte ait consulté au moins trois jours avant que ne soit pratiquée l'interruption volontaire de grossesse un médecin gynécologue ou obstétricien qui lui fournit:

a) une attestation de grossesse datée qui renseigne sur le siège et l'âge exact de la grossesse;

b) des informations médicales sur les différentes méthodes d'interruption volontaire de grossesse existantes ainsi que sur les risques médicaux et les effets secondaires potentiels de ces méthodes;

et

c) une liste des établissements agréés pour pratiquer une interruption volontaire de grossesse selon les modalités prévues au présent article, qui est mise à disposition par le ministre ayant la Santé dans ses attributions, lorsque le médecin, pour une raison quelconque n'est pas en mesure de pratiquer lui-même une telle intervention.

2. que la femme enceinte ***ait été invitée à consulter*** *avant que ne soit pratiquée l'interruption volontaire de grossesse un service d'assistance psycho-sociale établi auprès d'un établissement hospitalier ou tout autre établissement agréé pour réaliser une interruption volontaire de grossesse par arrêté du ministre ayant la Santé dans ses attributions qui lui fournit:*

a) des informations sur des alternatives à la décision de pratiquer une interruption volontaire de grossesse;

b) des informations sur les droits et aides garantis par la législation aux familles et aux enfants;

et

c) une offre d'assistance et de conseils sur les moyens auxquels la femme peut avoir recours pour résoudre les problèmes psychologiques et sociaux que sa situation pourrait éventuellement poser tant avant qu'après l'interruption volontaire de grossesse.

3. que la femme enceinte ait confirmé par écrit:

a) être déterminée à faire procéder à une interruption volontaire de grossesse;

b) consentir à l'intervention prévue après avoir obtenu de la part du médecin les informations mentionnées au point 1.;

c) avoir consulté un service d'assistance psycho-sociale visé au point 2., et y avoir obtenu les informations mentionnées au point 2.

La confirmation écrite est versée au dossier médical.

4. que l'interruption volontaire de grossesse, chirurgicale ou par moyens médicamenteux, soit pratiquée par un médecin gynécologue ou obstétricien autorisé à pratiquer l'art de guérir au Grand-Duché de Luxembourg dans un établissement hospitalier ou tout autre établissement agréé à cette fin par arrêté du ministre ayant la Santé dans ses attributions. Si l'interruption de grossesse est réalisée par moyens médicamenteux et si le médecin traitant le juge possible, elle peut être réalisée en cabinet médical, à condition que le médecin traitant ait passé une convention avec un établissement hospitalier disposant d'un service de gynécologie-obstétrique qui assure un service d'urgence permanent.

(2) Si la femme enceinte est une mineure non émancipée, le consentement de l'un des titulaires de l'autorité parentale ou de son représentant légal est requis. Si la femme enceinte mineure non émancipée désire garder le secret à l'égard du ou des titulaires de l'autorité parentale ou de son représentant légal, il appartiendra au service d'assistance psycho-sociale visé sous le paragraphe (1), point 2. de s'efforcer d'obtenir le consentement pour que celui-ci ou ceux-ci soient consultés.

Si la mineure non émancipée ne veut pas effectuer cette démarche ou si le consentement n'est pas obtenu, l'interruption volontaire de grossesse ainsi que les actes médicaux et les soins qui lui sont liés peuvent être pratiqués à la demande de l'intéressée à condition toutefois que la mineure se fasse accompagner tout au long de la procédure par une personne de confiance majeure qu'elle désigne. Dans ce cas, le service d'assistance psycho-sociale conseillera la mineure sur le choix de la personne majeure.

La confirmation écrite de la femme mineure non émancipée telle qu'exigée au paragraphe (1), point 3. doit être contresignée soit par l'un des titulaires de l'autorité parentale ou par le représentant légal, soit par la personne de confiance ci-avant désignée.

(3) Il n'y a pas d'infraction lorsque l'interruption volontaire de grossesse est pratiquée après la fin de la 12e semaine de grossesse ou après la fin de la 14e semaine d'aménorrhée, et lorsque deux médecins qualifiés attestent par écrit qu'il existe une menace grave pour la santé ou la vie de la femme enceinte ou de l'enfant à naître.

(s.) Lydie Polfer, Viviane Loschetter.

Da kann de Rescht alles stoe bleiwen, all déi Informatioune soll se kréien, mä mir respektéieren d'Fra an hirer eegener Décisioun.

Ech hoffen, wéi gesot, datt dat hei eng breet Ënnerstëtzung fënnt. Well wann dat net esou ass, wann deen Amendement do net géif ugeholl ginn, da kënne mir als Demokratesch Partei op alle Fall dat Gesetz hei net matstëmmen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. le Président.- Merci der Madame Polfer, an als nächste Riedner ass den Här Alex Bodry agedroen. Här Bodry, Dir hutt d'Wuert.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, fir d'Éischt wéilt ech dem Rapporteur, dem Weilesch Luss häerzlech Merci soe fir déi ganz flott, propper, korrekt Aart a Weis, wéi en eis Aarbechten an der Kommissioun résuméiert huet an och dann dee schréftleche Rapport hei mëndlech virgedroen huet. Ech mengen, deen Toun, deen hien uginn huet, deen huet och bis elo hei op déi Debatten ofgefierft. Ech hunn eigentlech och net wëlles, dovunner elo ofzewäichen a menger Interventioun.

Ech mengen, mir schwätzen haut ëm eng Ofännerung vum Code pénal, ëm d'Fro vum Avortement. Eigentlech misste mer vill méi an éischter Linn schwätzen iwwer gewollte Schwangerschaften, mir misste schwätzen iwwer gewënschte Kanner, wëllkomm Kanner an eiser Gesellschaft. Well et ass jo dach frappant, dass no allen internationale Statistiken ee kann haut dovunner ausgoen, dass eigentlech op dräi Schwangerschaften een Avortement praktesch kënnt.

Dat ass, wéi schonn hei gesot ginn ass, e soziale Phenomeen, deen net nei ass. En ass vläicht fréier vill méi vertuscht ginn, wéi dat elo haut de Fall ass, mä et ass e Phenomeen, deen ze denke gëtt a wou et sécherlech net duergeet, fir ze reagéiere mam Penalrecht, emol net duergeet, fir Infractioune festzeleeën, net duergeet, fir Strofe festzeleeën, Interdictiounen opzëerleeën, mä wou virun allem muss preventiv ugesat ginn.

An och do wësse mer wahrscheinlech, dass net alles ze maachen ass. Do soll ee sech näischt virmaachen. Wann ech déi lescht Zuele vum Planning Familial kucken, dass si feststellen, dass bei deenen ongewollte Schwangerschaften, déi bei hinne gemellt si ginn, wou ëm Berodung an Hëllef gefrot ginn ass, dass dovunner d'Halschent awer och vu Frae kommen, déi a Kontrazeptioun waren, da weess een also och, dass eleng duerch méi Kontrazeptiounsmëttelen de Problem net geléist ass, dass also och vill méi déif muss ugefaange ginn. An dat ass eigentlech awer ze begréissen.

An do ass awer och e Punkt, wou mer eis eigentlech eens waren an der Kommissioun, nodeem mer dräi Ministeren héieren hunn: de Gesondheetsminister, d'Éducatiounsministesch an d'Familljeministesch. Do ass gesot ginn, wat fir Effortë momentan, a besonnesch awer och déi lescht Jore gemaach gi sinn an deem dote Beräich, wat ebe Sexualopklärung ugeet, wat d'Fro ugeet vum verantwortungsbewossten Ëmgang mat der Sexualitéit, och mam Partner, wat d'Fro ugeet vun och dem Kampf géint Sexualdelikter, Jugendschutz.

Alles dat si wichteg Punkten, a mech huet déi Zuel immens frappéiert, dass an engem Joer 170.000 Kondomen hei zu Lëtzebuerg eigentlech verbreet gi sinn, verdeelt si ginn. Dat ass awer och de Beweis, dass e ganz staarke Besoin do ass an dass an deem Effort do net däerf nogelooss ginn.

Dofir mengen ech, dass ze begréissen ass, dass virun engem Joer d'Regierung décidéiert huet, fir eng quasi Gratuitéit vun de Verhiddungsmëttelen och bei de Frae bis 25 Joer hei zu Lëtzebuerg anzeféieren, wat elo a Frankräich virun e puer Wochen eréischt agefouert ginn ass fir d'Frae bis 18 Joer.

Also, déi Duerstellung, Lëtzebuerg wär ëmmer esou hannendran an deem Ganzen, kann ech net esou gëlle loossen. Ech stelle scho fest, dass vill gemaach gëtt. Et ass vill och an de Schoule gemaach ginn. An ech hunn och festgestallt an deem Tour de table, dee mer an der Kommissioun haten, dass eigentlech an deem dote Punkt keng gréisser Kritiken un der Regierungspolitik formuléiert gi sinn, och net vun der Oppositioun.

Et ass evident, dass weider muss koordinéiert ginn um Regierungs-, awer och um Niveau drënner, déi an deem dote Beräich täteg sinn, fir dass déi eenzel Aktioune vun Opklärung, vun Informatioun och aneneegräifen. An et ass fir eis och selbstverständlech, dass dee preventive Volet also och Virrang huet virun allen aneren.

Et ass evident, ech mengen, dat war ee klenge verbalen Ausrutscher an der Schlussvirstellung vum Weilesch Luss, wéi e gesot huet, déi eng, déi fir den Avortement sinn, an déi aner si géint den Avortement. Ech kennen effektiv Gruppen, déi géint den Avortement sinn, radikal - mä ech kennen eigentlech keng Grupp, déi géif soen: Mir si fir den Avortement. Mir sinn derfir, dass d'Frae sollen avortéieren.

Mir sinn derfir - dozou gehéieren ech och -, dass a gewëssene Konditiounen d'Frae sollen d'Recht kréien, ze décidéieren ze avortéieren, fräi ze décidéieren ze avortéieren. Dat ass dat, firwat, mengen ech, eng ganz Partie Leit astinn, déi sech och zesummefonnt hunn an engem Kollektiv an déi, ech mengen och, op eng ganz engagéiert Aart a Weis hir Positioun virgedroen hunn.

Dass dat Thema hei spalt, dat war ni anescht. Dat ass net nei elo 2012. Dat war an de 70er Joren esou, vläicht mat enger Virulenz, déi nach méi staark war deemools, wéi dat haut de Fall ass. An ech muss éierlech soen, ech fannen et och ganz normal, dass all relevant gesellschaftlech Kräfte sech zu deem doten Thema äusseren. Si mussen et allerdéngs maachen an engem Mooss, wou se net blesséieren, a si mussen et maachen an engem Mooss, dass se och aner Leit net onnéidegem Drock aussetzen.

Ech muss soen, ech si jo awer liicht generft, muss ech soen, vun deenen E-Mailen, déi elo an deene leschten Deeg hei op eis eraprassele vu radikalen Avortementsgéigner - déi kann een esou nennen! Déi versichen, iwwert deen dote Wee also hei op d'Volleksvertrieder Drock auszeüben. Ech mengen, deem Drock do, deem wäerte mir ganz gären och standhalen. Mä et beweist, dass also och den Ëmgang mat esou kontroversen Themen an de Respekt vum aneren net jiddwerengem seng Saach sinn.

Meng Partei - dat huet sech net geännert, dat ass éiweg eis Propositioun, dat war se schonn an de 70er Joren -, d'Positioun vu menger Partei war, eng Fristeléisung anzeféieren, d'Strofräiheet also vun de Frae während enger gewëssener Period, während deenen éischten dräi Méint, an natierlech och d'Selbstbestëmmungsrecht vun der Fra. Dat si fir eis wichteg Punkten, bleiwe fir eis wichteg Punkten.

Mir sinn der Meenung, dass mer déi dote Prinzipien iwwert deen heiten Text net verroden, dass déi Prinzipien an deem Text, wéi en haut zur Diskussioun an zur Ofstëmmung virläit, respektéiert sinn.

Mir sinn ewell an engem Kader vun enger kloerer Fristeléisung. Et ass wouer, dat war eng élargéiert Indikatiounsléisung am Regierungstext. Doduerjer, dass all Indikatiounen erausgeholl si ginn, si mer net méi an der Logik vun enger Indikatiounsléisung dran. Mir sinn an eng Fristelogik erakomm, dat ass selbstverständlech, dat kann ech schwéierlech... D'Fakte sinn do an d'Madame Polfer huet et jo eigentlech och ugedeit, och wa se dat net esou kloer herno an de Konklusioune gesot huet.

Mir sinn elo an enger Fristeléisung dran. Mir sinn an enger Fristeléisung dra mat enger Flichtberodung nom Modell vun Däitschland. Loosse mer dat och soen: Dat ass keng Lëtzebuerger Erfindung. An Däitschland hunn aner Systemer bestanen, a Westdäitschland notamment, an och an Ostdäitschland hu méi large Systemer bestanen, an zënter 1992, opgrond och vu Geriichtsprozesser, déi an Däitschland waren - dat muss ee fairerweis soen -, a vu Virgaben, déi d'Bundesverfassungsgericht ginn huet.

Bei hinnen, si hunn an der Verfassung d'Rechter, de Schutz vum ongebuerene Liewen stoen, wat bei eis zu Lëtzebuerg kee Verfassungsprinzip ass. Dat ass en däitsche Verfassungsprinzip. D'Recht op d'Liewen allgemeng gëtt et och an internationale Konventiounen, mä ausgedréckt prezis: „de Schutz vum ongebuerenen - vum ongebuerenen! - Liewen", ech kenne keen internationalen Text, dee Lëtzebuerg guttgeheescht hätt, wou deen dote Prinzip dra wär.

Mä e steet awer an der däitscher Verfassung mat dran, an dat erkläert och eng ganz Rëtsch vun Obligatiounen, déi se hunn. An d'Rechter vun der Fra op där enger Säit an de Schutz vum ongebuerene Liewen op där anerer Säit hunn dozou gefouert, dass déi däitsch Virgabe komm sinn, e System, deen elo awer an Däitschland zënter 20 Joer fonctionnéiert.

Ech hu versicht, dat och e bëssen ze verfollegen an Däitschland, wou ech awer net gemierkt hunn, dass do elo eng Revolt an Däitschland wär, well d'Fraen do, an deem dote Fall, géife bevirmont ginn, wéi wann d'Frae géifen onwierdeg behandelt ginn duerch déi obligatoresch Consultatioun, déi an Däitschland besteet. Si besteet zënter 20 Joer, si fonctionnéiert wahrscheinlech op deenen enge Plaze besser wéi op aneren, mä et kann een net soen, dass dat doten eigentlech e skandaléise Virgang wär.

En ass an Däitschland do an - et ass scho rappeléiert ginn - an der Loi Veil, wat jo awer sengerzäit dat Gesetz war, wat ëmmer an de Vierdergrond gestallt ginn ass, wou d'Rechter vun der Fra an d'Recht op eng Ofdreiwung erstmaleg eigentlech verankert ginn. D'Loi Veil huet während 25, 26 Joer en Entretien préalable virgesi fir all Frae virum Avortement, an och haut - et ass vläicht e bëssen ënnergaangen an der Diskussioun - besteet nach a Frankräich en Entretien préalable obligatoire fir déi mannerjäreg Fraen, déi wëllen avortéieren. Et ass also e System, deen et op anere Plazen och gëtt.

A Portugal, et ass gesot ginn, do ass e bëssen en anere System: Do mussen zwee Dokteren

intervenéieren. Deen Dokter, deen d'Grossesse feststellt, däerf net deeselwechte sinn, deen herno den Avortement duerchféiert - also och do d'Suerg eigentlech, fir eng gewësse Kontroll ze hunn. Esou dass een also, jee no der Geschicht vun den eenzelne Länner, verschidden Texter huet.

Et huet een och Länner, déi nach relativ streng Texter hunn, déi awer relativ large ausgedehnt ginn, d'Belsch zum Beispill. Do sinn ech och frou, dass mer an eenzelne Punkten éischter op dee franséischen Text gaange sinn, niewent der Inspektioun vum däitsche Gesetz, wéi op dee belschen Text. Aus dem belschen Text geet zum Beispill net kloer ervir - dee geet op '90 zréck -, dass et eng „appréciation souveraine" vun der Femme enceinte ass, déi d'Noutsituatioun eigentlech festleet. Do steet dran, si muss an enger „situation de détresse" sinn. Mä dass dat eng „appréciation souveraine" ass, dat heescht, déi vu kengem ka contestéiert ginn, vu kengem Dokter, vu kengem Geriicht herno ka contestéiert ginn, dat fënnt een an där dote Kloerheet och souguer am belschen Text net erëm.

Hei hu mer also en Text, dee méi däitlech ass, méi kloer ass, wat d'Selbstbestëmmungsrecht vun der Fra ugeet, wéi dat munch aner Législatioune sinn, déi mer oft als Beispill mat erunzéien.

Et ass am Virfeld vun der Diskussioun - haut nach net - gesot ginn: „Deen Text do, dat ass erëm e faule Kompromiss!", well jo an der Politik bal all Kompromisser musse praktesch faul sinn. Obwuel mir andauernd amgaange sinn, an eisem eegene Liewen och, Kompromisser ze schléissen, denken ech, well soss kënnt ee relativ schlecht duerch dat Liewen!

Ech deelen déi Aschätzung net! Ech deelen déi Aschätzung net, an ech wëll och soen, dass dat och keen neie Phenomeen ass. Ech hat jo schonn d'Geleeënheet, drop hinzeweisen, mä déi mannste Leit wëssen dat. An effektiv, ech si frou, dass meng Tata Marthe Bigelbach hei zitéiert ginn ass.

Ech war och als Jugendleche relativ staark implizéiert an déi Diskussiounen deemools hei, an och déi Diskussiounen, déi bei eis doheem gefouert gi si ronderëm dat éischt Avortementsgesetz vun 1978. Mä dat war deemools e Kompromisstext tëschent enger LSAP, déi schonn deemools fir eng Fristeléisung war, an enger DP, den Hären Thorn a Mart, déi nëmmen eng Indikatiounsléisung deemools wollten.

Et war net méiglech - ähnlech wéi dat awer an Däitschland mat enger SPD-Regierung de Fall war, wéi et an Éisträich mat der SPÖ de Fall war -, zu där Zäit war et net méiglech an der Regierung, fir u sech en Accord ze fannen op enger Fristeléisung, an et ass eng Indikatiounsléisung fonnt ginn. Déi och esou kloer net ass, Madame Polfer! Also, wa mer vu Kloerheet vun Texter schwätzen, haut a fréier, zum Beispill war den Accord net do, war de politesche Konsens an der Koalitioun deemools net do - an et war och net de Feeler vun de Sozialisten -, fir d'sozial Indikatioun kloer dranzeschreiwen. D'sozial Indikatioun, déi ass esou tëschent den Zeilen, do kann ee se och am aktuellen Text vun '78 mat dra liesen, mä et geet jo effektiv nëmme vun enger Détresse physique a psychique hier, wou herno gesot ginn ass vun deenen, déi éischter pro sinn: „Do ass d'sozial Indikatioun eigentlech dran."

Mir hunn awer net deemools schonn, wéi aner Länner et awer gemaach hunn, d'sozial Indikatioun kloer drageschriwwen. An och deemools war deen Text en Équiliber vu Rücksichten op déi eng an op déi aner, do huet och kee sech eent zu eent duerchgesat, an dat ass eigentlech mat deem Text vun haut net anescht. Och deen Text do ass en Équiliber vu gewëssene Gesiichtspunkten, well mer net därselwechter Meenung sinn an där dote Fro a well mer och prinzipiell eng aner Approche hunn zu där dote Fro!

Dofir denken ech, dass dee Kompromisstext vun haut sécherlech vu senger Essenz hier net méi schlecht ass wéi dee vun 1978. Op jidde Fall si mer eis awer eens, dass dat hei, deen Text hei, e Fortschrëtt duerstellt par rapport zu der aktueller Gesetzgebung, déi op 1978 zréckgeet.

Dofir wëll ech och nach eng Kéier, well sech ëmmer op déi Fro vun der zweeter Consultatioun braquéiert ginn ass - déi wichteg ass, mä gesetzlech jo awer net nëmmen -, aus där dote Fro awer déi Punkten ervirhiewen, dat sinn der sechs, wou mir eigentlech gesinn, dass sech do eppes am Positiven ännert par rapport zum Gesetz vun haut, am positive Sënn, dass liberaliséiert gëtt.

An ech mengen, d'kathoulesch Kierch huet sech jo net gëiert an der Stoussrichtung vun deem heiten Text; firwat sollt soss den Erzbistum erausgoen an en Hierdebréif erausginn, wou e schwätzt: „Mir mussen oppassen, dass mer net weider liberaliséieren am Beräich vum Avortement", wann en der Meenung wär, dass alles géif beim Ale bleiwen, dass sech näischt géif änneren a souguer, dass dat do nach méi e konservativen Text wär wéi d'Gesetz vun 1978? Ech ginn do Vertrauen un déi Leit, déi Texter kënne liesen an der kathoulescher Kierch, dass se do eng richteg Interpretatioun vun deem heite Projet gemaach hunn, esou wéi en hei zur Diskussioun an zur Ofstëmmung virläit.

Wat sinn déi Ännerungen? Ech hunn et gesot: Mir komme vun enger Indikatiounsléisung op eng Fristeléisung hin. Mir schreiwen d'Selbstbestëmmungsrecht vun der Fra - et ass effektiv e staarke Punkt och par rapport zum Regierungsprogramm, wou dat zwar d'Absicht war vun der Regierung, och esou dokumentéiert ass am Exposé des motifs -, mir schreiwen dat an den Text selwer vum Gesetz mat dran.

Dat gëtt deem Ganzen natierlech ganz vill Stäerkt an dat mécht eigentlech och déi Fro vun der Selbstbestëmmung vun der Fra zum Zentrum, zum Dréi- an Aangelpunkt vun deem neie System, wéi en hei proposéiert gëtt.

Dann den zweete wichtege Punkt - en ass och schonn ervirgehuewe ginn an och keng Selbstverständlechkeet. Ech mengen, ech verrode kee Geheimnis, dass och dat relativ haart Diskussioune waren tëschent de Koalitiounsparteien, wou mer eis awer scho bei de Koalitiounsverhandlungen op deem dote Punkt eenege konnten: Dat ass d'Fro vun der Situatioun vun der mannerjähreger Fra. Déi ass haut guer net gekläert!

Si ass guer net gekläert, an do gëtt et zwou Interpretatiounen. Déi eng soen, wann et net gekläert ass, d'Recht vun der Fra - och eng mannerjähreg Fra huet Rechter -, also à la rigueur kéint déi och eleng dann décidéieren. Mä haut huet jo den Dokter d'Responsabilitéit, den Dokter muss jo certifiéieren - am aktuelle System -, ob d'Fra an enger Situatioun ass, déi dem Gesetz entsprécht, oder net. A fir hien ass et also eng ganz onkloer Situatioun, wéi et haut ass.

Et sinn aner Interpretatiounen, déi soen dann: Neen, dat do ass eng Décisioun, déi geet esou wäit, do muss den Accord vun den Eltere virleien. Also et gëtt vill Législatiounen an Europa, déi soen näischt dozou, an et gëtt der eng ganz Partie, déi et reglementéieren. Déi aner, et sinn der, déi et verbidden, do mussen d'Elteren, eleng d'Eltere musse mat d'accord sinn. Et sinn der, déi Altersgrenzen asetzen, déi soen, ab 16 kann eng Fra och ouni den Accord vun den Elteren esou eng Décisioun huelen.

A mir sinn hei de Wee gaangen, dass mer eis do un deem franséischen Text inspiréiert hunn - ech mengen, d'Belsch hunn en ähnlechen Text -, wou mer da soen, dass de Prinzip scho soll sinn, dass et wënschenswäert ass, dass d'Eltere mat agebonne ginn, dass d'Elteren hiren Accord ginn. Mä wann d'Fra awer der Meenung bleift, dass se dat net wëllt, da ka se eng Vertrauenspersoun bestëmmen, déi en lieu et place eigentlech och dann d'Responsabilitéit mat iwwerhëlt fir déi mannerjähreg Fra.

Ech mengen, dass dat do e ganz flotte Plus ass par rapport zur där Situatioun, wéi mer se haut hunn. Dat bréngt vill méi Rechtssécherheit par rapport zu deem, wat mer haut a während elo laangen, laange Joren, iwwer 30 Joer, hei zu Lëtzebuerg kannt hunn.

Da mengen ech, dass et u sech gutt ass. D'Fro ass natierlech, ob dat an de Code pénal geféiert oder net. Déi Fro géif ech éischter mat Nee beäntwerten, mä dat ass awer elo hei esou zréckbehale ginn, fir e kohärenten a gemeinsamen Text ze hunn.

Dat ass dach awer, dass e Recht eigentlech op eng sozial a psychologesch Betreiung kënnt. Esou e Recht ass et bis elo net ginn. Dat Gesetz hei féiert eigentlech och implizit esou e Recht op eng psychologesch, sozial Betreiung an, net nëmme virun dem Avortement, mä, wat fir eis immens wichteg ass, och nom Avortement.

A wat also och ganz kloer ass: dass déi Berodung och hei wäert fir d'Leit gratis sinn. Dat hei ass also eng Berodung, wou u sech d'Leit am Endeffekt net brauchen an d'Täsch ze gräifen. Och dat ass keng Selbstverständlechkeet! Och haut gëtt et nach ëmmer eng ganz Partie Länner, wou eng IVG eigentlech net remboursëiert gëtt, oder net zu den normalen Tauxe remboursëiert gëtt vun de Gesondheetskeesen. Och gëtt et ganz vill Länner, wou eigentlech dee fräien Accès, praktesch gratis, zu de Kontrazeptiounsmëttelen net garantéiert ass, gëtt et also och Länner, déi haut, wéi dat zu Lëtzebuerg ass, d'Pilule du lendemain net einfach an enger Apdikt kënne bezéien, wou et vill méi komplizéiert ass, fir dat ze maachen.

Alles dat ass e Ganzt. Et muss een also bei der Appréciatioun vun deem heiten Text och all déi doten Elementer mat berücksichtegen.

Dann, mengen ech, ass och e Punkt derbäi, deen e bëssen ënnergaangen ass, ausser bei deene puer méi kritesche Wegbegleiter op deem heiten, dat ass de Reflexiounsdélai. De Reflexiounsdélai, deen elo bei siwen Deeg ass, dee leeft vun der éischter Consultatioun beim Dokter bis zum Avortement, dee gëtt erofgesat, dee gëtt net eropgesat. Dee gëtt erofgesat, dee gëtt vu siwen op dräi Deeg erofgesat, an dat ass esou zimlech an Europa dee kierzte Reflexiounsdélai, deen et gëtt.

Dat och an der Iwwerleeung natierlech, dass, wann et zu enger obligatorescher Consultatioun kënnt, dass doduerjer kënnen e puer Deeg verluer goen an dass et also wichteg ass, dat op deem dote Wee och sécherzestellen, dass een do net onnéideg Zäit verléiert, a virun allem awer och, well och gewosst ass, dass duerch an duerch och eng ganz Partie Fraen eréischt um Enn vun de legalen Délaien oft den Dokter consultéieren an dass et dann oft enk gëtt, fir an dem gesetzleche Kader ze bleiwen. Dofir, mengen ech, ass et ganz gutt.

An do war de Conseil d'État enger anerer Meenung. De Conseil d'État war onbedéngt der Meenung, dass den Délai misst op siwen Deeg bleiwen. Mir hunn dem Conseil d'État net gefollegt a mir sinn eigentlech hei, wéi de Regierungsprojet dat iwwregens virgesinn huet, bei dräi Deeg bliwwen.

E fënnefte Punkt, deen ech wëll ervirsträichen, dat ass och eppes, wat am Text drasteet, dat mer iwwerholl hunn. Dat ass, dass den Dokter, deen den Avortement net kann oder net wëllt praktizéieren, dass deen awer muss eigentlech d'Fra weiderleeden un eng Stell, wou den Avortement ka praktizéiert ginn. Dat heescht, do ass et eng Obligatioun elo iwwert de Ministère. De Gesondheetsministère muss also eng Lëscht erstelle vun deenen Zentren, wou Avortementen duerchgefouert ginn, fir dass also d'Fra net mat eidelen Hänn dosteet, mä dass d'Fra eigentlech weess, wat den nächste Schratt ass, dee se ze maachen huet. Och dat ass am definitiven Text, dee mer haut ofstëmmen, mat dran.

Dann de sechste Punkt, dat ass dee vun der Residenzklausel. Deen ass effektiv haut am Gesetz vun 1978 schonn dran, dass ee muss eigentlech dräi Méint hei zu Lëtzebuerg wunnen, ier een an déi Bestëmmungen eigentlech vun deem Avortementsgesetz kann erakommen. Do ass et fir mech och relativ kloer gewiescht vun Ufank un, dass dat do kaum kompatibel ass mat europäesche Bestëmmungen an dass eigentlech déi Residenzklausel do aus deenen Ursaachen och muss falen. Also déi Residenzklausel, déi haut besteet, wäert an Zukunft net méi bestoen.

Ech géif nach gären e leschte Punkt, e siwente Punkt, bäifügen, dee vu wéinege Leit eigentlech ervirgestrach ginn ass, mä op deen ech och nach eng Kéier zousätzlech opmierksam gemaach gi sinn, wéi ech nach eng Kéier och d'Fuerderunge vum Collectif „Si je veux" nogelies hunn opgrond vun deem éischten Text, vum Regierungstext. Do sinn am Fong véier Punkte contestéiert ginn, am ursprénglechen Text, vun deem Collectif.

Ech mengen haut kënnen ze soen, opgrond vun deem Text, deen eis elo virläit, dass der zwee vun deene Punkte ganz berücksichtegt gi sinn an zwee anerer deelweis berücksichtegt gi sinn. Ganz berücksichtegt ginn ass d'Fuerderung, dass een aus enger Indikatiounsléisung, vum Opziele vun Indikatioune soll erauskommen. Et ass net méi de Fall am definitiven Text. Ganz berücksichtegt ginn ass och d'Opgi vun där Residenzklausel vun dräi Méint, déi ass net méi am Text mat dran.

Dann ass d'Fro vum Bäibehale vun der Penaliséierung vun dem Avortement. Elo verstinn - ech mierken - all déi Leit, déi dovunner schwätzen, jiddwereen eppes aneschters dorënner. Déi eng soen, d'Frae solle ganz depenaliséiert ginn, dass am Fong ni d'Fra soll kënne behaft ginn, mä eigentlech ëmmer just nach den Dokter, deen et vläicht duerchzitt, d'Fra selwer net. Et gëtt Leit, déi mengen domadder, dass déi Texter sollen aus dem Code pénal erausgeholl ginn an an aner Texter.

Wat hei awer geschitt ass - an ech géif bieden, a Rou nach eng Kéier den Text nozeliesen, well sech do awer och inspiréiert ginn ass un notamment dem belschen Text: Haut ass et esou, am Gesetz vun 1978, dass all Avortement eng Infractioun ass, mä dass en Avortement, deen ënner gewësse Konditiounen duerchgefouert gëtt, stroffräi bleift. Et ass eigentlech eng Excuse légale.

Am neien Text, dee mer hei hunn, ass net méi all Avortement eng Infractioun, mä nëmmen déi Avortementen, déi net de gesetzlechen Normen entspriechen. Dat ass fir mech awer e wichtege symboleschen, prinzipielle Schratt, wou mer eraus sinn aus dem Prinzip, dass emol all Avortement schonn eng Infractioun ass, a jee, wann dann d'Fra an enger bestëmmter Situatioun ass, da gëtt se net bestrooft dofir. Mä si huet ëmmer nach immoralesch an eigentlech illegal gehandelt, quitte dass keng Sanctions pénales sinn.

Dat ass eriwwer eigentlech mat där Logik, an där mer elo mat deem neien Text dra sinn. Doduerjer, dass mer zwee Artikelen, zwee Sätz liicht ëmgeännert hunn an der Formulatioun, dass mer do déi belsch Wuertwahl gewielt hunn, ass dat doten an den definitiven Text och materakomm. Dat wollt ech och awer hei ervirsträichen, well bis elo dat eigentlech, mengen ech, och deene mannsten opgefall ass.

Dann ass déi véiert Haaptkritik eigentlech vum Collectif natierlech déi zweet obligatoresch Consultatioun an engem Centre agréé. Ech muss soen, dass dat do natierlech ee vun deene Punkte war, wou haart geronge ginn ass, och an der Koalitioun, och tëschent de Fraktiounen, well déi Amendementen, déi de Rapporteur proposéiert huet, waren natierlech virdrun an der Koalitioun och diskutéiert ginn a festgehale ginn.

Ech mengen, d'CSV huet op den obligatoresche Charakter vun där zweeter Consultatioun fir all Fra gehalen. Eis Suerg war et, sécherzestellen, dass effektiv, och duerch d'Strukturen, wou et ofleeft, an duerch déi Leit, déi déi dote Berodung maachen, net den Androck kann entstoen, et géif versicht ginn, Pressioun an engem gewëssene Sënn ze maachen.

Well mer eis awer, dat wëll ech soen, an der Koalitioun ëmmer eens waren, dass mer net deen däitsche Leitmotiv vun hirer Consultatioun géifen iwwerhuelen - well an Däitschland gëtt zwar gesot, et ass „ergebnisoffen", mä si soen awer och, et ass ëmmer awer ënnert dem Gesiichtspunkt vum Schutz vum „ungeborenen Leben" -, hu mer dat an allen Texter kloergestallt, dass dat net eis Philosophie ass. „Ergebnisoffen", jo, mä awer wäertneutral, net drécken an eng Richtung oder an déi aner.

An da spillt natierlech och d'Fro: Wie mécht dat do? Ech muss soen, dass do d'Diskussioun um Regierungstext e bësse vergëft ginn ass - kann ech soen, vun eiser Säit aus gekuckt - duerch déi parallell Agrémentsdemanden, déi virlouche vun zwou Associatiounen, déi ech respektéieren, mä déi awer vun hirem Objet hier sech kënnen dem Virworf aussetzen, dass se éischter vläicht géifen an eng Richtung hir Consultatioun, hir Berodung maachen.

Dofir sinn ech frou - dat ass awer dat Positivt vun deem leschten Text -, dass doduerjer, dass gesot gëtt, déi Berodung kann nëmme stattfannen an deene bestehende Servicer vun engem Spidol oder an engem agrééierten Zenter, deen och gläichzäiteg agrééiert ass, fir Avortementen duerchzeféieren - dat ass bis dato nëmmen de Planning Familial -, dass mer doduerjer déi Niewendiskussioun iwwert den Objet vun eenzelnen Associatiounen, dass mer déi domadder net an d'Vitrine gestallt hunn, dass mer déi domadder op d'Säit konnte setzen. Ech mengen, dass dat awer u sech zu enger Objektivéierung och vun där ganzer Diskussioun gefouert huet an dass u sech een deen dote Punkt kann esou maachen.

Ech deelen - dat kënnt Der verstoen - déi harsch Kritik vun der Madame Polfer net, déi vun Hypokrisie an ähnleche béise Saachen hei geschwat huet un d'Adress vun den Auteure vun deenen heiten Texter, fir ze soen, wat do mat der zweeter Consultatioun wär, dat wär u sech egal wat.

Ech hu gesot, vum Prinzip hier, mengen ech, si mer eigentlech alleguerte fir d'Méiglechkeet vun enger Consultatioun. D'Fro ass eigentlech just: Maache mer se obligatoresch, a fir wie maache mer se obligatoresch?

Well och Dir, Madame Polfer, hutt an der Proposition de loi, déi Der iwwerholl hutt, déi Der awer déposéiert hutt an Ärem Numm an a kengem aneren, gesot, Dir wäert der Meenung, dass fir mannerjähreg Fraen obligatoresch misst eng Consultatioun si virum an och nom Avortement, sou dass also och do...

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- Do si mer eis eens.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Jo, d'Fro ass just, wann ee seet, dat ass en „onwierdegen" Ëmgang mat Fraen, da muss ee sech just froen: Jo, wann dat esou prinzipiell eng Oflehnung ass vun engem obligatoresche Charakter - onwierdegen Ëmgang -, an ze soen, bei enger Fra mat 17 an engem hallwe Joer, do ass et obligatoresch, dann ass et wierdeg, a bei enger Fra mat 18 an engem hallwe Joer, do ass et onwierdeg?

Wann ee prinzipiell géint eppes ass,...

(Interruption)

Ech soe just, wann ee prinzipiell, mat haarde Wierder géint eppes ass, da muss een awer

nuancéieren. Ech hu bis elo nämlech nach ni héieren an Aussoen, dass Der eigentlech och derfir wäert, dass et obligatoresch sollt si fir mannerjähreg Fraen. Wann dat esou ass, dann ass dat déi éischte Kéier, wou ech dat elo hei esou däitlech...

(Interruptions diverses)

...esou däitlech héieren.

(Interruption)

Wat gelift? Wéi dann?

Une voix.- Mir waren eis eens an der Kommissioun.

Une deuxième voix.- Dat war ni contestéiert. Dat war ni an der Kommissioun contestéiert.

(Interruption)

La première voix.- Mir waren eis eens an der Kommissioun.

La deuxième voix.- Dat do war ni an der Kommissioun contestéiert.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Dat hunn ech jo net gesot!

La première voix.- Dach, Dir sot, Dir hätt dat ni héieren!

(Interruptions diverses)

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Ech hunn ni héieren, effektiv, an der Kommissioun, dass Dir gesot hätt, Dir wäert der Meenung, dass eng obligatoresch...

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- Dach!

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- ...Consultatioun sollt si bei mannerjähregen...

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- Do war kee Problem.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Da sinn ech frou. Also, den Här Weiler huet et och net héieren, da muss een d'Procès-verbaux...

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- Ma dach!

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- ...gären nokucke fir dat doten. Op jidde Fall, Dir hat jo eng Pressekonferenz, ech hunn déi dote Remarque och an där Pressekonferenz net erëm...

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- Mä, entschéllegt, Här Bodry, Dir hutt awer e kuerze Verhalt, well Dir hutt nämlech genau dat nämlecht do an der Kommissioun schonn eng Kéier gesot, an ech hunn lech do an der Kommissioun genau dat nämlecht geäntwert: datt et nun eemol esou ass, datt eng mineur Fra eng Mineur ass, an datt bei Mineuren effektiv méi Schutzmoossname musse komme wéi bei Erwuessenen. Dat hunn ech lech an der Kommissioun...

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Also, ech si frou, dat doten ze héieren! Da...

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- Dat ass awer näischt Neits, dat doten!

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- ...sinn eis Positiounen erëm nach e Stéckche méi no! Also, et ass formidabel!

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- Wann Dir esou schnell vergiesst, da musst Der do awer eppes...

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Dat ass formidabel. Neen, ech si frou, dass dat...

(Brouhaha)

M. le Président.- Jo, ech géif lech awer elo bieden, dem Här Bodry nozelauschteren, net alleguer mateneen ze schwätzen! Hei freet d'Madame Loschetter, fir dem Här Bodry eng Fro ze stellen.

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng)*.- Här Bodry, kënnt Der lech net drun erënneren, datt ech am Numm vun der grénger Fraktioun an der Kommissioun souguer en Amendement déposéiert hunn, wou ech den obligatoresche Charakter an deem Paragraph fir erwuesse Frae wollt ewechkréien? Wat en anere Paragraph ass wéi dee fir Mineuren.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Also, ech si frou, ech mengen,...

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng)*.- An Dir hutt souguer dergéint gestëmmt!

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Neen, ech mengen... Mä selbstverständlech. Ech mengen, ech si frou, dass dat dote kloer ass. Ech muss soen, mat der Virulenz, mat der Virulenz, wou de Prinzip vun enger zweeter obligatorescher Consultatioun attaquéiert gëtt, wou geschwat gëtt, dat wär onwierdeg fir d'Fraen, do huelen ech dann hei zur Kenntnis, dass Der awer d'accord sidd, dass, wann et eng mannerjähreg Fra ass, dann déi Consultatioun misst sinn.

Dann ass dat gutt, dann ass dat an der Rei.

(Interruption)

Dat entsprécht och där Positioun, déi d'Madame Err an hirer Proposition de loi vun 2007 hat. Dofir wëll ech och profitéieren, fir e Merci ze soen un d'Lydie Err, well ech der Meenung sinn, dass mer déi Diskussioun haut net géife féieren, wann och net eng legislativ Initiativ geholl gi wär an der leschter Period, fir dee ganzen Dossier erëm eng Kéier un d'Rullen ze bréngen. Dat wëll ech hei ausdrécklech ervirhiewen.

Et ass vläicht sécherlech net honnertprozenteg dat erauskomm, wat d'Madame Err sech selwer virgestallt hat, mä ech wëll awer hei betounen, dass fir eis dat doten e ganz wichtege Punkt war. Dat huet eng Situatioun débloquéiert, déi während 35 Joer einfach op der Plaz getrëppelt ass, obwuel d'Gesellschaft u sech eigentlech schonn 1978 e bëssen eng aner war wéi deen Text vun deemools a sech wäit iwwert déi lescht Jorzéngten anescht entwéckelt huet.

Fir eis ass wichteg, dass mer en A behalen - wéi mer dat als Chamber, mengen ech, bei villen Texter mat Recht fuerderen - op d'Emsetzung vum neien Text, dass mer net elo soen: Mir hunn den Text gestëmmt an domadder war et dat dann. Ad acta! Da kënnen déi Leit um Terrain kucken, domadder eens ze ginn.

Ech mengen, dass et eng Responsabilitéit ass vun der Chamber, wann nei Texter kommen, notamment Texter, wou d'Theorie oft eent ass an d'Praxis um Terrain eppes aneschters ass, dass do wierklech gepréift gëtt, wéi déi nei Texter och gräifen, ob déi Zilsetzungen, déi ee sech ginn huet, ob déi och wierklech realiséiert ginn an ob och déi néideg Mëttelen eigentlech do sinn, fir déi Texter kënne korrekt ëmzesetzen.

Dofir leeën ech hei am Numm vun de Majoritéitsparteien CSV an LSAP eng Motioun vir, wou mer eng Rei vun Demanden un d'Regierung ginn.

Motion 1

La Chambre des Députés,

- vu la loi du 15 novembre 1978 relative à l'information sexuelle, à la prévention de l'avortement clandestin et à la réglementation de l'interruption de la grossesse;

- vu la déclaration gouvernementale de 2009;

- vu la résolution de l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe datée du 16 avril 2008;

- vu la résolution du Parlement européen du 10 février 2010 sur l'égalité des femmes et des hommes au sein de l'Union européenne;

- considérant que seule l'éducation sexuelle et affective large et efficace prévue par la loi de 1978 permettra de prévenir les grossesses non désirées et de réduire le nombre des IVG;

- soulignant l'importance d'une information sexuelle préventive;

- considérant qu'une consultation psychosociale participe à l'autodétermination de la femme enceinte à condition toutefois que le service offert soit neutre;

- soulignant la nécessité de garantir et de contrôler la qualité et la neutralité de l'accueil des femmes;

- constatant que pour garantir aux femmes concernées un accueil, une écoute et un conseil neutre et de qualité, il est indispensable que les services d'assistance psychosociale travaillent tous de la même manière;

- considérant qu'à des fins statistiques, il appartiendra aux médecins de déclarer les IVG pratiquées, ainsi qu'aux services d'assistance psychosociale de déclarer les consultations visées par le texte;

- soulignant le besoin impérieux d'un suivi statistique;

invite le Gouvernement

- à l'occasion de l'entrée en vigueur de la loi, à lancer une vaste campagne d'information du public sur la contraception comprenant une politique d'information et d'éducation sexuelle auprès des jeunes;

- à accorder aux établissements hospitaliers et autres établissements agréés auxquels se réfère le texte sous rubrique les moyens indispensables pour réaliser correctement leurs missions légales;

- à s'assurer que les services d'assistance psychosociale se donnent des règles de travail communes afin de garantir aux femmes une prise en charge adéquate, neutre et de même qualité à travers tout le pays;

- à contrôler la qualité et la neutralité des consultations obligatoires;

- à veiller à ce que les médecins et les services d'assistance psychosociale déclarent à des fins de statistiques les IVG et consultations visées par le texte sous rubrique;

- à procéder d'ici trois ans au plus tard à une évaluation de l'exécution des dispositions de la nouvelle loi;

- à présenter ses conclusions à la Chambre des Députés.

(s.) Alex Bodry, Lydia Mutsch, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Lucien Weiler.

Mir wëlle vun der Regierung, dass déi néideg Moyenen, dat heescht also finanziell, personell a materiell Moyenen zur Verfügung gestallt ginn all deenen Acteuren, déi elo gefuerdert sinn, fir deen heiten neien Text propper ëmzesetzen, am Sënn vun der schwangerer Fra, am Sënn vun der Selbstbestëmmung vun der Fra. Dat gëllt also fir Spideeler, dat gëllt fir déi agrééiert Zentren, déi souwuel d'Berodung wéi och den Avortement kënne praktizéieren.

Da schéngt eis wichteg ze sinn opgrond vun deem obligatoresche Charakter vun där Berodung - nach méi wéi wann et nëmmen e fakultative Charakter wär -, dass u sech d'Qualitéit an d'Wäerteneutralitéit vun där Berodung do am A behale ginn, dass d'Regierung eng Rei vu Virgabe gëtt an déi dote Richtung, dass natierlech och um Terrain Kontrolle stattfannen, dass Qualitéit a Wäerteneutralitéit vun där Berodung do och wierklech stattfannen an net nëmmen an den Texter oder an Absichtserklärungen drastinn.

Da wär et onheemlech wichteg... Et ass jo eigentlech e bësse geckeg, dass mer hei op schwaarzen Zuele musse räsonéieren. Sécherlech, an alle Länner gëtt et Avortementen, déi net erfaasst gi statistesch. Mä dass mer eigentlech praktesch guer keng Basis hunn, ausser déi vum Planning Familial, wou ëmmerhin iwwer 500 - an engem Joer! -, iwwer 500 Avortementen eigentlech gelaf sinn, no eise schwaarzen Zuele bal en Drëttel, bal al drëtten Avortement wär hei iwwert de Planning gelaf. Wou ech och hei wëll betounen, dass de Planning, well dee jo gläichzäiteg Berodung an Avortemente ka praktizéieren, eigentlech och praktesch am beschte gewappnet ass, fir mat deem neien Text och do kënnen eens ze ginn, ouni dass dat gréisser Schwieregkeeten och fir d'Frae wäert mat sech zéien.

Wichteg ass fir eis awer och, dass mer bei all deene Virgaben, déi mer vun der Regierung gären hätten, och fir ze garantéieren, dass mer eng eenheetlech Berodung an der Qualitéit an am Inhalt iwwert d'Land kréien, dass mer duerno och hei gemeinsam eng Evaluatioun maachen. Net nëmmen e Bilan zéien, wou mer statistesch Donnéeën einfach hei kréien op engem Tableau, mä wou een och wierklech kann herno Konsequenzen draus zéien, politesch dat do diskutéieren a kucken, wéi effektiv deen neien Text gegraff huet.

Also, spéitstens no dräi Joer gëtt vun der Regierung verlaangt, dass eng Evaluatioun gemaach gëtt vun der praktescher Emsetzung vun deem heite Gesetzestext an all senge Facetten. An dat ass net nëmmen en internt Dokument fir d'Regierung, dat ass en Dokument, wat der Chamber muss virgeluecht ginn.

Sou dass ech mengen, dass mer hei korrekt Aarbecht geleescht hunn, dass mer hei eis weiderbewegen an enger Liberaliséierung vun eiser Avortementsgesetzgebung, déi ganz no bei de gesellschaftleche Realitéiten ass!

Eise Wonsch ass eigentlech, dass déi Gesetzer esou mann wéi méiglech misste spillen. Mir wëssen, dass d'Realitéit eng aner ass, an dofir sief och nach eng Kéier erënnert drun, dass mer all déi Effortë vum Preventiven net däerfen opginn an all eis Efforten och dorobber musse konzentréieren.

Merci.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. le Président.- Merci dem Här Bodry. Als nächst Riednerin ass d'Madame Loschetter agedroen. Madame Loschetter, Dir hutt d'Wuert.

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng)*.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, fir d'Éischt zwee Mercien, deen een natierlech un de Kolleeg Weiler fir seng ganz Aarbecht an der Chamberskommissioun an och fir seng Ried haut hei vir, an awer och e Merci un de President vun der Kommissioun, den Här Roth, well och deen huet déi ganz Diskussioun zu deem heite Projet de loi gutt presidéiert an, ech denken, och derzou bäigedroen, datt mir - wéi mir alleguerten dat och scho gesot hunn - konnte sachlech a strukturéiert duerch deen Dossier goen.

Voilà, Dir Dammen an Dir Hären, et ass scho ganz villes gesot ginn, dofir fänken ech net nach eng Kéier un, datselwecht ze soen, sief et d'Zuelen oder sief et verschidden Historiquen.

Et wär ganz vill ze soen zum Historique. Virun allem vun där Séance, wou de Projet de loi déposéiert ginn ass a wou mäi Virriedner dee Projet de loi wierklech als eppes onwahrscheinlech Fortschrëttleches hei verteidegt huet, u sech déiselwecht Ried, déi hien elo just gefouert huet, déi jo och elo nach wëllt weisen, no esou villen Amendementer, datt en nach ëmmer ganz fortschrëttlech ass.

Dobäi wëll ech soen, datt déi Amendementer, déi d'Commission juridique gemaach huet, déi effektiv Verbesserungen och an onsen Aen duerstellen, bäi Wäitem net vun der Sozialistescher Partei erabruecht gi sinn, éischter vun engem Conseil d'État, éischter vun engem Drock vun der Gesellschaft dobaussen.

Voilà, da wëll ech awer och nach...

(Interruption)

Da wëll ech awer och nach begréissen am Numm vun der grénger Fraktioun d'Avancéeën, déi gemaach gi si par rapport zu de mannerjährege jonke Fraen. Dat gëtt et schonn am Ausland, dat stëmmt, schonn eng Rëtsch Joren, et gëtt et och elo zu Lëtzebuerg. An och, datt den Délai erofgesat ginn ass vu siwen Deeg op dräi Deeg, ech denken, datt dat wierklech e Fortschrëtt ass.

Da begréisse mer natierlech och d'Unhuele vun den Amendementer, notamment d'Sträiche vun den Opzielunge vun de Situationns de détresse, woubäi ech just wëll widderhuelen, wat ech ëmmer an der Commission juridique gesot hunn: datt all Fra, déi ongewollt schwanger ass, d'office an enger psychescher Nout ass.

D'Adaptatioun un d'Realitéit mat der Introduktioun vun der IVG médicamenteuse an och vun der IVG ambulatoire ass e Fortschrëtt, an dann natierlech, datt d'Resistenzklausel (veuillez lire: d'Residenzklausel) ewechgefall ass, wat an engem anere Fall eigentlech skandaléis gewiescht wär.

Mir akzeptéieren awer net als gréng Fraktioun de sougenannten - an ech hunn déi Dénominatioun net erfonnt, dat sinn d'Femmes socialistes - „faule Kompromiss" vun der Majoritéit CSV/LSAP, wou déi eng Partei sech drunhält ze soen, datt dëse Projet de loi jo awer wierklech nach iergendwou och eng Indikatiounsléisung misst duerstellen, an déi aner net midd gëtt ze betounen, datt mer awer an enger klorer Fristeléisung sinn, sou wéi et se iwwerall am Ausland gëtt an un där mer eis och orientéiert hunn.

Da wollt ech awer eppes soen och zu mengem Virriedner, deen déi lescht Deeg vill vun Däitschland a vum Modell Däitschland geschwat huet, an un deem mer ons jo och orientéiert hätte bei dësem Projet de loi an datt jo och an Däitschland net vill géif gesot ginn, datt do d'Fraen onzefridde wären, oder net. Dat kann ech net jugéieren, wéi an Däitschland d'Frae versichen eens ze ginn, wa se dann ongewollt schwanger sinn a se ofdreiwe wëllen, mussen; ech schwätzen all Kéiers vun erwuessene Fraen.

Ech wëll awer soen, datt an där Broschür vum Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend iwwert d'Schwangerschaftsberatung, den Artikel 218, a mir maachen direkt dat éischt Kapitel op op der Säit 9, do hu mer direkt emol grouss drastoen: „Indikationen". An da kënnt déi ganz Rëtsch vun Indikatiounen. Dodra ginn ernimmt: „medizinische Indikationen", „kriminologische Indikation", an dann: „weitergehende Straflosigkeit der Schwangeren. Darüber hinaus bleibt die Schwangere straflos...", wa se „seit der Empfängnis" net méi wéi 22 Wochen dann och bei eng Schwangerschaftskonfliktberatung geet, déi obligatoresch ass, esou wéi den Här Bodry dat virdru gesot huet.

Elo muss een awer och wëssen, datt et emol nach kee Joer hier ass, den 22. Dezember 2011, datt am Paragraph 219 iwwert d'Schwangerschaftsberodung eppes Zousätzleches erakomm ass.

An ech liesen lech dat vir, an ech wëll lech dat just soen, wa mir eis dodrun orientéieren, da kënnt Der verstoen, datt mir awer skeptesch sinn iwwer...

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Hutt Dir mir nogelauschtert?

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng)*.- Jo, dach, ech hunn nogelauschtert.

M. Alex Bodry *(LSAP)*.- Ech hu gesot, dass mer eis net...

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng)*.- Ech hunn nogelauschtert.

(Interruption)

Dir hutt awer och gesot: „Mir hunn eis um Modell orientéiert, an ech hunn net héieren, datt déi lescht 20 Joer d'Fraen do net eens ginn."

Ech wëll lech just soen, datt et nach kee Joer hier ass, wou d'Berodung nach eng Kéier verschäerft ginn ass, an ech soen lech, wéi se ver-

schäerft ginn ass. Si ass verschäerft ginn, datt drasteet: „Die Schwangerschaftskonfliktberatung dient dem Schutz des ungeborenen Lebens."

Dat hutt Der gesot, Här Bodry, richteg.

„Sie hat sich von dem Bemühen leiten zu lassen, die Frau zur Fortsetzung der Schwangerschaft zu ermutigen."

(Interruption)

Jo, gutt, mä da schwätzt net vum Projet Däitschland, un deem Der Iech orientéiert hutt. Ech wëll Iech just elo hei soen, an Däitschland hu mer weiderhi ganz kloer Indikatiounen, wéini een dann herno awer schlussendlech dierf, wann een dat muss, ofdreiwen a wéini net.

A Frankräich - an dat hutt Der och gesot, Här Bodry - a Frankräich geet et emol schonn direkt un, datt mer et mam Code de la santé ze dinn hunn, an net méi mat engem Code pénal. Richteg! 1975 ass europawäit e Meilesteen a Richtung Fraerechter, no villen Aktiounen an heftegen Debatten am Parlament, erreecht ginn.

An ech wëll Iech och do zitéieren aus dem Rapport vum zoustännege Ministère iwwert den Avortement vun 2011, déi jo awer all Joers e Rapport maachen an e Bilan maachen. Do steet dran, an ech zitéieren: «Cette loi», vun 1975, «a pu voir le jour grâce au principe d'émancipation des femmes», si erkennen dat also un, si maachen d'Klammer op, «(droit des femmes à disposer de leur corps)», Klammer zou, «et dans un objectif de santé publique (drame des avortements clandestins)», Klammer zou. Ech denken, dat ass d'Ursaach, ganz einfach: datt d'Fraen dierfen iwwer hire Kierper disposéieren an datt mer wëllen eng Santé publique hunn, déi dat och esou gestalt, ni plus ni moins.

1979 ass dat Gesetz dann och definitiv ëmgesat ginn, an ab 1982 gëtt d'IVG rembourséiert. An der franséischer Broschür, do steet och dran: «La loi du code de la santé permet à toute femme enceinte qui s'estime placée dans une situation de détresse de demander à un médecin l'interruption de sa grossesse, qu'elle soit majeure ou mineure. Seule la femme concernée peut en faire la demande.» Wann Der dat iwwerholl hutt, domadder kënne mer jo och liewen.

2001 ass dat Gesetz nach eemol nogebessert ginn. Den Délai ass vun zéng op zwielef Wochen eropgesat ginn. D'Mineurë brauche keng Autorisation parentale méi. Dat sinn och eelef Joer hier, datt et dat a Frankräich gëtt. De Caractère obligatoire ass fir erwuesse Fraen ewechgefall. An dann, an ech kommen herno nach eng Kéier drop zréck, den Délit d'entrave ass verschäerft ginn, nämlech op «pressions morales ou psychologiques; actes d'intimidation à l'entourage de la femme».

Ons Konklusioun als gréng Fraktioun ass déi, datt Däitschland a Frankräich awer zwee total verschidde Puer Schong sinn, zwou komplett verschidde Philosophien, an datt et net geet, et geet einfach net, fir e bësse vun där enger an e bësse vun där anerer, do si mer effektiv an engem „faule Kompromiss" dran. Dofir fannen ech, datt, wann ee wëllt éierlech sinn, da soll een d'Kand och mam Numm nennen an da soll ee keng Äppel fir Bire verkafen. Mir sinn der Meenung, datt, wann een e Gesetz reforméiert, da soll een et uerdentlech an zäitgeméiss reforméieren an op eng neutral Manéier!

Da kommen ech op déi zweet obligatoresch Consultatioun, wou mir och der Meenung sinn, datt se net zäitgeméiss ass an datt et och net neutral ass schlussendlech. Däitschland huet effektiv dee System. Eng ongewollt schwanger Fra ass wuel en détresse, dofir denkt si drun ofzedreiwen an dofir brauch si esou vill an esou gutt wéi méiglech eng Berodung, fir hir Alternativen ze weisen a se dovun ze iwwerzeegen, net ofzedreiwen. Den Exposé des motifs vun deem Gesetzestext an Däitschland huet wéinstens de Mérite, kloer an éierlech d'Zil vun der Berodung ze erklären: d'Ofdreiwung ze verhënneren.

An dann zitéieren ech Iech och eng Analys zu deem dote Kontext. Den Här Weiler hat virdrun eng Analys zitéiert vun der Madame Duval, Sophie Duval (veuillez lire: vun der Madame Divay, Sophie Divay) aus Frankräich. Den Dokter Christian Fiala, dee Facharzt ass fir Frauenheilkunde und Geburtshilfe, ënnersträicht a sengen Analysen zur sougenannter „Bevormundung", an ech zitéieren hien: „Bevormundung ist der Ausdruck der Überzeugung", zu där Berodung, där obligatorescher Berodung, „ist der Ausdruck der Überzeugung einer männlich dominierten Gesellschaft, dass schwangere Frauen nicht verantwortungsvoll über ihre Schwangerschaft entscheiden könnten. Deshalb müsste die Gesellschaft eingreifen, um sicherzustellen, dass richtig entschieden werde."

A weider zu der obligatorescher Consultatioun: „Unklar bleibt, warum es so schwer ist, eine Beratung als das anzubieten, was sonst selbstverständlich ist, nämlich freiwillig." Duerno: „Das Missverständnis, Frauen mit einer ungewollten Schwangerschaft würden erst nach einer Beratung mit einer für sie fremden Person in den eigentlichen Entscheidungsfindungsprozess einsteigen...", „...hätten einen überwiegend positiven Effekt und könnten die Häufigkeit von Schwangerschaftsabbrüchen reduzieren."An e concluéiert: „Es ist offensichtlich, dass keine dieser Annahmen zutrifft."

Där Meenung, datt een do kann nach eppes beaflossen, fir net ze soen an deem Glawen, ass och ons Regierung hei zu Lëtzebuerg. Doriwwer ass geschwat ginn, och an der Kommissioun, de Rapporteur huet et gesot, Alternativen, souguer Adoptioun, dat Wuert ass gefall.

D'Ausso vun der Familljeministesch zum obligatoresche Charakter reduzéiert sech och an engem Saz: „Well mer soss de Risiko aginn, net all Fra ze erfaassen." Dat ass an onsen Aen éischter eng Lapalissade! Mir kënnen a sollen ons als Zil setzen, ongewollte Schwangerschaften ze verhënneren. Mä mir kënne kaum Ofdreiwunge vun ongewollte Schwangerschafte verhënneren. All Statistik, all Analys, all Etüd, all Evaluatioun vu Gesetzer kommen zu dëser Konklusioun. Wat mir méi - entre guillemets - „bevormunden", och wann et gutt gemengt ass, notamment duerch schwéierfälleg, onnëtz Mesuren, am Glawen, eng Ofdreiwung ze verhënneren, wat mir méi zur groer Zon vun den Ofdreiwunge bäidroen!

Frankräich huet och genau dofir am Joer 2001 den obligatoresche Charakter ofgeschaaft, ausser fir Mannerjähreger, do si mer eis eens. Si hunn awer net d'Berodung ofgeschaaft. Au contraire! A Frankräich huet den Dokter eng Obligatioun, fir déi ongewollt schwanger Fraen iwwert d'Berodungsoffer ze informéieren. An dat ass dee feinen, awer gläichzäiteg gewaltegen Ënnerscheed.

Hei zu Lëtzebuerg kréie mir elo den Zeenario presentéiert: Du kanns zwar eleng décidéieren, mä mir soen dir virdrun, wat richteg, wat falsch ass. Ech erklären Iech, firwat dat richteg ass. Ech erklären Iech et elo. Hei kréie mir en Zeenario presentéiert, wou eng Fra net de Choix huet, selwer ze décidéieren, ob si nach zousätzlech Hëllef brauch a wat fir eng Hëllef si brauch.

Kënnt Der Iech virstellen - mä Dir kënnt dat net, ech verstinn dat och - kënnt Der Iech virstellen, Dir obligéiert eng Fra an eng Berodung ze goen, wou och nach..., esou qualifizéiert wéi déi Persoun och ass, Psycholog, egal, an déi sëtzt do an déi muss der Fra och Alternative presentéieren, och alt iwwer Alternativen opklären. Kënnt Der Iech virstellen, datt dat en Drock ausübt op eng Fra, déi an Nout ass, déi schlecht drun ass a wou op där anerer Säit eng Persoun ass, déi eng gewësse Form vun Autoritéit presentéiert, well se eng kompetent Persoun ass an engem unerkannten, agrééierte Service, déi hir net nëmme seet: Okay, ech verstinn Iech, esou geet et Iech, dat do hutt Dir décidéiert, da kommt, mir kucken elo emol, wéi Dir dat esou gutt wéi méiglech elo iwwert d'Bühn bréngt.

Mä déi Fra kritt zousätzlech, am beschte Fall, nach gesot: Jo, mä ee Momentchen, ech hunn hei eng Missioun, fir Iech och iwwer Alternativen opzeklären. An dat ass de Problem! Wéi wëllt Der, datt dann eng Persoun, déi friem ass, mä déi awer kompetent ass an eigentlech misst do sinn, fir enger Persoun ze hëllefen, sprich e Psycholog, an déi Iech och nach iwwer Alternativen opkläert!? Also, dat geheit d'Leit duercherneen!

A Frankräich, wann ech elo ganz wäit géif aushuelen, a Frankräich kéint dës Virgoensweis och eng Entrave sinn a souguer sanktionéiert ginn. Ech liesen Iech vir, wat am Artikel L.2223-2 vum Code de santé publique drasteet: «...est puni de deux ans d'emprisonnement et de 3.000 euros d'amende le fait d'empêcher ou de tenter d'empêcher une interruption de grossesse (...) soit en exerçant des pressions morales et psychologiques...». Dat kéint à la limite dat sinn. Et deet mer leed, esou gutt gemengt wéi et ass, kéint dat dohinner féieren. Ech schwätzen net vu mannerjährege jonke Fraen, déi net erwuesse sinn. An d'Wuert seet et: Net erwuessen heescht net erwuessen! Hei schwätze mer vun erwuessene Fraen.

A mir schwätzen hei doriwwer eraus, Dir Dammen an Dir Hären, vun der gréisster Majoritéit vun de Fraen, déi avortéiere wëllen, mussen. Dat sinn erwuesse Fraen! Mir schwätze vun deenen! A mir schwätzen dovunner, datt mer grad deene Fraen eng obligatoresch Berodung octroyéieren, wou si sech musse bei enger friemer Persoun eppes soe loossen, wat se am schlëmmste Fall och nach kéint ënner Drock setzen.

Wéi gesot, a Frankräich kéint dat eng Entrave duerstellen. Mä Frankräich ass e laizistesche Stat, e laizistescht Land, wat mir net sinn. An da spiert een eben och den Drock vun enger eesäiteger Wäerteastellung. An heibannen an dësem Haus, si mir als Gréng iwwerzeegt, huet eng net laizistesch Wäerteastellung näischt verluer!

Une voix.- Très bien!

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng)*.- Mir sinn heibannen dofir do, fir allgemeng Gesetzer fir jiddwereen ze maachen. An da ka jiddwer Eenzelne selwer décidéieren a Gesellschaftsfroen, wéi e sech wëllt positionéieren.

D'CSV-Haltung ass eng ënnergeuerdnet Haltung zu enger gewësser Wäerteastellung. Ech mengen, dat ass kloer, Dir identifizéiert Iech domadder. D'LSAP-Haltung ass bal nach schlëmmer. Et ass eng ënnergeuerdnet Haltung, déi se wëllen als eppes aneschteres vermëttelen. Dëse Projet de loi, wann en da gestëmmt gëtt, ass en trauregt Kapitel vu Couragelosegkeet!

A mir sinn, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, als gréng Fraktioun op alle Fall erliichtert, datt mer kënnen en âme et conscience a fräi vun allem Drock esou ofstëmmen, wéi mir et fir richteg, wichteg an noutwendeg fannen.

Une voix.- Très bien!

Mme Viviane Loschetter *(déi gréng)*.- Dëse Projet de loi dierf an onsen Aen nämlech net esou gestëmmt ginn. Dëse Projet de loi ass fir all erwuesse Fra, an dat ass déi grouss Majoritéit vun den ongewollte Schwangerschaften, fir all erwuesse Fra eng kloer Verschlechterung vun de Bedingunge vun deem stressege Wee, vun deem extrem schwéiere Wee, dee si muss maachen.

Mir als gréng Fraktioun, gestäipt vun onser Partei a ganz wahrscheinlech vun der Majoritéit vun de Leit aus onser Gesellschaft, sinn der Meenung, datt e Gesetz iwwer Ofdreiwung haut seng Plaz an engem Code de la santé huet, an net méi an engem Code pénal. Mir hätten ons - an dat hunn ech och am Numm vu menger Fraktioun an der Commission juridique gesot, ech widderhuelen et hei -, mir hätten ons awer bereet erkläert, dëse Projet de loi ze stëmmen, wann den obligatoresche Charakter fir erwuesse Fraen ewechfält.

A mir baséieren ons virun allem op d'Avisë vun onser parlamentarescher Aarbecht, et ass scho gesot ginn, et sinn der sechs: de Conseil de l'Europe, de Conseil d'État, de Conseil consultatif des Droits de l'Homme; an den Entrevuen: d'Gynekologen, dat heescht d'Société luxembourgeoise de gynécologie-obstétrique, de Planning Familial an d'Initiativ Liewensufank.

Fënnef vun dëse sechs Institutiounen, an eng sechst och méi nuancéiert, hu sech kritesch, kritesch vis-à-vis vum obligatoresche Charakter vun der Berodung ausgeschwat. Alle sechs ware sech eens an hunn ons och zougestëmmt, datt eng fräiwëlleg Offer sënnvoll, souguer wichteg an noutwendeg wär. Där Meenung si mir als Gréng och. A perséinlech konnt ech och beobachten, wéi wichteg dës Entrevuë waren, well awer an där Commission juridique virun allem Männer sëtzen, déi séier wéineg Ahnung vun der Realitéit um Terrain haten.

Dofir, Dir Dammen, onsen Amendement entsprécht der Realitéit um Terrain, entsprécht de Konklusioune vun europawäiten Etüden, entsprécht virun allem dem Respekt, dee mir alle Frae schëlleg sinn, dee mir ons och selwer schëlleg sinn, och heibannen als Fraen, virun allem als Fraen, déi gewielt gi sinn, fir Gesetzer ze élaboréieren, déi d'Fraerechter an de Respekt virun alle Frae virundreiwen.

Deen Amendement ass en Amendement fir d'Fraerechter. Wann ech gelift, stëmmt et mat! déi gréng wäerten deen Amendement natierlech stëmmen. A wann en ugeholl gëtt, dat géife mer och de Projet de loi stëmmen.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. le Président.- Merci der Madame Loschetter. Als nächste Riedner ass den Här Fernand Kartheiser agedroen. Här Kartheiser, Dir hutt d'Wuert.

M. Fernand Kartheiser *(ADR)*.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, gär schléissen ech mech menge Virriedner un, fir dem Här Rapporteur Merci ze soe fir e ganz kompletten an interessante Rapport. An ech wëll och gläich am Ufank vu menger Ried ënnersträichen, datt mer eng Regel an der Partei hunn, datt eis Deputéiert an ethesche Froen d'Fräiheet hunn, fir sech anescht auszedrécken, an den Här Henckes wäert vun deem Recht profitéieren.

D'ADR, Här President, ass resolut fir de Schutz vum Liewen an dowéinst och géint eng weider Liberaliséierung vun der Ofdreiwung. Dat Gesetz vun 1978 soll eiser Meenung no onveränert weider gëllen. Dat heescht also, datt bei Fäll wéi zum Beispill dem Cas vun engem Viol, bei der Gefor fir d'Gesondheet vun dem Kand oder vun der Mamm dat Gesetz jo gëllt, an domadder sinn déi Fäll ofgedeckt.

Ech wëll och kuerz drop agoen, datt dee Fall vun der Madame Halapanavar an Irland, datt och dee Fall vun eisem Gesetz vun 1978 ofgedeckt gewiescht wär. An ech recommandéieren Iech och, vläicht déi Stellungnahm vun der irescher Bëschofskonferenz ze liesen, déi duerno publizéiert ginn ass, déi ganz interessant ass.

Plusieurs voix.- Ooohhh!

M. Fernand Kartheiser *(ADR)*.- D'ADR wiert sech och géint all Minimiséierung oder souguer Banaliséierung vun der Ofdreiwung. D'Zuelen dinn ee schudderen. Et gëtt vun de Gynekologe geschat, datt all Joer tëschent 1.500 an 2.000 Kanner duerch eng Ofdreiwung stierwen. Si feelen eis net nëmme statistesch oder demografesch, mä virun allem mënschlech! 2.000 Kanner, deene mir hätte kënnen eis Léift ginn an déi eis Gesellschaft duerch hiert Laachen, hir Iddien, hir Kreativitéit, hir Talenter, hir Aarbecht a spéider och duerch hir eege Kanner méi räich a méi schéi gemaach hätten.

Ëmsou méi verwonnerlech ass et, datt zënter 1978 net eng eenzeg Persoun wéinst enger Ofdreiwung juristesch poursuivéiert gouf. De facto besteet also schonn Dépénalisatioun a Stroffräiheet. D'Justiz muss sech an deem Kontext awer och da froen, wéi eescht si et bis elo mam Schutz vum Liewe geholl huet!

Trotzdeem ass déi legislativ Diskussioun ëm d'Ofdreiwung vun zentraler Wichtegkeet, well duerch seng Gesetzer setzt de Stat och moralesch Moossstief. Hie beaflosst an norméiert an engem gewësse Mooss d'Verhale vun de Bierger a muss sech dowéinst senger Verantwortung bewosst sinn. Dat gëllt besonnesch dann, wann et ëm de Schutz, also ëm de Stellewäert vum ongebuerene Liewen an eiser Gesellschaft geet.

Déi Debatt iwwert d'Reform vum Gesetz vun 1978, déi mir an deene leschte Joren a Méint haten, charakteriséiert sech awer leider duerch e puer grave Defizienzen. Déi éischt Defizienz ass eng ganz selektiv Approche vun deenen invoquéierte Referenztexter, fir eng Ännerung vum Gesetz ze justifiéieren. Resolutioune vum Europarot oder vum Europaparlament huet een zitéiert, an och Uerteeler, an et huet een déi och gläich esou interpretéiert, datt si Argumenter fir d'Ofdreiwung konnten hierginn.

Wichteg Texter an Uerteeler, déi d'Recht op d'Liewen dekretéieren a protegéieren, sinn awer an dëser Debatt net zitéiert an net analyséiert ginn. Vun der Allgemenger Mënscherechtserklärung iwwert d'Europäesch Mënscherechtskonventioun bis zur Kannerrechtskonventioun an Uerteeler, zum Beispill vum däitsche Verfassungsgeriicht - ech mengen, den Här Bodry hat dat kuerz uklénge gelooss - oder vum Europäesche Mënscherechtsgeriichtshaff iwwert den Ufank vum Liewen an de Schutz fir d'Mënschen an hir Dignitéit vun Ufank un, näischt dovunner gouf zitéiert ausser an der mëndlecher Interventioun, ganz zum Schluss, vum Här Rapporteur, well et d'Absicht vun all deenen, déi hei mat décidéiert hunn, gestéiert hätt!

Et gouf och net drop higewisen, datt eng Resolutioun vun der Parlamentarescher Versammlung vum Europarot oder vum Europaparlament, also vum Europarot, wéi déi vum 16. Abrëll 2008, iwwerhaapt keng contraignant Wierkung op eis huet. Dat sinn Texter, déi eis awer zu guer näischt zwéngen.

Ech halen also fest, datt an dëser Debatt wichteg a verflichtend juristesch Dispositiounen, déi hätte kënnen a misse fir de Schutz vum ongebuerene Liewen invoquéiert ginn, net oder bal net ernimmt goufen!

Net anescht goung et dem lëtzebuergesche Code de déontologie de certaines professions de santé oder och eisem Gesetz vun 1978, dat mir haut reforméieren, an dat direkt a sengem alleréischten Artikel seet: «La loi garantit le respect de tout être humain dès le commencement de la vie.»

An ech wëll kuerz drop agoen, well dat haut e puermol gesot ginn ass. Ech kenne keen, dee seet, d'Liewe fänkt u bei der Gebuert. Et gëtt där Leit vläicht, ech kennen awer keen, deen dat seet.

Et gëtt einfach dat ongebuerent Liewen, an ech weess och net, den Här Bodry an anerer, den Här Weiler och, hu gesot, et gëtt Onsécherheeten, wéini datt d'Liewen ufänkt. Fir mech gëtt et keng Onsécherheet: Et ass vun Ufank u Liewen. Et ass och u sech keng wëssenschaftlech Debatt, ob dat Liewen ass, et ass eng Fro: Wéini kann d'Kand iwwerliewen? Wéini ass et liewensfäeg? Awer dat ass eppes anescht wéi den Ufank vum Liewen.

Mä op jidde Fall, deen heiten Artikel - well jo kee seet, d'Liewe fänkt mat der Gebuert un - zwéngt eis, och dat ongebuerent Liewen ze respektéieren, well et ass jo keen heibannen - ausser ech géif mech iren -, dee seet, d'Liewe fänkt u mat der Gebuert.

Also, deen Artikel stipuléiert «dès le commencement de la vie», an duerno eréischt gëtt d'Ofdreiwung als eng ënner Konditiounen - ënner Konditiounen! - stroffräi Ausnahm zu där Regel beschriwwen. Déi absolut Eesäitegkeet an der Ausféierung vun dem Text ass eng juristesch Defizienz an dëser Diskussioun.

Déi zweet Defizienz ass eng moralesch. Wichteg Institutioune vum Land hu sech der Debatt iwwert de Schutz vum ongebuerene Liewen einfach entzunn an hu sech eleng op d'Selwerbestëmmung vun der Fra konzentréiert. Dat Wuert „Mamm"- well eng Frau, déi an aneren Ëmstänn ass, ass eng Mamm -, dat Wuert „Mamm"koum an deem Kontext esou gutt wéi ni vir. Genausou mann wéi iwwregens dat Wuert „Kand". An déi meescht Fraen, wa se mierken, datt se an aneren Ëmstänn sinn, déi wësse schonn, datt se e Kand kréien. Déi schwätzen net vum „contenu utérin" oder esou eppes.

De Statsrot seet, hie géif Abstraktioun maachen «d'un examen des différentes théories du début potentiel de la vie de l'être humain dont les droits fondamentaux doivent être protégés, ainsi que du statut juridique du fœtus», zwou Zeilen, fir dee fundamentaalste moralesche Problem an dëser Debatt lasszeginn. Esou einfach kann ee sech et maachen - mä et däerf ee sech et net esou einfach maachen!

Dat ass och de Reproche, Här Rapporteur, deen ech lech maachen. An lech hat ech gefrot: Wat ass dann Är Meenung? Och Dir hutt lech einfach gesot, et gëtt ënnerschiddlech Theorien. An Dir hutt dat hei zitéiert. Ech wär awer wierklech interesséiert, fir ze wëssen, ob d'CSV eng Positioun huet, wéini d'Liewen ufänkt.

Den Ombuds-Comité fir d'Rechter vum Kand schwätzt zwar iwwert d'Situatioun vun deene mannerjährege Fraen an aneren Ëmstänn, seet awer kee Wuert iwwert d'Recht op d'Liewe vum ongebuerene Kand.

Eis Commission consultative des Droits de l'Homme seet, si géif net fir oder géint d'Ofdreiwung Positioun huelen, mä schreift da gläich zwee Avisen, nodeems se sech autosaiséiert huet, an deenen et u sech drëms geet, fir déi Pro-Ofdreiwungsargumenter ze ënnerstëtzen.

Dat ass net nëmmen e Versoe vun eisen Institutiounen - an ech soen derbäi, vun der CSV -, et ass e Versoe vum Gewëssen an eiser Gesellschaft. Keen däerf sech deem fundamentaalste moraleschen Aspekt vun der Diskussioun iwwert d'Ofdreiwung einfach entzéien. Déi ongebuere Kanner hate leider an dëser Diskussioun net vill Affekoten. Ech si frou, datt d'ADR zu deenen Affekoten awer zielt.

Déi drëtt Defizienz ass déi vun der biologescher Negatioun. An domadder mengen ech, datt een esou mécht, als wär dat neit Kand eigentlech nach kee richtegt Kand, kee richtege Mënsch, well et jo jiddefalls och emol nach keng Persoun am juristesche Sënn ass, als wär e Fötus oder en Embryo iergendeppes nach net Mënschleches, dat een dann och ka mat engem eenegermoosse rouege Gewëssen - wéi et heescht - „ewechmaachen".

Ech wëll hei just zwee Ausdréck zitéieren, déi haut gebraucht goufen. D'Madame Polfer hat gesot: „dat ausgescheet gëtt", ouni dat méi genee ze spezifiéieren. An d'Madame Loschetter, mengen ech, hat gesot: „d'Ofdreiwung vun der ongewollter Schwangerschaft". Dat sinn alles Ëmschreiwungsformelen. Mä u sech, wat ofgedriwwe gëtt, ass e Kand!

Déi Attitüd ass net nei an der Ofdreiwungsdebatt. Schonn an de 60er Joren hate mir jo Pro-Ofdreiwungssloganen héieren: „Mäi Bauch gehéiert mir." Mä, dat ass jo och ni an der Diskussioun gewiescht, wiem de Bauch gehéiert! Mä dat Kand an der Gebärmutter, dat gehéiert just sech selwer an et huet e Recht op Liewen an domadder e Recht op Schutz a Respekt, an zwar vun der alleréischter Sekonn un.

Et sollt een dowéinst net vum „contenu utérin" schwätzen, deen ee bei enger Ofdreiwung medikamentös oder chirurgesch eliminéiert, mä vum „enfant non né".

Et gëtt keng temporal Grenz. Et gëtt keng temporal Grenz, kee Stéchdag, wéini een ufänkt, e Mënsch ze sinn. Et entwéckelt ee sech vun der Befruchtung un als Mënsch, an net zum Mënsch. An der zéngter Woch vun der Schwangerschaft ass d'Ausbildung vum Kand schonn ofgeschloss. Scho laang virdru schléit dem Kand säin Häerz an et reagéiert op Péng. Et iwwerrascht dowéinst net, datt d'Gynekologen an der Chamberskommissioun gefrot hunn, fir d'Méiglechkeet vun enger Ofdreiwung op déi éischt zéng Woche vun enger Schwangerschaft ze limitéieren, amplaz op zwielef. Deem ass leider net Rechnung gedroe ginn.

Niewent dësen dräi Gronddefizienzen an dëser Debatt regrettéiere mir nach op d'mannst fënnef aner Aspekter: déi restriktiv Interpretatioun vum Begréff vun der Selwerbestëmmung vun der Frau, d'Subjektivéierung vun der Rechtfertegung fir d'Ofdreiwung, déi eesäiteg negativ Duerstellung vum Mann a vum Papp an enger Rei vun Texter, d'Schwächung vun der Autorité parentale an de Mëssbrauch vu Begréffer aus der Medezin.

D'Selwerbestëmmung vun der Fra steet am Zentrum vun dëser Reform a gëtt hei als déi wahrscheinlech wichtegst Neierung presentéiert. Si décidéiert elo eleng, wéi et heescht „souverän", ob si an enger Détresse ass an dowéinst wëllt ofdreiwen.

Dozou ass allerdéngs ze soen, datt dat eng verkierzte Lecture vun der Selwerbestëmmung ass. Mir schwätze jo hei wuelverstanen net vum Fall vun enger Ofdreiwung no enger Vergewaltegung, well do ass och meng Partei der Meenung, datt dat Recht muss gi ginn, mä mir schwätze vun enger Ofdreiwung no engem fräiwëllege Geschlechtsverkéier.

Och wa mir haut an enger genosssüchteger Gesellschaft liewen, ass déi Dimensioun vun der Verantwortung als Mann a Fra ni ze ignoréieren. Mann a Fra droe beim Sex Verantwortung fir hir Gesondheet an och eventuell nach fir déi vun anere Leit. A si droe Verantwortung, wann et duerch hire Geschlechtsverkéier zu neiem Liewe kënnt.

Et ass vill iwwer Selwerbestëmmung an dëser Debatt geschwat ginn. Et ass bal ni iwwer Verantwortung geschwat ginn. D'Ofdreiwung, an dat seet jiddwereen an dëser Debatt, däerf keng Bequemlechkeetsléisung sinn, keng verspéite Method fir eng Familljeplanung. Mä an der Praxis ass dat awer leider dacks de Fall! Den Altersduerchschnëtt an d'Familljesituatioune vu ville Fraen, déi ofdreiwen, weisen och, datt et normalerweis net un engem Informatiounsdefizit louch, wann et zu enger ongewollter Schwangerschaft koum.

Et ass an deem Zesummenhang och schockant, datt eng Institutioun, déi hei am Land ganz vill Ofdreiwunge mécht, ausgerechent „Planning Familial" heescht, wa jo heibanne jiddweree seet, datt eng Ofdreiwung net soll eng Mesure de planification familiale sinn.

An all déi, déi e sougenanntent Recht op Ofdreiwung als en Deel vun de Fraerechter gesinn - d'Madame Loschetter hat elo vill doriwwer geschwat -, déi wëll ech awer drop hiweisen, datt duerch d'Méiglechkeet vun enger ganz fréier Determinatioun vum Geschlecht vum Kand d'Meedercher e méi héijen Ofdreiwungsrisiko droe wéi d'Jongen.

(Interruption)

Mat der Aféierung vun der subjektiv emfonntener Détresse als allgemengen Ofdreiwungsgrond, als déi nei allgemeng Indikatioun souzesoen - et ass u sech awer eng Fristeléisung -, ass de Schrëtt vun der Objektivitéit an der gesellschaftlech akzeptéierter Ausnahmeregel an d'Beliebegkeet gemaach ginn. Fir Fraen, déi an enger Gewëssensnout sinn, gëtt d'Situatioun net doduerch méi einfach gemaach, datt et op eemol un all objektivem Kritär feelt an datt keen Dokter duerch säi gesetzlech fondéierten Avis der Fra méi kann en Deel vun der Verantwortung ofhuelen.

Virun allem ass et och fir d'Gesellschaft net richteg, eng subjektiv emfonnten Détresse einfach als Ofdreiwungsgrond ze akzeptéieren. Vill méi wär et un der Gesellschaft an un eisem solidaresche Sozialstat, enger Détresse entgéintzewierken an d'Kand ze retten doduerch, datt si der Mamm oder de jonken Elteren an hirer Détresse hëlleft.

Dat ass jo dat, wat den Optrag vum Sozialstat ass. Ech wonnere mech, datt virun allem d'Sozialisten net och dee Reflex hunn, fir ze soen: „Ma, mir hu jo e Sozialstat, da loosse mer deene Leit dach hëllefen, déi an enger Détresse sinn."

Dat gëtt awer hei net emol probéiert, well haaptsächlech jo no enger Excuse fir eng méi einfach Ofdreiwung gesicht gouf, an net no enger Méiglechkeet, fir d'Zuel vun den Ofdreiwungen erofzesetzen. Fir d'Gesellschaft heescht dat awer, datt si hir Solidaritéitsflicht bei Ofdreiwunge wéinst enger reeller Détresse verletzt.

Och ass net all ongewollte Schwangerschaft automatesch eng Situation de détresse. Et gëtt, wéi richteg an e puer Avisë gesot gouf, keng juristesch prezis Definitioun vun deem Begréff. Dee Manktum géif zu juristeschen Onkloerheete féieren, an ënner anerem dowéinst ass jo déi geplangten Indikatiounsléisung vun der „détresse sociale" net zréckbehale ginn.

Mä elo ass déi Notioun an deem neie Gesetz generaliséiert ginn, och ouni Definitioun an ouni Appréciatioun vun engem Aussestehenden. Domadder ass d'Notioun vun der Détresse gläichzäiteg och banaliséiert ginn.

Iwwert de Rôle vum Mann wär och vill ze soen. An dëser Debatt gouf de Mann nees allze dacks als dee Schëllegen duergestallt, deen, deem seng Schold et eigentlech ass, deen, dee sech aus dem Stëbs mécht, deen - an hei gouf de Begréff emol zur Ofwiesslung eng Kéier gebraucht -, deen d'Verantwortung net wëllt iwwerhuelen, oder och nach deen, deen d'Fra ënner Drock setzt.

(Interruption)

Leider, an dat ass eng Tatsaach, gëtt et och där Männer. Mä iwwert dee Mann, dee vläicht emol näischt vun der Schwangerschaft weess, oder iwwert deen, deen als Papp d'Kand vläicht wéilt halen an et eben net wëllt ofdreiwen, iwwert dee Mann gouf net geschwat. Hien huet keng Rechter als Papp.

D'Mënscherechtskommissioun huet et souguer fäerdegbruecht, an hire Recommandatiounen ze schreiwen, datt een d'Männer soll fir eng verantwortlech Sexualitéit sensibiliséieren. Mä et geet jo awer net nëmmen drëm, datt d'Männer hir Sexualitéit verantwortlech liewen, mä d'Fraen och! Et wär vläicht gutt, wa sech déi Mënscherechtskommissioun emol géif froen, ob se net e puer Viruerteeler huet, well Gläichberechtegung heescht jo och gläich Verantwortung.

Nach méi bedenklech ass de Prozedere vum Statsrot. An der juristescher Chamberskommissioun gouf matgedeelt, datt de Statsrot eng Ad-hoc-Kommissioun zesummegestallt hätt, fir den Avis vum Statsrot iwwert d'Ofdreiwungsgesetz ze schreiwen, an zwar eng, déi just nëmmen aus Frae bestanen huet.

Elo ginn also schonn d'Männer institutionell ausgegrenzt, wann et ëm d'Diskussioun vun enger zentraler ethescher Fro vun der Gesellschaft geet. Dat ass inakzeptabel! An de Statsrot misst eis och eng Kéier emol soen, wéi dat do geschitt ass. Stellt lech emol vir, et wär ëmgekéiert a mir géifen eng Kommissioun grënnen iwwert d'Ofdreiwung, wou nëmme Männer dra wären a keng Fraen!

Suerge mécht eis och d'Ofschwächung vun der Autorité parentale. Datt een hei eng ganz einfach Méiglechkeet opmécht, fir laanscht d'Elteren ze décidéieren, wërft och eng ganz Rei vu Froen op. Dacks wären d'Elteren eng wichteg Stäip fir ee Meedchen an hiert zukünftegt Enkelkand. Am Verglach mat anere wäit manner dramatesche Liewenssituatiounen ass hei d'Autoritéit vun den Elteren op eng iwwerdriwwe Manéier ageschränkt ginn.

A schliesslech ass eng Schwangerschaft keng Krankheet. Et muss een oppassen, wann een, wéi de Statsrot, Referenze mécht op eng «continuation des soins aux malades» oder d'Ofdreiwung einfach als eng Gesondheetsfro, als eng Fro vun enger «santé sexuelle et reproductive» oder enger «prestation de santé publique» duerstellt, well mat esou enger Terminologie gëtt u sech vertuscht, datt e Kand dobäi stierft.

Här President, och wann d'ADR net ka mat enger Liberaliséierung vun der Ofdreiwung d'accord sinn, sou sinn awer verschidden Elementer an der Diskussioun vun deene leschte Wochen ze begréissen.

Dat Éischt ass, datt jiddweree Wäert op eng gutt sexuell Opklärung an de Schoule leet. Déi juristesch Kommissioun wollt dozou eng Debatt organiséieren, déi gehéiert awer - Här Fayot! -, mengen ech, selbstverständlech an d'Commission vun der Éducation nationale. Jiddefalls misste mir sécherstellen, datt jiddwereen un esou engem Unterrecht deelhëlt, onofhängeg vun der Relioun.

Dat Zweet ass, datt mir all Wäert op d'Preventioun vun net gewollte Schwangerschafte leeën. Politesch si mir eis eens, datt et an deem Sënn richteg ass, fir de Jugendleche gratis Verhütungsmëttel zur Verfügung ze stellen. Dat soll awer gläichermoosse fir d'Meedercher a fir d'Jonge gëllen. Bei aller Grousszügegkeet, wat d'Kontrazeptioun ugeet, sollte mir awer och Wäert drop leeën, fir deene jonke Leit ëmmer nees däitlech an Erënnerung ze ruffen, datt eng geliefte Sexualitéit eben och eng Dimensioun vu Verantwortung huet.

Och déi vill diskutéiert obligatoresch psychosozial Berodung, déi haut am Zentrum vun deene meeschte Riede stoung, ass am Prinzip eng ganz positiv Saach. Ville Fraen oder Koppele kënnen an esou Berodunge Weeër opgewise ginn, fir hiert Kand ze behalen. Si ass och keng Limitatioun fir déi perséinlech Fräiheet, well si erlaabt et jo eréischt, eng wierklech fräi Décisioun op Basis vun enger besserer Informatioun ze huelen. Domadder gëtt d'Fräiheet vun där betraffener Mamm oder Koppel also gestäerkt.

Dem Stat steet et selbstverständlech och zou, fir esou eng Consultatioun virzeschreiwen. Dat ass e minimalen Agréff an d'Privatsphär, deen awer duerch déi staatlech an och déi moralesch Flicht, dat ongebuerent Liewen ze schützen, méi wéi justifiéiert ass.

Ech soen och hei derbäi, well ëmmer erëm betount gouf - och an der Motioun, déi eis do presentéiert ginn ass vum Här Bodry -, datt dat sollt wäertneutral sinn: Dat ass falsch, well d'Gesetz vun '78 seet jo, mir solle Liewe schützen! An domadder ass et net richteg, fir einfach ze soen, esou eng Consultatioun soll wäertneutral sinn, well domadder verstousse mer géint den Artikel 1 vum Gesetz vun 1978.

Positiv ass och, datt nach eemol ënnerstrach gëtt, datt keen Dokter oder Auxiliaire médical däerf kënne gezwonge ginn, fir un enger Ofdreiwung deelzehuelen oder Schrëtt an déi Richtung ze ënnerstëtzen.

Erënnert sief och hei un den hippokrateschen Eed, dee leider net méi esou vill Relevanz an eiser Géigewaart huet. D'Gewëssensfräiheet vun all Dokter, Apdikter oder all anerem medezinesche Personal muss all Zäit an a vollem Ëmfang respektéiert ginn.

Dofir gefält et mer och net, datt den Dokter soll mussen eng Lëscht iwwerreeche mat Ofdreiwungsméiglechkeeten. Dat ass och schonn en Agréff an d'Fräiheet vum Dokter. Wann deen net wëllt sech matschëlleg maachen, da misst en dat net musse maachen.

Här President, mat engem gewëssene Recul musse mir awer och feststellen, datt d'Argumentatioun fir déi gesetzlech Ännerungen um Gesetz u sech relativ schwaach ass. Et gëtt geschwat vun enger Upassung un déi gesellschaftlech Entwécklungen hei am Land - en Argument, dat deen normative Rôle vum Stat awer onnéideg relativéiert - a vun enger Upassung un d'Législatioun an den Nopeschlänner an domadder verbonnen och enger Hoffnung, datt et zu engem Enn vun den Ofdreiwungsreesen an d'Ausland kënnt.

Domadder ass awer net ze rechnen, well vill vun den Ofdreiwungen am Ausland gemaach ginn, well déi gesetzlech Fristen hei am Land schonn iwwerschratt sinn oder well vill Fraen einfach aus Diskretiounsgrënn léiwer an d'Ausland ginn. An dorunner wäert sech och an Zukunft näischt ännéren.

Trotz der obligatorescher zweeter Consultatioun ass dat neit Gesetz praktesch eng Fristeléisung. Déi Tatsaach, datt eng Fra, déi wëllt ofdreiwen, och nach selwer muss schréftlech confirméieren - den Här Henckes schwätzt elo nach eng Kéier dovunner -, datt si an der zweeter obligatorescher Consultatioun war, där Consultatioun, där hir Modalitéiten och nach net ganz kloer sinn, ass eng inhärent Schwächt vun dësem Gesetz.

Och déi Theorie, datt eng Ofdreiwung soll eng Ausnahm sinn a kee Mëttel zur Familljeplanung, gëtt duerch d'Praxis dementéiert. Bei wahrscheinlech bis zu 2.000 Ofdreiwungen am Joer kann een net méi vun Ausnahme schwätzen. Et handelt sech ëmmerhin ëm ronn en Drëttel vun der Zuel vun de Gebuerten.

Mir däerfen als Stat d'Ofdreiwung net einfach esou als eng Fatalitéit akzeptéieren. De Statsrot huet geschwat vun enger «composante structurelle de la vie sexuelle et reproductive», dat däerf et natierlech net sinn! Mir missten hei determinéiert no Méiglechkeete sichen, fir Liewen ze retten. Dat hätt an en Text gehéiert, datt mer iwwer Adoptioun, Accouchement anonyme a Babyklappen an aner Saache missten diskutéieren, fir méiglechst vill Kanner ze retten.

(Hilarité)

Här President, an natierlech - wëll ech och derbäisoen -, wa mer materiell Mëttelen zur Verfügung stellen, fir jonke Mammen a jonke Koppelen ze hëllefen, da misste mer dat och maachen.

Loosst mech nach soen, well ech wëll ofkierzen, well den Här Henckes schwätzt och nach: Et gëtt kee Recht op Ofdreiwung,…

(Brouhaha)

…mä et gëtt e Recht…

Also, dat sinn esou infantil Reaktioune bei esou engem Thema. Ech hunn näischt dergéint, datt mer…

(Interruptions)

…mä ech bieden lech, e bëssen eescht ze sinn, well ech mengen, et geet ëm en eescht Thema.

Här President, et gëtt kee Recht op Ofdreiwung, mä et gëtt e Recht op Liewen. Mir ginn haut

och kengem e Recht op Ofdreiwung, wat eis och net géif zoustoen, mä d'Chamber décidéiert haut eng nei rechtlech Regelung vun der Ofdreiwung. D'Doutmaache vun engem anere Mënsch muss verbueden a strofbar bleiwen, an nëmmen a streng reglementéierten Ausnahmefäll ass en Ugrëff géint dat mënschlecht Liewe virstellbar.

Ech wëll nach ee Saz soen, Här President, an dann halen ech op. Ech wëll nach eng Kéier ënnersträichen, datt ech perséinlech schockéiert sinn iwwert d'Haltung vun der CSV an dësem Dossier.

Ech erënnere mech, datt den Här Pierre Werner deemools an d'Oppositioun gaangen ass mat senger Partei ënner anerem wéinst där dote Fro. An haut ass d'CSV déi, déi den „C" fir „chrëschtlech" am Numm huet, déi, déi d'Ofdreiwung elo liberaliséiert, déi, déi d'Euthanasie mat erméiglecht huet, déi, déi en homosexuellt Bestietnis mat der Méiglechkeet vun Adoptioun vu Kanner plangt a mat virbereet.

Dir sidd keng chrëschtlech Partei méi. Sidd endlech esou éierlech, deen „C" aus Ärem Numm ze huelen, an haalt op, d'Leit irzeféieren. Dir hutt mat chrëschtlechem Gedankegutt iwwerhaapt näischt méi ze dinn!

Ech sinn houfreg, datt ech an enger Partei sinn, déi mir et erlaabt, déi hei Positiounen ze vertrieden. Ech sinn houfreg op d'ADR!

Ech soen lech Merci fir d'Nolauschteren.

(Interruption)

M. le Président.- Merci dem Här Kartheiser. Elo kritt d'Wuert d'Madame Marie-Josée Frank.

(Interruption)

Une voix.- An den Här Urbany?!

M. le Président.- Ah, entschëllegt, den Här Urbany! Pardon, den Här Urbany kritt nach d'Wuert.

M. Serge Urbany *(déi Lénk)*.- Dir Dammen an Dir Hären, wat mer elo grad héieren hunn, dat ass genau deen ideologesche Kader, an deem sech d'Avortementsdiskussioun während Jorhonnerte beweegt huet, grad dee repressive Kader, dee sech virun allem mat Gewalt, mat direkter Gewalt géint d'Frae riicht.

Mir mussen och wëssen, a wat fir engem Kader och dat Gesetz selwer hei sech situéiert. Wat ännere mer hei? Mir ännere de Code pénal. Dat ass den Intitulé vum Gesetz. Mir maachen net hei e Gesetz fir d'Selbstbestëmmung vun der schwangerer Fra, déi jo vun enger Schwangerschaft ëmmerhin awer an hirem perséinleche Liewe selwer direkt touchéiert ass, fir déi Situatioun hei ze regelen. Prinzipiell ännere mer hei de Code pénal. An am Code pénal ass den Avortement ëmmer nach eng Infractioun.

A wann de Prinzip vun der Souveränitéit hei dra virkënnt, awer och net, well d'Regierung dat vun Ufank un esou wollt, mä well et opgrond vu Virschléi drakomm ass, da kënnt dee Prinzip vun der Souveränitéit - an do kann den Här Bodry sech elo dréien a kéieren, wéi e wëllt -, dann ass dee Prinzip vun der Souveränitéit vun der Fra nëmmen dran, wann et drëms geet, fir d'Détresse vun der Fra festzestellen.

Une voix.- Très bien!

M. Serge Urbany *(déi Lénk)*.- Et ass keen allgemenge juristesche Prinzip, deen d'Souveränitéit vun der schwangerer Fra hei géif festhalen.

Détresse, dat ass eng Noutsituatioun. Fir mech ass dat hei eng verkappten Indikatiounsléisung, déi sech natierlech an enger Fristeléisung abett, mä et ass ëmmer nach prinzipiell eng Indikatiounsléisung.

De Prinzip bleift dee vun der Penaliséierung vum Avortement. «Il n'y a pas d'infraction lorsque…», steet do. Fir d'Éischt gëtt d'Infractioun beschriwwe vum Avortement, an da steet do: «Il n'y a pas d'infraction lorsque…», wa gewësse Bedéngungen, déi dat Gesetz hei schaaft, erfëllt ginn.

Den Avortement, an och dat Gesetz hei, stinn ëmmer nach ënnert dem Titel «Des crimes et des délits contre l'ordre des familles et contre la moralité publique». Et ass also net ganz aus der Loft gegraff, wat mer elo virdrun héieren hunn. Dat ass ëmmer nach de Kader hei, an deem sech déi Diskussioun ofwéckelt. An den Avortement steet hei zesumme mat der Prostitutioun, mam Abandon de famille, mat der Kannerentféierung, mam Mënschenhandel, mat der Bigamie, mam Viol a mam Attentat à la pudeur an engem Kapitel am Code pénal opgelëscht.

Ech mengen, dass et net fäerdegbruecht ginn ass, dat ze änneren, dee Kader do ze änneren, dat, mengen ech, diskreditéiert virun allem dat Gesetz hei virun der Geschicht. Mir sinn net méi 1978, mir sinn 2012. An et kéint eigentlech net méi sinn, dass esou eppes haut nach méiglech ass.

D'Strofe bleiwen also an deem Gesetz, an deenen Dispositiounen, déi mer net ënneren, bestoen; och fir Frae selwer, déi ausserhalb vun deem gesetzleche Kader hei avortéieren. An d'Strofen zum Beispill fir Dokteren, déi dobäi hëllefen, bleiwen drakonesch: zwee bis fënnef Joer Prisong.

Fir de Verglach an engem aneren Artikel ze huelen: Schléit e brutale Mann eng schwanger Fra an d'Kand gëtt dobäi ofgedriwwen an de Mann wousst, dass d'Fra schwanger war, da kritt en nëmme sechs Méint bis dräi Joer Prisong. Eleng déi Diskrepanz, mengen ech, weist drop hin, ëm wat et hei geet. Et geet ëm e Gesetz, prinzipiell net dat, wat mer elo hei stëmmen, mä de Kader, an dee mer eis do abetten. Déi Bestëmmunge sinn am Fong geholl eng Waff géint d'Fraen a géint hiert Selbstbestëmmungsrecht.

Ech bedaueren et och, dass et net méiglech war, deen ideologesche Contenu och nach an anere Bestëmmungen hei erauszeloossen, virun allem natierlech bei där Bestëmmung, déi déi zweet obligatoresch, psychologesch Berodung virum Agrëff hei virgesäit, wou mussen Alternativen zum Agrëff erörtert ginn. Et muss ee sech emol déi psychologesch Tortur virstelle vun enger Frau, déi an d'Spidol geet mat der kloerer Absicht, fir ze avortéieren, an da muss se fir d'Éischt nach eng Kéier déi Prozedur iwwer sech ergoe loossen. Oder si mécht déi Hypocrisie mat, déi hir hei offréiert gëtt. D'Madame Loschetter huet dat virdru ganz gutt duergestallt.

Hei huet sech am Fong geholl den CSV-Programm vun 2009 duerchgesat: „Die Abtreibung ist ein ernster medizinischer Eingriff, der nur in Ausnahmefällen zulässig ist." Dat stoung am Programm vun der CSV. Psychologesch huet sech d'CSV hei an dësem Dossier duerchgesat.

Ech weess och, dass d'Gesellschaft eng aner ass wéi déi vun '78, wou d'Frae just eréischt zivilrechtlech emanzipéiert waren. D'Gesellschaft wäert sech och à terme iwwert déi Beschränkungen hei ewechsetzen an duerchsetzen. An ech mengen, fir dass dat méiglech ass, muss een och fir d'Éischt kloermaachen, ëm wat et hei geet. Ech mengen, och dowéinst ass et wichteg, net nëmme wéinst der zweeter Berodung, mä och wéinst der Penaliséierung, déi ëmmer nach drableift, fir hei dergéint ze stëmmen.

Ech wäert natierlech deen Amendement och stëmmen. An ech mengen, dass et eigentlech eng Fro vun Demokratie wier, wann an esou enger wichteger Fro, an esou enger wichteger Gewëssensfro, wéi hei gesot ginn ass, keng Koalitiounsraison géif spillen an och kee Fraktiounszwang.

Ech soen lech Merci.

M. le Président.- Merci dem Här Urbany. An elo kritt d'Madame Marie-Josée Frank d'Wuert.

Mme Marie-Josée Frank *(CSV)*.- Här President, Dir Dammen, Dir Hären, no esou laangen Interventiounen, wann et ëm esou ee wichtege Sujet geet an als lescht Riednerin d'Wuert ze huelen, do sidd Der alleguerte mat mir d'accord, oder als virlescht Riednerin d'Wuert ze huelen, sidd Der mat mer d'accord, datt dat net einfach ass. Ech soen awer Merci fir d'Wuert, Här President, an ech soen och dem Här Weiler Merci an dem Gilles Roth, well ech hunn däerfen an der Kommissioun mat derbäi sinn, an och, datt d'Membere vun der Commission juridique d'accord waren, wann ech emol ganz kuerz d'Wuert wollt huelen.

Wann et ëm d'Liewen an ëm dem Mënsch säi Schutz a seng Dignitéit geet, si mir als Vertrieder vum Vollek gefuerdert, esou ze légiféréieren, datt besonnesch déi Schwaach net benodeelegt ginn, an zwar vum Liewensufank - an ech betoune fir mech -, vun der Befruchtung u bis zum Liewensenn. An enger pluralistescher Gesellschaft gëtt et ënnerschiddlech Meenungen, déi ze respektéiere sinn. Ech respektéieren deenen aneren hir Meenung, mä ech hätt och gär, datt meng respektéiert gëtt.

Ech schwätzen aus menger professioneller Erfahrung. Als Infirmière hunn ech geléiert, datt d'mënschlecht Liewe bei der Befruchtung ufänkt. A bis elo huet nach kee mir de Contraire bewisen. Als Infirmière hunn ech awer och d'Dramatik vun der Ofdreiwung mat den ënnerschiddlechste Facetten a Konsequenzen hautno materlieft. Esou eppes vergësst ee säi Liewen net.

Meng Motivatioun, mech och fir de Schutz vum ongebuerene Kand/Mënsch nach méi ferm anzesetzen, zéien ech aus menger chrëschtlecher an allgemeng ethescher Iwwerzeegung, datt d'mënschlecht Liewen unantastbar ass an net verhandelbar ass. Déi Fäll, wou dat Recht net applizéiert gëtt, kënnen an däerfen nëmme kloer Ausnahmesituatioune sinn.

De fundamentale Wäert vun der Gläichheet vun all Mënsch ass e Pilier vun der Mënscherechtserklärung an ass onzertrennlech mam Droit à la vie verbonnen, esou wéi och d'international Konventioun vun de Kannerrechter et ausdrécklech seet. An ech zitéieren: «L'enfant, en raison de son manque de maturité physique et intellectuelle, a besoin d'une protection spéciale et de soins spéciaux, notamment d'une protection juridique appropriée,…», a lauschtert gutt, «…avant comme après la naissance.»

D'Gesetz vun '78 seet a sengem éischten Artikel - an et ass scho gesot ginn: «La loi garantit le respect de tout être humain dès le commencement de la vie.» D'Objektiv vum 78er Gesetz, nämlech datt sollt manner ofgedriwwe ginn, ass trotz dem fräien Zougang zu verschiddene Verhiddungsmëttelen net erreecht ginn, an ech mengen, do si mer eis op alle Bänken eens.

De Bilan zu Lëtzebuerg vun deene leschte 34 Joer ass fir mech erschreckend. Déi lescht Schätzunge gi jo vun 1.300 bis 2.000 Ofdreiwunge pro Joer aus. Dat ass en Drëttel vun de Gebuerten hei am Land! Dat muss ee sech ënnert der Zong zergoe loossen! An et si jo haaptsächlech Fraen tëschent 28 a 40 Joer. Da froen ech mech: Wéi responsabel ginn déi Damme mat hirer Sexualitéit ëm?

An de 70er Joren ass et drëm gaangen, déi heemlech Ofdreiwung aus der Welt ze schafen. D'Recht op Liewe sollt awer nëmmen ausnahmsweis bei Härtefäll ausser Kraaft gesat ginn. An ech zitéieren aus der Chamberssëtzung vum 24. Oktober '78 déi dräi Indikatiounen:

éischtens, d'medezinesch oder therapeutesch Indikatioun, dat heescht, wann d'Liewe vun der Fra a Gefor ass;

zweetens, déi eugenesch Indikatioun, wa gefaart gëtt, datt d'Kand, wat erwaart gëtt, geeschteg oder kierperlech behënnert ass. An do kéint ech lech vill Beispiller zielen, wéi liichtfankeg heiansdo Gynekologen domadder ëmgaange sinn. Well ech kennen haut Kanner, déi sinn op d'Welt komm, an esou wéi d'Dokteren et virausgesot haten a proposéiert hunn ofzedreiwen, hunn d'Elteren d'Responsabilitéit geholl, hu jo zum Kand gesot, a si hunn haut e gesond Kand. Och déi Situatioune gëtt et. An ech denken, datt et och wichteg ass, datt dat och hei an deem héijen Haus ka gesot ginn;

an drëttens, déi kriminell Indikatioun, wann eng Vergewaltegung virläit. An ech mengen, do si mer eis alleguerten eens, datt keen no enger Vergewaltegung muss jo zu engem Kand soen. Och ech ginn do mäin Accord.

Ech stellen awer fest, datt an deene leschte Jorzéngten - also 34 Joer - och keng Fraen oder Doktere wéinst illegaler Ofdreiwung viru Geriicht stoungen. Da muss ee sech jo d'Fro stellen: Déi vill Avortementer, déi gemaach ginn, sinn déi legal? Passen déi an déi dräi Indikatiounen? Also, ech mengen, da komme mer all zur Konklusioun, datt vill illegal ofgedriwwe ginn ass.

Datt beim Avortement objektiv e mënschlecht Liewen zerstéiert gëtt, gëtt a mengen Aen ënnert den Dësch gekiert. Ech hu Problemer ze akzeptéieren, datt d'Selbstbestëmmung vun der Fra dat héchste Gutt ass. Dacks genuch kënnt et vir, datt eng Fra keen aneren Auswee gesäit, well se iwwerall ze héiere kritt: „Du hues dach d'Recht op Avortement." An duerfir fannen ech, datt dat Ganzt vill ze vill banaliséiert gëtt.

Här President, Dir Dammen, Dir Hären, do, wou deem enge seng Fräiheet ufänkt, do hält deem anere seng op oder ëmgedréint. Wou gëtt dem Kand sengem Liewe Rechnung gedroen? Vu wéini un zielt säi Liewen? Dat Liewen, dat an den éischte Wochen eruwiisst a sech entwéckelt, dat entwéckelt sech zum Kand. Ouni déi éischt Wochen Entwécklung gëtt et kee Kand. An dach gëtt sech d'Recht zougemooss, dës Entwécklung ze ënnerbriechen.

Hei stellt sech déi radikal Fro, déi net grondsätzlech beschwat ginn ass: Vu wéini un existéiert virum Gesetz mënschlecht Liewen? Vu wéini un ass et schützenswäert? An da froen ech mech: Muss sech dat héicht Haus hei net wierklech eng Kéier mat där Prinzipiëfro befaassen, wéi gesot, mat nach villen anere gesellschaftspolitesche Froen, déi och nach am Raum stinn?

Dann e Wuert zum Papp mat senger Verantwortung a senge Rechter an dësem Gesetz. Fannt Dir et normal, datt hien net matschwätze kann, wann et ëm säin zukünftegt Kand geet?

Sécherlech gëtt et Situatiounen, wou ganz oft d'Männer d'Fraen zum Avortement drängen - och där Situatiounen hunn ech materlieft - a wou dann awer eng Fra oder eng erwaardend Mamm Jo gesot huet zu hirem Kand an haut ganz stolz drop ass. Dat hunn ech haut nach iwwer Tëlefon vun enger Madame matgedeelt kritt, déi mech encouragéiert huet, dat hei ze soen.

An elo zu de Mineuren: Ech fannen et e Skandal, datt d'Autorité parentale bei esou enger wichteger Fro keng Roll méi muss spillen. Bei Klengegkeeten, wéi zum Beispill Fotoen an dem Schoulbuet publizéieren, do mussen d'Elteren ënnerschreiwen. Mä e mannerjähregt Meedche brauch jo dann an Zukunft seng Elteren net méi an d'Bild ze setzen, wann et wëllt ofdreiwen. Egal wéi räif et ass, geet et duer, wann et jo iergendeng Personne de confiance auswielt, déi mat him ënnerschreift. Ech fannen dat net verantwortungsvoll!

Ass dat net den Elteren d'Verantwortung an d'Erzéiung aus der Hand geholl? Gëtt d'Kand domat net vum Stat initiéiert (veuillez lire: incitéiert), eng zoustänneg Autoritéit einfach ze ëmgoen? Ech woen net, d'Konsequenzen auszemolen, wann dëse Léierprozess sech an anere Gebidder néierschléit.

An hei eng Fro un de Justizminister: Wat ass dann zum Beispill - en ass net heibannen -, wa Komplikatiounen no engem Avortement optrieden an d'Elteren da gewuer ginn, datt hiert Kand oder hiert Meedchen avortéiert huet a viru Geriicht kloen? Do sinn ech ganz gespaant!

D'Flichtberodung ass vu Sëtzung zu Sëtzung an der Justizkommissioun ëmmer méi - an dat muss ech leider soen - zu engem schappegen Alibi verkomm. Ech sinn der Iwwerzeegung, datt eng objektiv Berodung sech net eleng un Inhalter moosst, mä och un der Qualitéit vun der Relatioun. Wann dann d'Intentioun vun der Berodung ergebnisoffen ass, kann dës Berodung fir eventuell munch Fra eng reell Chance gi fir déi Entscheedung, déi se wollt treffen, wa se sech et nach eng Kéier iwwerleet an en âme et conscience vläicht awer Jo zum Kand ze seet. Duerfir deelen ech d'Meenung net vu villen heibannen, déi mengen, datt déi Berodung iwwerflësseg wier.

Mir sinn eis heibannen eens, datt d'Sexualerzéiung an d'Preventioun net effikass genuch sinn, trotzdeem datt an deem Domän an deene leschte Jore ganz villes geschitt ass. D'Artikelen 2 bis 5 vum Gesetz vun '78 hunn net déi Friichte gedroen, déi de Législateur sech erhofft hat. Duerfir muss an Zukunft bei der Erzéiung souwuel - an ech betounen et - an der Famill wéi an der Schoul derfir gesuergt ginn, datt d'Sexualitéit gläichzäiteg beinhalt: eng gesond Relatioun, de Respekt virun deem anere Mënsch a sech selwer an e verantwortungsvollen Ëmgang mat de Konsequenze vu sengen Handlunge fir sech an déi aner.

Et ass bedauerlech, datt d'Ofdreiwungspëll esou liichtfankeg geholl gëtt. An en Apdikter huet mer gezielt: „Et kommen der véier-, fënnefmol d'Joer bei mech a si froen d'Ofdreiwungspëll." A wann en da freet: „Firwat?", mä da gi Jugendlecher zou, datt et méi einfach ass, eemol…

(Interruption)

En Apdikter.

M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé*.- Vu wat fir enger Pëll schwätzt Der?

Mme Marie-Josée Frank *(CSV)*.- D'Ofdreiwungs…

M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé*.- Vun der Pilule du lendemain?

Mme Marie-Josée Frank *(CSV)*.- …du lendemain. Jo.

M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé*.- Oder schwätzt Der vu medikamentöser…

Mme Marie-Josée Frank *(CSV)*.- Neen, neen, neen. Ech schwätzen elo vun der Pilule du lendemain. Well et méi einfach ass, d'Pilule du lendemain ze huele wéi d'Antibabypëll. Éischtens ass dat méi bëlleg op de Mount, well scheinbar…

M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé*.- Dir schwätzt jo awer hoffentlech net vun der normaler Pëll als Ofdreiwungspëll?

Mme Marie-Josée Frank *(CSV)*.- Neen, neen, neen. Ech weess, wat d'normal Pëll ass, an ech weess, wat d'Ofdreiwungspëll ass, Här Minister! Mä ech soen, datt Jugendlecher esou irresponsabel sinn an datt se dann einfach sech déi Pëll siche kommen, fir net brauchen d'Antibabypëll, wéi se da genannt gëtt, ze huelen, well se dann net brauchen opzepassen: Hunn ech elo déi Pëll geholl oder hunn ech se net geholl? A well et jo scheinbar da méi bëlleg ass! Bon.

(Interruption)

Et feelt a mengen Aen un enger kohärenter Opklärungspolitik an duerfir - wéi och an der Motioun villes richteg steet -, d'Netzwierk vun deene jëtzege Berodunge muss hannerfrot ginn an d'Konzept vun der Sexualberodung muss verbessert ginn an net eesäiteg ausgeriicht ginn, awer objektiv.

Mir brauchen, Här Minister, oder Dir Häre Ministeren, eng Plateforme de coordination, esou wéi et och am Palliativgesetz gefuerdert gëtt. Mir mussen och Qualitéitsstandarde festsetzen. Eng Evaluatioun ass onëmgänglech, wat jo dann och hei an der Motioun virläit. Déi psychologesch oder déi psychosozial Berodung muss genuch finanziell Moyenen zur Verfügung gestallt kréien, fir datt déi Objektiver, déi sech gestallt ginn, och kënne realiséiert ginn. Duerfir bleift an der Familljen- an an der Sozialpolitik sécherlech villes ze maachen, wann een eng Kultur vum Liewe wëllt encouragéieren.

Här President, Dir Dammen, Dir Hären, et ass eng Dynamik entstanen, wou ech Angscht hunn, datt an Zukunft och nach d'Objection de conscience vum Dokter verschwënnt, well vill sinn der mat mir eens, datt et Gynekologe gëtt, déi ganz liichtfankeg mat dem Ëmgang mat der Schwangerschaft vun der werdender Mamm ëmginn a ganz séier d'Leit op eng Ofdreiwung drainéieren a se net genuch ënnerstëtzen, fir Jo zum Kand ze soen. Den Avortement ka fir mech nimools als Moyen fir Gebuerteregelung an eng modern Familljepolitik akzeptéiert an zu engem allgemenge Recht unerkannt ginn!

Dëse Projet ass fir mech eng risen Enttäuschung! Well dëse Projet fir mech eng Gewëssensfro ass, kann ech dësem Gesetz wierklech keng Zoustëmmung ginn.

Ech soen lech Merci fir Är Opmierksamkeet.

M. Fernand Kartheiser *(ADR)*.- Très bien!

M. le Président.- Merci der Madame Frank. Als leschte Riedner ass den Här Henckes agedroe fir eng kuerz Interventioun.

M. Jacques-Yves Henckes *(ADR)*.- Merci, Här President, datt Der mer e puer Minutten zur Verfügung stellt, fir datt ech kann hei meng Meenung zu dësem Gesetzesprojet bréngen. D'Chamber als Législateur muss d'Gesetzgebung vum Land och a gesellschaftspolitesche Froen adaptéieren. An deene Froe sinn ech der Meenung, datt reliéis Iwwerzeegungen, déi een huet oder net huet, net dierfen eng Adaptatioun vun dëser Gesetzgebung blockéieren.

D'Reform vum Gesetz iwwert den Avortement ass noutwendeg. Ech begréissen den Text, dee vun der Commission juridique ausgeschafft gouf an deen eng grouss Zoustëmmung fënnt, bis op een eenzegen Alinéa, wou mer bis elo en Amendement virleien hunn. Ech begréissen notamment eng Léisung, déi fonnt ginn ass fir déi mannerjähreg Kanner, déi der Realitéit Rechnung dréit. Ech mengen, dat ass e positive Punkt, well mer ganz oft an der Situatioun sinn, datt mer an Divorcë sinn an et da ganz schwéier ass, fir den Accord vun deenen zwee Elteren ze kréien, fir dat nuren als Beispill ze soen.

Amendementer zur sougenannter „Zwangsberodung", déi wuel eng um Pabeier ass, mä a Wierklechkeet ass se keng an der Praxis. An der Theorie, esou wéi et elo am Text steet, muss d'Fra schréftlech confirméieren, datt si bei engem Service fir psychosozial Assistenz fir eng Berodung gaangen ass an do déi néideg Informatioune kritt huet. Mä si muss awer kee Beweis bäileeën.

An der Praxis kann also eng Fra déi Deklaratioun ënnerschreiwen, datt si esou eng Consultatioun krut, obwuel se a Wierklechkeet ni eng gefrot huet oder just nuren zum Beispill bei de Planning Familial gaangen ass an datt alles an engem Coup gaangen ass, dat heescht d'Consultatioun an och den Avortement.

Do kéinten elo déi eng soen, dat wier e Faux. Dat mag sinn. Mä dee Faux ass onméiglech ze beweisen, well et jo keng Beweiser gëtt. Déi aner, an dat hu mer jo och hei héieren, déi soen, dat elei wier doduerjer eng juristesch Chicanerie, déi roueg kéint aus dem Text verschwannen. Da soen ech och, datt et richteg ass. Mä ech mengen awer och, datt ee muss festhalen, datt an der Praxis et héchstwahrscheinlech esou wäert sinn, datt hei déi zweet Zwangsberodung keng Zwangsberodung ass. Si steet just nach um Pabeier.

Mä dofir sinn ech der Meenung, datt deen Amendement, dee virgeschloe ginn ass, datt ech dee ka roueg matdroen. Obwuel ech léiwer gehat hätt, wann och nach preziséiert gi wier, datt d'Berodung awer nach obligatoresch fir Mannerjähreger géif bleiwen.

Une voix.- Dat ass een anere Paragraph.

M. Jacques-Yves Henckes *(ADR)*.- Bon, dat ass een anere Paragraph, mä ech wollt et just awer ervirsträichen.

Par contre mengen ech awer och, datt, souguer wann den Amendement net ugeholl gëtt, deen Ablack dee Gesetzesprojet, dee mer virleien hunn, awer e grousse Progrès ass vis-à-vis vum Gesetz vun '78, an dofir wëll ech deem Gesetz awer och meng Zoustëmmung ginn.

Une voix.- Très bien!

M. le Président.- Merci dem Här Henckes. Elo kritt d'Wuert den Här Justiz- oder den Här Gesondheetsminister - wie wann ech gelift?

Den Här Gesondheetsminister.

M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé*.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech hunn an deene leschte Joren a menger Eegenschaft als Gesondheetsminister déi praktesch Onzoulänglechkeete vun engem Gesetz materlieft, dat an de 70er Joren e Kompromëss duergestallt huet, mä wat awer net ouni Applikatiounsproblemer war. Ech schwätzen emol net vun deenen Avortementen, déi eng aner Etikett opgepecht kréien. Ech schwätzen net vun der Ofwiesenheet vu verlässleche Statistiken. Mä wat mech am stäerkste betraff gemaach huet, war d'Situatioun vu Mannerjähregen, déi net op d'Hëllef vun hiren Eltere konnten zielen an déi oft keen aneren Auswee gesinn hunn, wéi an d'Ausland ze goen - oft eleng, well se eleng do stoungen an ausser moralescher Ënnerstëtzung keng aner Hëllef kruten.

Net vill aneschters war d'Situatioun vun erwuesse Fraen, déi net op d'Indikatiounsléisung gepasst hunn, mä awer an enger ganz problematescher Situatioun waren. Ech muss lech soen, ganz oft huet dat mech staark opgerëselt, well ech an där Situatioun näischt konnt maachen.

An ech si mat der Madame Polfer der Meenung - zu Recht huet se gesot -, dass an deene leschte Jore villes geschitt ass. An ech soen, dass mer och elo nach villes wäerte maachen an deenen nächste Minutten, fir praktesche Problemer Rechnung ze droen. Jo, d'Welt huet sech geännert. Mä, Madame Polfer, d'Welt hat sech och schonn tëschent 1999 an 2004 geännert. Eng Realitéit, déi eben esou ass, an deemools war d'LSAP net an der Regierung!

(Interruption)

Den Avortement, wëll ech ënnersträichen, ass ni en Zil, mä d'Resultat vun engem oder enger Serie vun Échecen.

Mir hunn an deene leschte Joren zesummen dru geschafft, fir enger Rei vun Ursaache vun Échecë Meeschter ze ginn oder se an de Grëff ze kréien. Ech wëll just drop hiweisen, dass mer an deene leschte Joren déi sougenannten „pilule du lendemain" fräiginn hunn, déi net méi verschreiwungsflichteg ass. Mir hunn an deene leschte Joren an alle Lycéeë bei Jugendlechen, déi an den Alter kommen, fir hir Sexualitéit ze entdecken, eng quasi gratis Mise à disposition vun de Kondome gemaach. Mir hunn zënter engem Joer eng quasi Gratuitéit vun de Kontrazeptive fir jonk Fraen tëschent 18 a 25. A mir hunn am Konsens am Joer 2008 dem Planning Familial den Agrément ginn, fir medikamentös Avortementen ze praktizéieren.

Ech wëll zu deem exzellente Rapport, deen de Lucien Weiler gemaach huet, just eng kleng Nuance erabréngen. En huet zu Recht gesot, dass eng Rei vu Stëmmen, déi elo an deene leschten Deeg a Woche besonnesch haart waren, an deene leschte Joren net esou gehéiert gi sinn. Ech wëll awer ënnersträichen, dass eng Stëmm sech ëmmer gemellt huet: Dat war déi vum Planning Familial, dee regelméisseg op déi praktesch Problemer higewisen huet, well e se selwer gesinn huet um Terrain. An déi Moossnamen, déi mer zesumme gemaach hunn, sinn och doduerch entstanen, well mer déi praktesch Problemer vum Terrain gemellt kritt hunn.

Eng vun deene wesentleche Motivatioune vun deene Leit, déi dat Gesetz hei mat geschriwwe respektiv gedroen hunn, war d'Verbesserung, ënner anerem, vun der Situatioun vun deene Mannerjähregen, déi an enger reeller, wierklech an enger reeller Détresse waren an eleng sinn.

Elo kann een - an da kommen ech scho bal zum Schluss - gedeelter Meenung sinn iwwert déi zweet Consultatioun, hir Natur, hir Obligatioun. Ech wëll awer soen, dass een dee Punkt, wou een eng Meenungsverschiddenheet behält, muss opweie vis-à-vis vun all deenen anere Punkten, wou hei eng ganz Rei vu Leit op der Tribün waren, déi déi Punkten als reelle Fortschrëtt, eng Verbesserung fir déi Betraffen duergestallt hunn.

Ech muss lech soen, ech kréien ëmmer méi Schwieregkeete mat enger Attitüd an der Politik, déi dorop erausleeft, dass, wann een zesummen an néng vun zéng Punkten e Konsens fënnt, eng Verbesserung bréngt, dass een duerch deen zéngte Punkt, wou ee vläicht net 100%eg därselwechter Meenung ass, déi néng Verbesserungen op d'Spill setzt a léiwer seet, alles oder näischt, ouni Rücksicht op dat, wat et deene Leit bréngt.

(Interruption)

Jo, et kann een déi zweet Consultatioun als Zwang duerstellen. Ech stellen lech awer eng Fro: Ass et net en 10- oder 15- oder 20-mol méi groussen Zwang, wann een et géif zouloossen, doduerch dass een dat Gesetz hei net stëmmt, dass Mannerjähreger mussen iwwert d'Grenz goen, wa se an enger onbeschreiflecher Détresse sinn?

Ech sinn der Meenung, dass dat e villfach méi groussen Zwang wär, wéi dass een an eng Consultatioun erageet, déi, an do ginn ech lech zesumme mat deene Kolleegen, déi dat Gesetz hei mat verantworten, do ginn ech lech d'Garantie, dass déi Berodung neutral wäert sinn. Well déi Services psycho-sociaux an de Spideeler an och déi Servicer ronderëm de Planning Familial gi vu gudden, iwwerzeegtenen, professionelle Sozialaarbechter geleet, déi net am Verdacht sinn, dass se elo hei nei Zwäng wäerte produzéieren.

A mir sinn am Moment schonn am Gespréich mat de Spideeler, fir hinnen Hëllefstellung ze ginn, fir déi Berodungen an enger méiglechst koordinéierter Form ze maachen, fir dass net erëm hei de Verdacht opkënnt, dass een an deem enge Spidol an déi eng Richtung an an deem anere Spidol an déi aner Richtung wäert betreien.

Well ech kann lech versécheren, dass déi Spideeler, wou zum Beispill d'medikamentös Avortemente praktizéiert ginn, net onbedéngt déi sinn, wou ee se normalerweis géif siche goen. „Glécklecherweis" - tëschent Guillemets - ass dat verspreet iwwert déi Spideeler, an et ass net esou, dass et hei zu Lëtzebuerg ausgesprachen Avortementsspideeler an Net-Avortementsspideeler gëtt. Dat ass och gutt esou.

Ech wëll schléisse mat der Feststellung, well dat et trefft: Et ass villes geschitt, et ass ganz villes geschitt, an heimat schléisse mer provisoresch dat of, wat an deene leschte Joren opgebaut ginn ass. Et bleift eng Meenungsverschiddenheet, mä un enger Meenungsverschiddenheet soll ee ganz sensibel Verbesserungen net scheitere loossen!

Ech soen lech Merci.

Une voix.- Et ass eng Verschlechterung!

Plusieurs voix.- Très bien!

M. le Président.- Merci dem Här Gesondheetsminister. An elo kritt d'Wuert den Här Justizminister.

M. François Biltgen, *Ministre de la Justice*.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, no enger Debatt, déi laang war, déi - wou ech awer frou sinn - méi wéi largement op engem propperen, ausgewogenen, objektiven Niveau ass, wëll ech och net ze vill hei bäifügen. Ech wëll dem Rapporteur virun allem Merci soen, nach manner fir dat, wat e fäerdegbruecht huet, fir a laange Sitzungen zu Amendementen ze kommen an der Kommissioun, déi ganz vill duerchduecht waren, wou vill nogelauschtert gouf anere Leit, awer virun allem a méi wéinst senge Schlussbetruechtungen, déi en a senger Ried hei bruecht huet.

Ech wäert och dofir net zum Gesetz selwer Stellung huelen. Et war eigentlech nëmmen eng eenzeg Fro hei gestallt ginn, dat ass déi vun der Madame Frank gewiescht. Ech hoffen, dass ech d'Fro richteg verstanen hunn.

Et ass ganz kloer, dass d'Gesetz Bedingungen hei virgesäit, wéini e mannerjähregt Kand respektiv Meedche kann, respektiv seng Eltere kënnen - dat ass dat Zweet - stroffräi ausgoen oder net. Dat ass, wann dat mannerjähregt Meedchen dat mécht, wat am Gesetz virgesinn ass. An do gëtt et och eng ganz Partie Kloerheeten, mat wiem dat Kand soll dohinnergoen oder net dohinnergoen, wann et net d'Eltere sinn. Et ass selbstverständlech kloer, dass dat mannerjähregt Kand total stroffräi ass - ech schwätzen elo guer net vun anere Gesetzer, déi kënnen hei mat eraspillen - an dass och d'Elteren dee Moment net kënne vun iergendengem anere belaangt ginn, si hätten hei hirer Flicht net Genüge gedunn.

Sou dass ech mengen, dass d'Gesetz do scho kloer ass. Och do wëll ech soen, dass et och Jurisprudenze gëtt am Ausland. Deen Text, wéi mir en hei hunn, ass largement vum Franséischen inspiréiert. Och do gëtt et also Jurisprudenzen. Ech mengen also, dass déi Fro do misst kënne kloer sinn.

Ech wëll dem Lucien Weiler virun allem Merci soe fir déi Schlussbemierkungen, déi e gemaach huet, déi mer besonnesch um Häerz leien, well et hei fir mech och net drëm geet, eng Partei géint déi aner auszespillen. Et geet och fir mech hei net ëm Relioun géint Laizismus.

Mir sinn hei am klassesche Confrontement vun zwee Rechter a Fräiheeten, vum Recht vun der Fra, iwwer sech selwer kënnen ze bestëmmen, an op där anerer Säit d'Recht vun deem ongebuerene Liewen, geschützt ze ginn. Dat ass en Équiliber, dee ganz schwéier ze fannen ass. Ech géif lech dofir all bieden, deen Artikel ze liesen, e längeren Artikel, deen de Robert Altmann, fréiere President vun Amnesty International Lëtzebuerg, geschriwwen huet, fir den Avortement just an deem strëttege Punkt, Konflikt zwësche Mënscherechter ze stellen, wou muss en Équiliber erausfonnt ginn. Dofir ass et och weder dat eent fir mech nach dat anert, wat kann dat anert ausschléissen.

Et muss een en Équiliber fannen, an dat versicht dat heite Gesetz, andeem engersäits vill méi wéi am 78er Gesetz hei d'Fräiheet vun der Fra respektéiert gëtt an op där anerer Säit de Stat eng gewësse Verflichtung iwwerhëlt, fir ze kucken, dass déi Fräiheet vun der Fra esou exercéiert gëtt - am beschte Wëssen a Gewëssen - och par rapport zum ongebuerene Kand. An dohier ass déi ganz Diskussioun jo komm vun der zweeter Consultatioun, déi eppes bäisetzt, wat bis elo net do war.

Ech sinn och frou, dass hei an där Debatt relativ vill awer op déi Wichtegkeet vun där Consultatioun higewise gouf; och mat deem Ënnerscheed, deen elo nach bleift an deem engen Amendement. Mä ech mengen, dass awer hei och dat dote vill verstane gouf, dass et eng Flicht ass vum Stat, fir ze kucken, dass d'Konditiounen esou sinn, dass och do de Stat senger Verflichtung nokënnt, fir esou vill wéi méiglech ze kucken, dass en ongebuerent Liewen och mat en Considératioun gezu gëtt.

An ech mengen, dat ass dat Konfliktfeld, dat mer hunn. Ob elo, sou wéi d'Gesetz et léist, dat „der Weisheit letzter Schluss" ass, dat weess ech och net. Well wa mer kucken, wéi am Ausland d'Diskussioune gelaf sinn: Do ass och ëmmer erëm gekuckt ginn ze ajustéieren. Dofir ass och dat wichteg, wat mäi Kolleeg Gesondheetsminister gesot huet, dass mer elo musse kucken, fir och déi Consultatioun do mat Liewen ze erfëllen, dass se sënnvoll gëtt, dass se positiv gëtt an net negativ gëtt. Ech mengen, dat ass och eng Verflichtung vum Stat, fir elo net einfach ze soen, elo ass e Gesetz gestëmmt, mä fir dat Gesetz da mat Liewen ze erfëllen. Ech mengen, dat ass dat, wat hei wichteg ass, dass mer dat elo gemaach hunn.

Mir wëssen natierlech, dass alles, wat mat Ofdreiwung ze dinn huet - wéi mat ville gesellschaftspolitesche Froen -, dass dat ëmmer ëmstridde Froe sinn an dass natierlech d'Wallungen ëmmer ganz héich ginn, dass natierlech och ëmmer d'Polemik ganz héich gëtt.

Mir hätten och kënnen als Regierung esou soen, wéi mer et - an ech si scho laang dobäi! -, wéi mer et ëmmer erëm virdru gemaach hunn. Ech war a ville Koalitiounen dobäi, vu '84 u souz ech an alle Koalitiounsverhandlungen dobäi, déi zënterhier komm sinn, an et war ëmmer eng Phrase consacrée an de Koalitiounsverhandlungen, dat war: „Mir ginn net un d'Gesetz vun '78." Dat huet dann all Partei arrangéiert, fir ze soen, mir ginn net drun. Dat war awer och - „net drugoen" war awer och - sech virun der Realitéit ze verstoppen!

Dës Kéier war fir d'Éischt, dass eng Regierung no Koalitiounsverhandlunge gesot huet: „Mir ginn un d'Gesetz!" Och - dat wëll ech awer och soen - well d'CSV en anere Wahlprogramm dës Kéier, 2009, hat, wéi se virdrun een hat, wou féier wichteg Punkte gesot goufen: éischtens, méi Opklärung, an dat bleift nach ëmmer richteg; zweetens, gratis Zougang zu de Verhütungsmëttel; drëttens - dat ass nach net geschitt -, eng Ëmännerung vun dem Accouchement anonyme, doru wäerte mer awer och nach schaffen; a véiertens, eng ergebnisoffe Berodung virun all Ofdreiwung.

Dat waren déi véier Punkten, déi d'CSV hat. D'LSAP hat, klassesch wéi ëmmer, d'Fristeléisung gefrot, an dunn hu mer eis an der Koalitioun zesummegesat.

Dofir ass dee Projet de loi, deen ech als Justizminister am Numm vun der Regierung déposéiert hunn, een - mat allen Nodeeler, déi dat och hat -, deen elo manner de Produkt war vum Justizminister, mä ee vun der gesamter Koalitioun, wou mer deen als Koalitioun esou geschriwwen hunn. Ech si frou, duerno ni méi hu missen esou e Koalitiounsprojet ze schreiwen. Ech sinn och frou, dass d'Diskussioun duerno weidergaangen ass, op deenen zwou Säiten - oder op alle Säiten -, iwwert dee Projet. Mä de Mérite war awer, dass déi éischte Kéier zënter '78 eng Regierung ugetrueden ass, wohl wissend, wat dat alles géif vun Diskussiounen, vu Polemik mat sech bréngen, fir ze soen: „Kommt, mir versichen hei, e Schratt méi wäit

ze goen, a kommt, mir versichen och, deen Équiliber ze fannen zwëschen deenen zwee Mënscherechter, déi hei am Konflikt sinn.

Mir hu versicht, an ech mengen, Dir hutt virun allem an der Chamberskommissioun versicht, dat esou gutt wéi méiglech ze maachen. Ech soen Iech dofir Merci, och fir déi Aart a Weis, wéi déi Diskussiounen do konnten a Rou weidergefouert ginn. An ech hoffen, dass dat Gesetz seng Fruucht bréngt. Ech hoffen och, dass, wann et bis gestëmmt ass, och déi Polemik ofhëlt. Mir kréien nach aner gesellschaftspolitesch Diskussiounen hei.

Ech wëll och dofir just dem Här Kartheiser soen, dass ech an d'Politik gaange si wéinst mengem chrëschtlechen Engagement. A kee Projet de loi, deen ech hei déposéiert hunn, weder deen heiten, nach deen, dass gläichgeschlechtlech Puere sech kënne bestueden an dass se kënnen eng Adoption simple maachen, dat heescht Eltere ginn - net eng Adoption plénière, net Papp a Mamm ginn, mä eng Adoption simple kënne maachen, Eltere sinn -,... bei hinnen all kann ech mech riicht an d'Gesiicht kucke par rapport zu mengem chrëschtlechen Engagement. An ech soen Iech: Et ass net an dësem Liewen, wou ee mer seet, ob ech e gudden oder e schlechte Chrëscht war. Dat ginn ech gewuer an engem anere Liewen. Mä ech hunn net gär, wann een deem anere virwerft, e wär ee schlechte Chrëscht. Déi Zäite si Gott sei Dank eriwwer!

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix.- Très bien!

M. le Président.- Här Justizminister, den Här Kartheiser wollt Iech nach eng Fro stellen.

M. Fernand Kartheiser *(ADR)*.- Här Minister, ech wollt elo keng Fro stellen iwwer Är chrëschtlech Astellung. Ech wollt Iech awer eppes anescht froen.

Et ass mäin Androck, datt d'Regierung eng Kéier ugekënnegt hat, datt se wéilt den Ennerscheed tëschent enger Adoption plénière an enger Adoption simple ophiewen. Dat ass a verschiddenen Texter, déi d'Regierung gesot huet. Kënnt Der dat confirméieren, datt Der deen Ënnerscheed wëllt ophiewen?

Merci.

M. François Biltgen, *Ministre de la Justice*.- D'Adoption plénière huet zwee grouss Problemer. Deen éischte Punkt ass deen, dass d'Adoption plénière eng juristesch fix...

(Interruptions diverses)

Also, Här President, ech maachen dat, wat Dir gär hätt. Wann Dir gär hätt - wat d'Madame seet -, dass ech net soll schwätzen, da schwätzen ech net. Wann Dir gär hätt, dass ech soll äntwerten, da muss ech äntwerten. Sot mir, wat ech maache soll!

(Brouhaha)

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- ...näischt domat ze dinn!

M. le Président.- Neen, den Här Kartheiser huet effektiv hei eng Fro gestallt, déi net eppes direkt mam Sujet ze dinn huet.

(Interruptions)

M. Xavier Bettel *(DP)*.- Ah, quand même!

M. le Président.- Ech géif den Här Kartheiser bieden, do gëtt et jo eng aner Prozedur: E kann eng Question parlementaire un den Här Justizminister stellen an e kritt déi, esou wéi ech den Här Justizminister kennen, an deene schnellsten Délaie beäntwert.

M. Xavier Bettel *(DP)*.- Très bien!

(Brouhaha)

Une voix.- Bravo!

Mme Lydie Polfer *(DP)*.- Merci!

M. le Président.- Merci dem Här Justizminister. Domadder wiere mer um Enn vun der Diskussioun.

Amendement 1

Fir d'Éischt stëmmt d'Chamber elo iwwert den Amendement N°1 vun der Madame Lydie Polfer an der Madame Viviane Loschetter iwwert den Artikel 2 of.

Vote sur l'amendement 1

D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. De Vote par procuration. De Vote ass ofgeschloss.

An den Amendement ass verworf mat 42 Nee-Stëmmen, géint 18 Jo-Stëmmen.

Ont voté oui: MM. André Bauler, Eugène Berger, Xavier Bettel, Mme Anne Brasseur, MM. Fernand Etgen, Alexandre Krieps, Claude Meisch, Mme Lydie Polfer et M. Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira (par Mme Viviane Loschetter), Henri Kox, Mmes Josée Lorsché et Viviane Loschetter;

M. Jacques-Yves Henckes;

M. Serge Urbany.

Ont voté non: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt (par M. Marcel Oberweis), MM. Fernand Boden, Lucien Clement, Mme Christine Doerner, MM. Emile Eicher (par M. Lucien Clement), Félix Eischen, Mme Marie-Josée Frank, MM. Léon Gloden, Norbert Haupert, Ali Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen (par M. Jean-Paul Schaaf), MM. Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Mme Tessy Scholtes (par M. Fernand Boden), MM. Marc Spautz, Robert Weber (par M. Félix Eischen), Lucien Weiler, Raymond Weydert, Serge Wilmes et Michel Wolter (par M. Marc Spautz);

MM. Marc Angel, Alex Bodry, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Fernand Diederich, Georges Engel, Ben Fayot, Claude Haagen, Jean-Pierre Klein, Lucien Lux, Mme Lydia Mutsch (par M. Marc Angel), MM. Roger Negri, Ben Scheuer et Roland Schreiner;

MM. Jean Colombera, Gast Gibéryen et Fernand Kartheiser.

Den Artikel 2 bleift also ënnert där Form bäibehalen, wéi d'Kommissioun e virgeschloen huet.

Da komme mer elo zur Ofstëmmung iwwert de gesamte Projet de loi.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 6103 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. De Vote par procuration. De Vote ass ofgeschloss.

De Projet de loi ass ugeholl mat 39 Jo-Stëmmen, géint 21 Nee-Stëmmen.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, MM. Fernand Boden, Lucien Clement, Mme Christine Doerner, MM. Emile Eicher (par M. Lucien Clement), Félix Eischen, Léon Gloden, Norbert Haupert, Ali Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen (par M. Félix Eischen), MM. Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Mme Tessy Scholtes (par M. Jean-Paul Schaaf), MM. Marc Spautz, Robert Weber (par Mme Christine Doerner), Lucien Weiler, Raymond Weydert, Serge Wilmes et Michel Wolter (par M. Marc Spautz);

MM. Marc Angel, Alex Bodry, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Fernand Diederich, Georges Engel, Ben Fayot, Claude Haagen, Jean-Pierre Klein, Lucien Lux, Mme Lydia Mutsch (par Mme Claudia Dall'Agnol), MM. Roger Negri, Ben Scheuer et Roland Schreiner;

M. Jacques-Yves Henckes.

Ont voté non: Mme Marie-Josée Frank;

MM. André Bauler, Eugène Berger, Xavier Bettel, Mme Anne Brasseur, MM. Fernand Etgen, Alexandre Krieps, Claude Meisch, Mme Lydie Polfer et M. Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira (par M. Félix Braz), Henri Kox, Mmes Josée Lorsché et Viviane Loschetter;

MM. Jean Colombera, Gast Gibéryen et Fernand Kartheiser;

M. Serge Urbany.

Gëtt d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou décidéiert.

Dir Dammen an Dir Hären, mir sinn elo um Enn vun der Sitzung vun haut ukomm.

(Interruption)

Entschëllegt! Et ass nach eng Motioun, déi vum Här Bodry eragereecht ginn ass.

Motion 1

Kënne mer do à main levée driwwer ofstëmmen?

(Négation)

De Vote électronique ass verlaangt. Mä fir d'Éischt freet nach d'Madame Frank d'Wuert.

Mme Marie-Josée Frank *(CSV)*.- Ganz kuerz, Här President. Ech hunn déi Motioun hei attentif gelies an ech hunn Angscht bei iwwerall deene Momenter, wou steet: «le service offert soit neutre» oder «la neutralité» oder «une écoute et un conseil neutre». Ech hätt do léiwer, et géif «objectif» oder «objectivité» do stoen, well ech fäerten, datt dat „Neutraalt" fir mech ze vill eesäiteg ass an…

(Hilarité et interruptions diverses)

Maja. Jo, jo. An ech hat…

Une voix.- Déi Meenung deele mer.

(Interruptions)

Mme Marie-Josée Frank *(CSV)*.- Neen,...

M. le Président.- Jo, ech bieden Iech, der Madame Frank elo nozelauschteren.

Mme Marie-Josée Frank *(CSV)*.- An esou, wéi et am däitsche Gesetz ass, ech mengen, dat huet d'Madame Loschetter eenzel zitéiert, do ass dat méi ferm, wou et drëms geet, als Éischt emol e Liewen ze erhalen. Duerfir kann ech dës Motioun net matstëmmen. Mä ech wäert mech enthalen, well awer herno am «Invite le Gouvernement» bal alles ass, wat ech kann ënnerstëtzen. Just, och do steet nach eng Kéier «neutralité», an ech hätt mer gewënscht, datt een dann hätt kënne schreiwen, datt ee géif d'Fra encouragéieren, nach eng Kéier hir Intentioun ze iwwerdenken.

M. le Président.- Den Här Kartheiser zur Motioun.

M. Fernand Kartheiser *(ADR)*.- Jo, Här President, ech soen Iech Merci. Ech wollt soen, datt dës Motioun eng Rei vun Nodeeler huet. Éischtens, alt nees eng Kéier, datt just e puer international Referenztexter hei zitéiert gi sinn, anerer net - wat mir bedaueren! Zweetens ass déi Bemierkung vun der Madame Frank iwwert d'Neutralitéit absolut richteg. Déi steet am Widdersproch zum Artikel 1 vum Gesetz vun 1978, deen de Stat opfuerdert, de Respekt virum Liewe vun Ufank un ze garantéieren an ze respektéieren.

Da wollt ech och soen, datt hei wichteg Elementer feelen. Wa mir hei Invitatiounen un d'Regierung ausschwätzen an et eescht menge mat der Reduzéierung vun der Zuel vun den Ofdreiwungen, da sollte mer hei schreiwen, datt mer eben éischtens, déi materiell Hëllef fir Mammen a Koppelen an Noutsituatiounen erhéijen. Mir sollte soen - wat den Här Minister och schonn ugekënnegt huet -, datt mer iwwert den Accouchement anonyme, iwwert d'Babyklappen an esou weider, datt mer do d'Regierung opfuerderen ze handelen.

(Interruptions)

A schlussendlech ass dat hei alt nees eng Kéier eng gewësse Parallell, déi ech gesi mam Nationalitéitegesetz. Mir gesinn hei, datt mer an dräi Joer sollen eng Réévaluatioun maachen. Dat ass natierlech an der nächster Legislaturperiod, an et kann ee sech elo scho virstellen, a wéi eng Richtung dat geet. Elo hu mer nach esou eng „Bal-Fristeléisung", an d'Absicht ass wahrscheinlech,…

M. François Bausch *(déi gréng)*.- Da sidd Dir an der Regierung.

M. Fernand Kartheiser *(ADR)*.- …datt mer déi Fristeléisung...

Wa mir an der Regierung sinn, Här Bausch, da si vill Kanner gerett!

Ech soen Iech Merci.

(Interruptions diverses)

M. le Président.- Den Här Gesondheetsminister kritt elo d'Wuert.

M. Mars Di Bartolomeo, *Ministre de la Santé*.- Här President, am Géigesaz zu deenen zwee Virriedner ass d'Regierung der Meenung, dass déi Motioun ganz gutt ass, a wär ganz frou, wann d'Chamber se géif esou ënnerstëtzen.

M. le Président.- Merci dem Gesondheetsminister.

Da komme mer zum Vote électronique.

Vote sur la motion 1

D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. Dann de Vote par procuration. De Vote ass ofgeschloss.

D'Motioun ass ugeholl mat 39 Jo-Stëmmen, géint 19 Nee-Stëmmen, an 2 Enthalungen.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, MM. Fernand Boden, Lucien Clement, Mme Christine Doerner, MM. Emile Eicher (par M. Marcel Oberweis), Félix Eischen, Léon Gloden, Norbert Haupert, Ali Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen (par M. Jean-Paul Schaaf), MM. Paul-Henri Meyers, Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Mme Tessy Scholtes (par Mme Nancy Arendt), MM. Marc Spautz, Robert Weber (par M. Félix Eischen), Lucien Weiler, Raymond Weydert, Serge Wilmes et Michel Wolter (par M. Marc Spautz);

MM. Marc Angel, Alex Bodry, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Fernand Diederich, Georges Engel, Ben Fayot, Claude Haagen, Jean-Pierre Klein, Lucien Lux, Mme Lydia Mutsch (par M. Ben Scheuer), MM. Roger Negri, Ben Scheuer et Roland Schreiner;

M. Jacques-Yves Henckes.

Ont voté non: MM. André Bauler, Eugène Berger, Xavier Bettel, Mme Anne Brasseur, MM. Fernand Etgen, Alexandre Krieps, Claude Meisch, Mme Lydie Polfer et M. Carlo Wagner;

MM. Claude Adam, François Bausch, Félix Braz, Camille Gira (par M. Félix Braz), Henri Kox, Mmes Josée Lorsché et Viviane Loschetter;

MM. Jean Colombera, Gast Gibéryen et Fernand Kartheiser.

Se sont abstenus: Mme Marie-Josée Frank;

M. Serge Urbany.

Domadder si mer awer elo definitiv um Enn vun eiser Sitzung ukomm.

Déi nächst Sitzunge si virgesi fir de 4., 5. a 6. Dezember.

D'Sitzung ass opgehuewen.

(Fin de la séance publique à 20.57 heures)

- L'actualité parlementaire sur www.chd.lu
- Retrouvez vos députés, tous les textes législatifs et documents parlementaires, les émissions «Chamber aktuell» et les vidéos des séances publiques sur www.chd.lu.
- La Chambre et les jeunes: si tu as entre 12 et 25 ans, consulte nos pages 'Junior' sur www.chd.lu, avec quiz, information et vidéo.
- L'actualité parlementaire vous intéresse? Consultez le site de la Chambre www.chd.lu.
- Comment est créée la loi? Toutes les explications en texte et en images, sur www.chd.lu.
- De la première assemblée parlementaire de 1841 à la Chambre des Députés d'aujourd'hui: retrouvez l'histoire parlementaire sur les pages «organisation et fonctionnement» de la Chambre des Députés.

d'Chamber online op

www.chd.lu